

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ**

**MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL DIŞI
ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME ŞEKİLLERİ VE
DEĞERLENDİRME ŞEKİLLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEÇİL OKAY

HAZİRAN 2012

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ**

**MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL DIŞI
ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME ŞEKİLLERİ VE
DEĞERLENDİRME ŞEKİLLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEÇİL OKAY

DANIŞMAN:

DOÇ. DR. ÖMER FARUK TUTKUN

HAZİRAN 2012

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

İmza

Seçil OKAY

Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Dışı Zamanlarını Değerlendirme
Sevilleri ve Değerlendirme Sevillerini Etkileyen Faktörler başlıklı

Bu yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri...I.E.P.Ö.....Anabilim/bilim Dalında jürimiz
tarafından kabul edilmiştir.

Başkan A. Hanyalçınar (İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye (İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye (İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

27.12.2012

(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. İsmail GÜLEÇ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Önsöz	i
Türkçe Özet	ii
İngilizce Özet	vi
İçindekiler	x
Tablolar Listesi	xvi
Şekiller ve Grafikler Listesi	viii
I. Bölüm: Giriş	1
1.1. Problem Cümlesi	2
1.2. Alt Problemler	2
1.3. Önem	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	5
1.7. Kısaltmalar	5
II. Bölüm: Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi ve İlgili Araştırmalar	6
2.1 Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	6
2.1.1. Eğitim	6
2.1.2. Türk Eğitim Sistemi	8
2.2. Mesleki ve Teknik Eğitim	9
2.2.1. Mesleki Ve Teknik Eğitimin Temel Amaçları	12
2.2.2. Mesleki Eğitimin Tarihçesi	12
2.2.3. Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim	19
2.3. Zaman Kavramı	30
2.3.1. Zamanın Kullanımı	31
2.3.2. Boş-Serbest Zaman Kavramı	31
2.3.3. Boş Zamanın Değerlendirilmesi (Rekreasyon)	34
2.3.4. Rekreasyonun Sınıflandırılması	38
2.3.5. Rekreasyon Çeşitleri	40
2.3.6.Boş Zaman Değerlendirme (Rekreasyon) Eğitimi	40
2.3.7. Türkiye’de rekreasyon	41
2.4. Okullar Hayat Olsun Projesi	44
2.4.1. İlgili Araştırmalar	47
2.4.2. Alan Yazın Taramasının Sonucu	61
III. Bölüm: Yöntem	62
3.1. Araştırma Modeli	62
3.2. Evren Ve Örneklem	63
3.3. Veri Toplama Araçları	63
3.4. Verilerin Toplanması	65
3.5. Verilerin Analizi	65
IV. Bölüm: Bulgular ve Yorum	66
1.Örnekleme İlişkin Bulgular	66
2. Araştırma Problemi ve Alt Problemlere İlişkin Bulgular	68
2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	68

2.2. İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	70
2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	75
2.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	79
2.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	89
2.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	92
2.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	96
2.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	97
V. Bölüm: Sonuç, Tartışma ve Öneriler	135
1. Sonuç ve Tartışma	135
1.1. Araştırma Örneklemine İlişkin Sonuçla	136
2. Öneriler	148
Kaynakça	149
Ekler	154
Özgeçmiş ve İletişim Bilgisi	160

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Meslek Liselerinde En Çok Tercih Edilen Alanlar ve Öğrenci Sayıları.....	23
Tablo 2: Meslek Liselerinde En Az Tercih Edilen Alanlar ve Öğrenci Sayıları.....	23
Tablo 3: Bölgesel İstihdam Oranları (Eğitim Düzeyi Açısından).....	24
Tablo 4: 2010-2011 Ortaöğretim Öğrenci Dağılımı (Resmi-Örgün).....	25
Tablo 5: Yıllara Göre Meslek Liselerinin Fiziki Gelişimi ve Öğrenci Sayıları.....	26
Tablo 6: Mesleki ve Teknik Eğitimde Yıllara Göre Okullaşma Oranları.....	26
Tablo 7: Sınıf Düzeylerine Göre Örgün Eğitim Dışına Çıkan Öğrencilerin Sayısı.....	26
Tablo 8: Meslek Liselerinden İlişği Kesilen Öğrencilerin Sınıflar Düzeyinde Dağılımları.....	27
Tablo 9: Okul Türlerine Göre Sınıf Düzeyinde Öğrenci Sayıları.....	28
Tablo 10: 2011 Yılında Ortaöğretimde En Çok Karşılaşılan Disiplin Olayları.....	29
Tablo 11: Okul Türlerine Göre Yıllık Disiplin Oranları.....	29
Tablo 12: Örneklem Grubuna İlişkin Bulguları.....	66
Tablo 13: Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı	68
Tablo 14: Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşması.....	70
Tablo 15: Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması.....	71
Tablo 16: Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşması.....	72
Tablo 17: Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması.....	72
Tablo 18: Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Fark.....	73

Tablo 19. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Fark.....	73
Tablo 20. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Annenin Meslek Durumu Değişkenine Göre Fark.....	74
Tablo 21. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre Fark.....	74
Tablo 22. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Etkinliklere Yönlendirilme Sıklık Düzeylerinin Ortalamaları.....	75
Tablo 23. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirenler göre Dağılımı	76
Tablo 24. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşması.....	79
Tablo 25. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması.....	81
Tablo 1. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşması.....	82
Tablo 27. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Fark ...	83
Tablo 28. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farkl.....	85
Tablo 29. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farkl.....	86
Tablo 30. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Annenin Meslek Durumu Değişkenine Göre Farkl.....	87
Tablo 31. Öğrencilerin Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre Farkl.....	88
Tablo 32. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Saatleri Dışında Kalan Zamanlarını Değerlendirmede Okulların Olanaklarından Yararlanma Düzeylerinin Ort.....	90
Tablo 3. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farkl.....	92

Tablo 4. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması.....	93
Tablo 5. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farkl.	93
Tablo 6. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması.....	94
Tablo 7. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması.....	94
Tablo 8. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması.....	95
Tablo 9. Tablo 39. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Annenin Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması	95
Tablo 10. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması.....	96
Tablo 41. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Saatleri Dışında Kalan Zamanlarını Herhangi Bir Etkinlikle Değerlendirememeye Nedenleri.....	97
Tablo 42. “Yeterli Vaktim Yok” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağ.....	98
Tablo 43. “Ailem İzin Vermiyor” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağ...100	
Tablo 44. “Ailemin Parası Yeterli Değil” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı	102
Tablo 45. “Okulumda Etkinlik Düzenlenmiyor” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı.....	105
Tablo 46. “Derslerimdeki Başarıım Düşüyor” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı	107
Tablo 47. “Öğretmenlerim Tarafından Bilgi Verilmiyor” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı.....	110
Tablo 48. “Okul Tarafından Bilgi Verilmiyor” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı	112

Tablo 49. Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinliklerin Düzenlenmesinde Okuldan Beklentileri Cevaplarının Dağılımı.....114

Tablo 50. Araştırmaya Katılan Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinliklerin Düzenlenmesinde Okuldan Beklentileri Cevaplarının Dağılımı.....115

ŞEKİLLER ve GRAFİKLER LİSTESİ

Şekiller:

Şekil 1: Türk Eğitim Sisteminin Şematik Görünümü	9
Şekil 2: Çalışma Dışı Zaman	32
Şekil 3: Meslek Lisesi Öğrencilerinin Etkinliklere Yönlendirilme Sıklık Düzeylerinin Ortalamaları.....	76

Grafikler:

Grafik 1: Çalışanların İstihdam Alanlarına Göre Dağılımı	21
Grafik 2: Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	22
Grafik 3: Meslekî Eğitim ve Öğretimin Ortaöğretim ISCED 3 – (International Standard Classification of Education) İçindeki Payı	25
Grafik 4: 2011 Yılı Nakil Hareketliliği.....	26

BÖLÜM I

Bu bölümde giriş, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar verilmiştir.

GİRİŞ

Öğrencilerin okul dışında kalan zamanlarını faydalı etkinlikler ile değerlendirmesinin alışkanlık haline getirilmesi veya bunun tutuma dönüştürülmesinin temelleri formal eğitim sürecinde atılabilir. Öğrencilerin okul dışı faydalı etkinliklere katılarak rahatlaması, dinlenmesi ve kendini geliştirerek bireysel ve akademik başarıya yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu etkinliklere katılan öğrencilerin sorumluluk sahibi bireyler olması, akademik çalışmalara ilgilerinin artarak başarıya yönelmeleri beklenmektedir. Yetişkinliğe doğru adımlarını atan gençlerin eğitimlerinde, kişiliklerinin oluşması için zararlı alışkanlıklara yönelmemeleri, ruh ve beden sağlıklarının korunmasında ve daha iyi bir geleceğe hazırlanmalarında okul dışında kalan zamanlarını değerlendirme durumları oldukça önem taşımaktadır. Öğrencilerin okul dışında saatlerinin programlanmasında okullar ve aileler en önemli faktörlerdir. Aileler sosyal etkinliklerin çocukların yararına olduğunu ve okul çalışmalarının tek başına bu etkinliklerin yerini alamayacağını bilmelidir. Çocuğa çalışması için yeterli zaman tanınmışsa, eğlenmesi için de yeterli zaman ayırmasına izin vererek, kendi haftalık programını oluşturma alışkanlığı kazandırılmalıdır. Okullar öğrencilerin okul dışında kalan zamanlarında da vakit geçirebileceği yerler olmalıdır. Okul saatleri bitiminde sosyal etkinlikler ve eğlenme aktiviteleri ile öğrenciler boş kalan zamanlarını verimli değerlendirmeye özendirilmeli, bunun alışkanlık haline getirilerek gençlik ve yetişkinlik dönemlerine yansması sağlanmalıdır.

Öğrencilerin ileride kişiliklerini tamamlayabilmiş, sosyal sorumluluk alabilen, zamanı doğru kullanabilen, zararlı alışkanlıklardan uzak bireyler olabilmesi için bu dönemlerde, okul saatleri dışında kalan zamanlarını doğru biçimde kullanmayı öğrenmeleri gerekmektedir. Okullar ve aileler bu amacı gerçekleştirmeye yönelik programları düzenlemeli ve uygulamalıdır. Bu çerçevede, çalışma okul

yöneticilerine, öğretmenlere, ailelere, sivil toplum kuruluşlarına, yerel yöneticilere ve diğer ilgililere kaynak oluşturacak bilgileri sağlaması açısından önemli görülmektedir.

1.1 PROBLEM CÜMLESİ

Meslek lisesi öğrencilerinin okul dışı zamanlarını değerlendirme şekilleri ve değerlendirme şekillerini etkileyen faktörler nelerdir?

1.2 ALT PROBLEMLER

1. Meslek lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını hangi etkinlikler ile değerlendirmektedirler?
2. Meslek lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme biçimleri sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?
3. Meslek lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine en çok kim tarafından yönlendirilmektedirler?
4. Meslek lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilmeleri sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?
5. Meslek lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarının değerlendirmede okullarının olanaklarından ne düzeyde yararlanmaktadırlar?
6. Meslek lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okul olanaklarından yararlanma düzeyleri, sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin

eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?

7. Meslek lisesi ğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenleri nelerdir?
8. Meslek lisesi ğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenleri sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yer, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?
9. Meslek lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okullarının ne tür etkinlikler düzenlemesini beklemektedirler?
10. Meslek lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede mahallelerinde ne tür olanaklar olmasını beklemektedirler?
11. Meslek lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede ailelerinden ne yapmasını beklemektedirler?

1.3 ÖNEM

Ülkemizde okullarda serbest zamanı değerlendirmeye yönelik eğitim programlarında bir içeriğe yer verilmediğinden, bireyler, özellikle okul ağı çocukları verimsiz ve yararı olmayan etkinliklerle zamanlarını geçirdikleri söylenebilir. Geçmişe göre aile ve okulun çocukları kontrol etmeleri daha güç hale gelmektedir. Sosyal evre ve internet, yazılı-görsel medya gibi faktörler aile ve okuldan daha baskın olmaya başlamıştır.

Konu meslek liseleri olunca bir kat daha fazla önem kazanmaktadır denilebilir. Bunun iki boyutu a- öğrencilerin içinde bulunduğu gelişim dönemi ve b- meslek liselerinin daha çok akademik değil iş hayatına dönük olarak yapılanmaları ve algılanmalarıdır. Bu nedenle, meslek lisesi öğrencileri diğer lise öğrencilerine göre daha çok suça yatkın ve disiplin oranları daha yüksektir (Gökmen, Kaş, ve Vurgun, 2012). Bu nedenle meslek lisesi öğrencilerine dönük serbest zaman etkinlik

programları ve eğitimleri düzenlenmelidir. Bu bağlamda, çalışma bu programların düzenlenmesinde ve içeriğinin oluşturulmasında bir temel oluşturabilir.

Bu çalışma ile öğrencilerin serbest zamanlarını-okul dışı saatlerini ne yaparak geçirdikleri, bu zaman diliminde kimlerden etkilendikleri, okulların, yaşadıkları çevrenin ve ailelerin bu etkinliklere ne düzeyde katkı sağladıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonuçlarının göre, Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, okul yönetici ve öğretmenleri, sivil toplum kuruluşları ve ailelerin gerekli düzenlemeleri yapmalarında yön gösterici olabileceği düşünülmektedir. Böylelikle geleceğin yurttaşları fiziksel, psikolojik, sosyal ve kültürel olarak sağlıklı bir şekilde yetişebilirler.

1.4 VARSAYIMLAR

1. Öğrenciler anket çalışmalarına gönüllü olarak katılmıştır.
2. Öğrencilerin soruları cevaplarken rahat ve samimi oldukları varsayılmıştır.
3. Uygulanan anket bu araştırma için uygun veri toplama aracıdır.

1.5 SINIRLILIKLAR

Araştırma;

1. 2011-2012 eğitim-öğretim yılı, Bursa ili merkez ve ilçelerindeki meslek liselerinde okuyan ve bu öğrencilerden tesadüfi seçilen 1800 öğrenci,
2. Okul türü, alanı-bölümü, sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yer, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu ile sınırlıdır.

1.6 TANIMLAR

Zaman: Bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit (TDK, 1982).

Okul Saatleri Dışında Kalan Zaman: Örgün öğretim okullarının giriş çıkış saatleri dışında kalan ve tatilleri içermeyen zaman (Gülbahçe, 1996: 17).

Boş-Serbest Zaman: Bireyin hem kendisi ve hem de başkaları için bütün zorunluluklarından veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır. Genellikle çalışma dışında kalan zaman dilimidir (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç, 2009: 16).

Meslek Lisesi: Mesleki ve teknik ortaöğretim programı uygulayan meslek liseleri, teknik liseler, Anadolu meslek liseleri ve Anadolu teknik liseleri, ilköğretim/ortaokul üzerine öğrenim süresi dört yıl olan, öğrencilerini yükseköğretime, hayata ve iş alanlarına hazırlayan yatılı ve/veya gündüzlü eğitim ve öğretim veren okullardır (MEB, 2012c).

1.7 KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı.

TÜSİAD: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği.

TDK: Türk Dil Kurumu

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi, ilgili araştırmalar ve alan yazın taramasının sonuçları verilmiştir.

2.1 ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

1. EĞİTİM

Birey, yaşamını devam ettirmek için doğuştan getirdiği herhangi bir davranışa sahip değildir. Bazı tepkilerin dışında nerdeyse her davranışı öğrenmek zorundadır. Birey bazı davranışları başkalarının yardımı olmadan kendi kendine öğrenir, ama bu davranışlar az sayıdadır. Geri kalan ve ömrünün sonunun kadar devam eden davranışları ise başkalarının kılavuzluğu sayesinde öğrenir (Başaran,1982: 1).

“Eğitim” kelimesi 1940’lardan beri dilimize yerleşen bir terimdir. Daha önceleri, “eğitim” yerine Arapça “terbiye” sözcüğü kullanılırdı (Ertürk, 1972).

Eğitim bir bilim alanıdır. Eğitim alanını inceleyen bilime eğitim bilim (eğitbilim, pedagoji) denir. Eğitim kelimesi, genellikle eğitim bilimi ifadesinin yerine kullanılır. Bu anlamda eğitim bir bilimi (disiplini) anlatır. Ayrıca eğitimi birçok bilimler konu edinmiştir. Bunların hepsine eğitim bilimleri denir (Başaran, 1982: 14).

Geniş bir kavram olan eğitim, genel olarak bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır (Tezcan, 1977: 404).

Türkiye’de eğitim sözcüğü altı farklı ana anlamda kullanılmaktadır. Bunlar; (1) Milli Eğitim Bakanlığı dendiğinde "disiplin"; (2) Milli Eğitim Bakanlığı dendiğinde "Sosyal Hizmet"; (3) bir bireyin eğitim düzeyi dendiğinde "kazantı”, bireyin eğitimini tamamladığı yer olarak "öğrenim"; (5) 'bir toplumda eğitim, tamamen bağımsız bir değişken sayılmaz' denildiği zaman "sosyal kurum"; (6) ve son olarak, 'eğitim,

kültürleme sürecinin kasıtlı bir aracı ve biçimidir' dendiğinde ortak tanım olarak önerilen "eğitim" anlaşılmaktadır. İlk beş kullanım anlam olarak altıncıya dayalıdır. yani, hepsinde ortak payda "kasıtlı kültürleme" kavramıdır. Birinci anlam, kasıtlı kültürleme yollarının araştırılmasıyla; ikinci anlam, kasıtlı kültüreme imkanlarının temin edilmesiyle; üçüncü anlam, kasıtlı kültürlemeden alınan hisse ile dördüncü anlam, kasıtlı kültürlenmeye kuramsal bir çerçeve içinde maruz kalma düzeyi ve süreciyle; beşinci anlam ise, kasıtlı kültürlenmeye dönük kuruluşların bütünüyle ilgilidir. Altıncı anlam ise kavramsal temel olduğu için, buna "eğitim" denilebilir (Ertürk, 1988: 12-13)

Yukarıdaki açıklamalar sonucunda şöyle bir tanım ortaya çıkmıştır. "Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1972: 12).

Ertürk'ün bu tanımına göre, bireyin davranışı değiştirilecektir ama bu davranışın değişmesi bireyin kendi yaşantısı yoluyla olabilir. Bireyin davranış değişikliğinin eğitim olabilmesi için, davranışın istenilerek ve kasıtlı olarak değiştirilmesi gerekmektedir. Ancak, o zaman eğitimden söz edebiliriz. Bütün bunlar gerçekleştiğinde ise eğitimin dört özelliği ortaya çıkar: (Başaran, 1982: 17).

1. Eğitim, bireyde istendik davranışı oluşturma işidir.
2. Birey, bir davranışı ancak yaşantılar yoluyla kazanır.
3. Eğitilecek bireyde kazandırılacak davranış önceden belirlenen eğitim amaçlarına uygun olmalıdır.
4. Bireyde davranışın oluşturulması, planlı bir eğitim sürecine bağlıdır.

Eğitim, doğumdan ölüme kadar devam eder. Toplumsal hayatta bireyler, evde, işyerinde, sokakta, sosyal öğrenme sürecinde birbirinden etkilenererek öğrenirler. Bu aşamada herkes, birbiri için bir öğrenme kaynağı ve rol modelidir. İşte bu öğrenme ve öğretme sürecinin, amaçlı, sistemli, planlı, programlı ve düzenli bir biçimde gerçekleştirilmek istenmesi, eğitimin kurumsallaşmasını, diğer bir deyişle eğitim ve okul sistemlerinin oluşmasını sağlamıştır (Şişman ve Taşdemir; 2008:4)

1.1 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

Türk Eğitim Sistemi'nin örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Örgün eğitim; okulöncesi eğitim kurumları, ilköğretim okulları, ortaöğretim okulları ve yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilmektedir. Yaygın eğitim, genel olarak örgün eğitim sisteminin dışında kalmış bireylere verilen eğitim hizmetlerini kapsamaktadır (TÜSİAD, 1999).

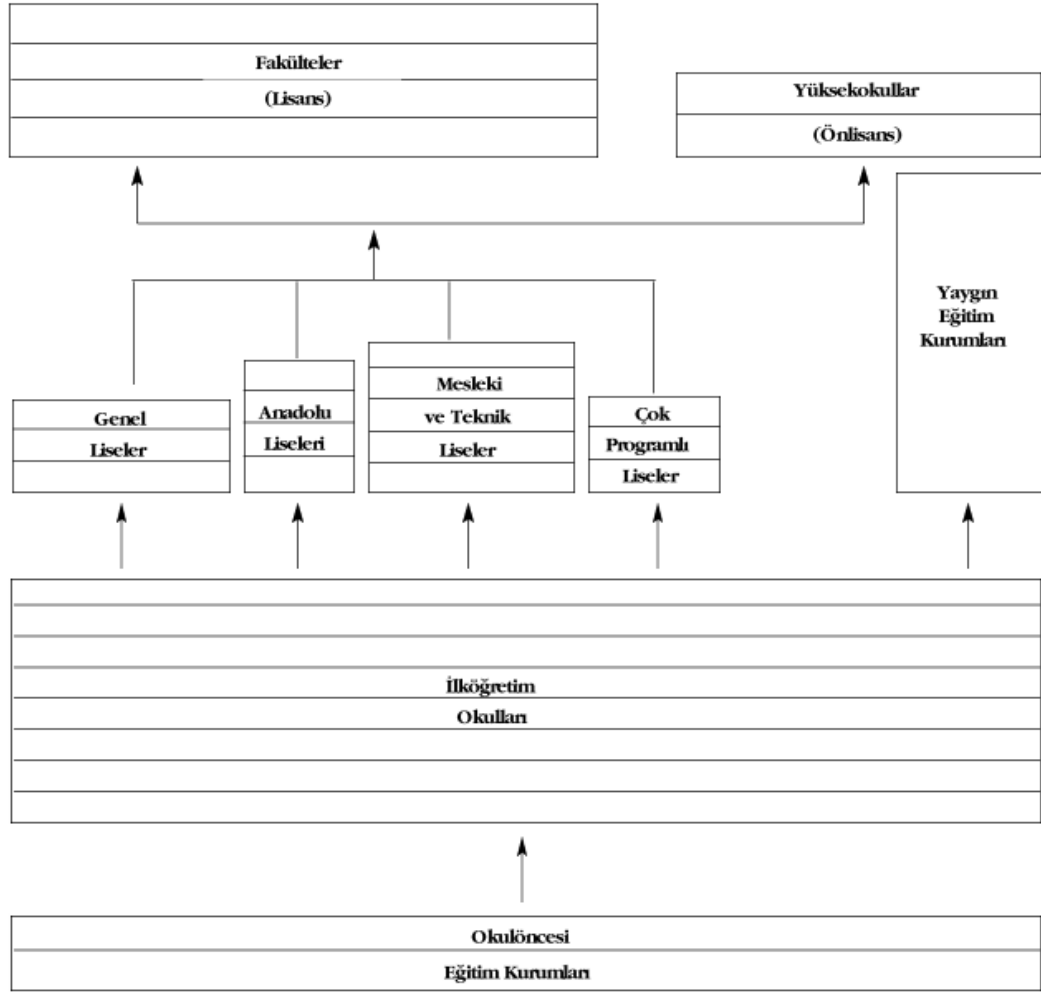
Türk eğitim sisteminin ilk kademesi Okul öncesi eğitimidir. Anaokulları, anasınıfları ve uygulamalı anaokullarından oluşur. 36-72 aylık çocukların eğitimini kapsar ve isteğe bağlıdır (Eurydice Türkiye Birimi, 2009).

6-14 yaş grubu çocukların eğitimini kapsayan ve 8 yıl süreli olan eğitim zorunlu ilköğretim eğitimidir ve İlköğretim Okulları tarafından verilir (Eurydice Türkiye Birimi, 2009).

Ortaöğretim, 8 yıllık zorunlu ilköğretim eğitimden sonra, genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında verilen en az dört yıl süreli eğitimidir. Ülkemizde çok sayıda genel ve mesleki lise türü mevcuttur (Eurydice Türkiye Birimi, 2009).

“Üniversiteler”, “yüksek teknoloji enstitüleri” ve “bağımsız vakıf meslek yüksekokulları” yükseköğretim kurumlarını oluşturmaktadır. Az sayıdaki vakıf meslek yüksekokulları hariç, tüm yükseköğretim kurumları üniversite (veya yüksek teknoloji enstitüleri) çatısı altında toplanmıştır (Eurydice Türkiye Birimi, 2009).

Okulöncesi dönemden başlayarak lisansüstü eğitime kadar tüm aşamaları içeren Türk eğitim sisteminin şematik görünümü, Şekil 1’de verilmiştir (TÜSİAD, 1999).

Şekil 1. Türk Eğitim Sisteminin Şematik Görünümü (TÜSİAD, 1999).

2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

Eğitim sisteminin görevi, toplumsal kalkınmayı sağlamak için gerekli olan kaliteli iş gücünü üretebilecek insanların yetiştirilmesini sağlamaktır. Eğitim sistemi, bu görevini yerine getirirken öğrencileri üretken birer vatandaş olarak görür ve onları sosyal yaşama, iş hayatına veya daha ileri kariyerlere ulaşmaları için hazırlar. Özellikle, Ortaöğretim düzeyinde, kişisel ve mesleki gelişim açısından bütünlüğü olan programlar uygulanmaya çalışılır (Karaman Kepenekci, 2007:273).

Birey, belli bir eğitim sürecinden geçtikten sonra bu programlar için gerekli olan bilgi, beceri ve uygulama yeterliliklerini kazanır. Bu eğitim sürecinin bir boyutunu genel eğitim, bir boyutunu da mesleki ve teknik eğitim oluşturmaktadır (Adıgüzel ve Berk, 2009:221).

Mesleki ve teknik eğitim; toplum ve kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak için belli bir meslek dalı ile ilgili olan bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırır. Böylelikle birey, toplumda sosyal ve ekonomik yönden güçlü olmasını sağlayacak olan özellikleri kazanmış olur. Bireylerin endüstri, tarım, ticaret ve diğer hizmet alanlarında bir meslek sahibi olarak hazırlanmalarını, meslek içinde geliştirilmelerini, meslek değiştirmeleri için örgün, yaygın ve çıraklık eğitiminde uygulanacak ilkelerin bir sistem bütünlüğü içinde belirlenmesini hedefler (Uysal, 2010: 65).

Mesleki ve Teknik Liselerin faaliyet gösterdiği dört grup vardır. Bunlar şöyledir (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002; 302);

1. Erkek Teknik Öğretim Okulları: Endüstri Meslek Liseleri ve Teknik Liselerden oluşmaktadır. Otomotiv (Motor), Yapı, Yapı Ressamlığı, Elektronik, Bilgisayar, Elektrik, Tesviye, Döküm vb. bölümleri vardır.
2. Kız Teknik Öğretim Okulları: zamanın sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmelerine uygun, ülke ve aile ekonomisine katkı sağlayacak, bütün bölgelerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek, modern bilim ve teknolojiyi takip eden, yeni bilgileri bilen, duruma uygun yorumlayan, kullanan, bunları geliştiren, orta düzeyde meslek elemanı yetiştiren okullardır.
3. Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları: Ülkemizin ticaret, maliye, pazarlama, muhasebe, bankacılık, kooperatifçilik, sekreterlik, turizm, bilgi-işlem gibi alanlarda kamu ve özel sektör kuruluşlarında görev alacak ara insan gücü yetiştiren eğitim kurumlarıdır.
4. Din Öğretimi Okulları: İmam Hatip Liseleri, 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun 4. Maddesi ile 1739 sayılı Milli Eğitim Kanunu'nun 32. Maddesi hükümlerine uygun olarak kurulmuştur. Dini hizmetlerin (imamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi) yerine getirebilecek bireyler yetiştirir. İmam hatip liseleri, hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan eğitim kurumlarıdır. (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002; 302).

Meslek liseleri dört yıllık eğitim öğretim hizmeti veren okullardır. Tüm ortaöğretim kurumlarının 9.sınıflarında aynı müfredat uygulanmaktadır. 9.sınıflarda öğrencilerin genel akademik eğitim ya da mesleki ve teknik eğitim tercihleri oluşur. Meslek lisesi öğrencileri 10.sınıftan itibaren gerekli şartları taşımaları koşulu ile istedikleri okul türlerine devam edebilirler. Meslek dersleri 10. sınıftan itibaren başlamaktadır, 11.

sınıfta dal seçimleri yer almaktadır. Meslekî eğitimle ilgili eğitim programları modüler sisteme göre yeniden yazılmıştır. Öğrenciler, 11. sınıf bittikten sonra okul türüne göre staj eğitimleri ya da 12. sınıfta da beceri eğitimleri almaları gerekmektedir. Bu eğitimlerle gerçek ortamda meslekleriyle ilgili uygulama yapma ve yeteneklerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Meslek liselerine öğrenci kabulleri farklılıklar gösterebilmektedir. Doğrudan, merkezi sistemle yapılan sınav sonucuna bağlı olarak öğrenci alan okulların yanında, mülakat/mülakat-beden yeterliliği gibi özel olarak seçme sistemi kullanılan okullar da mevcuttur. Diploma notu dikkate alınarak, ya da özel hiçbir şart aranmaksızın öğrenci kaydı yapılan alan/dallar da bulunmaktadır (Gökmen ve diğerleri, 2012).

Mesleki ve teknik liseler, genel ortaöğretim amaçlarına uygun olarak öğrencileri hem bir meslek alanına hazırlamakta, aynı zamanda da öğrencileri yüksek öğretime hazırlayan okullardır. Bu okullar şunlardır : (Şişman ve Taşdemir; 2008: 91).

- Endüstri Meslek Liseleri,
- Teknik Liseler,
- Anadolu Teknik Liseleri,
- Anadolu Meslek Liseleri,
- Kız Meslek Liseleri,
- Kız Teknik Liseleri,
- Anadolu Kız Meslek Liseleri,
- Anadolu Kız Teknik Liseleri,
- Anadolu Ticaret Meslek Liseleri,
- Anadolu İletişim Meslek Liseleri,
- Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liseleri,
- Ticaret Meslek Liseleri,
- İmam Hatip Liseleri,
- Anadolu İmam Hatip Liseleri,
- İşitme Engelliler Çok Programlı Liseler,
- Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri,
- Çok Programlı Liseler,
- Sağlık Meslek Liseleri,
- Anadolu Sağlık Meslek Liseleri

2.1. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN TEMEL AMAÇLARI

Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiştir. Mesleki ve teknik eğitime ilişkin amaç ve ilkeler de söz konusu kanunun birinci bölüm ikinci maddesine belirtilmektedir. Buna ilişkin bazı maddeler şunlardır;

Genel Amaçlar:

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertleri;

- İlgili istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlanmak ve onların kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğa katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,
- Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı yapmaktır (MEB, 2012a).

2.2. MESLEKİ EĞİTİMİN TARİHÇESİ

Bu bölümde Türkiye’de mesleki eğitimin tarihçesi, Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet Dönemi olmak üzere iki ana başlık altında incelenmiştir.

Cumhuriyet Öncesi Dönem

Ülkemizde 12. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar mesleki eğitim; geleneksel usullere dayalı bir sistem içerisinde esnaf, sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür (Nogay, 2007: 9).

Türk esnaf ve sanatkârlarının teşkilatlanmasıyla ortaya çıkan ve çıraklık eğitimi olarak adlandırılan eğitim türü, 12.yüzyılda Selçuklular devrinde Ahi’likle başlamıştır. Bu tarihlerde Anadolu’ya gelen Türkler arasındaki esnaf ve sanatkârlar Anadolu’da bulunan meslektaşlarına kendilerini kabul ettirebilmek için bir teşkilat kurulması zorunluluğu duymuşlardır. Bu sanatkârlardan biri olan Ahi Evran, ekonomik durumu yükseltmek, gençleri bir sanat ve meslek sahibi yapmak için öncelikle ayakkabıcı ve saraç esnafını teşkilatlandırmış ve kurduğu bu teşkilatın

başkanı olmuştur. Bu sanat kollarının sayısı kısa zamanda artmış ve teşkilat ülke düzeyine yayılmıştır (Yörük ve diğerleri, 2002; 300).

Ahilik, iktisadi ve toplumsal hayatta önemli bir fonksiyonu yerine getiren ahilik teşkilatının ilk defa Abbasi halifesi en-Nasr li dinillah rehberliğinde tüm İslam toplumlarında kurulmaya başlandığı görülmektedir. Bu teşkilatın Müslüman Türklere geçişi de 10.yüzyılda ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlılar döneminde olmuştur. Ahilik, Anadolu'da Selçuklular Döneminde ortaya çıkan, Osmanlı Devletinin ilk yüzyıllarında etkili olan önemli bir yaygın eğitim kurumudur (Alkan, 2008: 16-17).

Ahilik teşkilatının amacı, esnaf ve sanatkârları denetim altına alarak, toplumda iş ve ticaret ahlakını koruyarak usta yetiştirmek ve yetiştirilenlerin de iş bulmalarını sağlamaktır (Nogay, 2007: 10).

1860 yılına kadar süren Ahilik sistemi, Tazimatın ilanı ve yabancı devletlerle yapılan ticaret anlaşmalarının sonucunda sanat ve ticarete engel olabileceği düşüncesiyle kaldırılmıştır. Ama ahilikten gelen; idare anlayışı, mesleki eğitim, kurallar, meslekte yükselme ve iş yeri kurma törenleri yıllarca uygulanmıştır ve sonraki hazırlanan hukuk kurallarına bir temel oluşturmuştur. Ahilik teşkilatında esnaf, fütüvvet namelerinde açıklanan töreni yapmak zorundaydı. Fakat son zamanlarda fütüvvet tariki terk edilerek dergâh ve zaviyeye karşılık lonca açılmaya başlandı. Bundan sonra yavaş yavaş büyük şehirlerde tacirlerin, zanaatkârların, esnaf ve işçilerin loncalar çevresinde toplandığı görülmektedir. Loncaların (1000-1500) kuruluşları tam olarak bilinmemektedir ama 10. ve 14. yüzyıllar arasında geliştiği ve çeşitli ülkelere yayıldığı tahmin edilmektedir. 10. yüzyılda bütün meslekleri kapsamlarına alan loncalar en parlak dönemini yaşamıştır. Lonca kelimesi İtalyancadan gelmektedir. Teknik bir terim olarak, ham madde dağıtımının yapıldığı yer olarak kullanılmaktadır. Lonca teşkilatı, her türlü dini ve ruhani merasimden uzak olduğu için, toplantılarda Müslim ve gayri Müslimlerin önde gelen ustaları bir araya gelebilirlerdi. Ahilikten loncalara geçilmesinin en önemli iki sebebi, merasimlerin zor geniş bir kültüre bağlı oluşu ve esnafın içinde Müslümanlar kadar gayri Müslimlerin de olmasıdır. Lonca teşkilatın kuruluş amacı, üyesi olan tüccar ve sanatkârların haklarını korumaktır (Akyüz, 2008: 49-54).

Osmanlı devletinin egemenliği altında çeşitli dinlerden olan, Müslüman olmayan halklarda bulunmaktaydı. Bu yüzden, farklı dinler arasında ortak çalışma yapılması zorunluluğu doğdu ve böylece yeni bir teşkilat oluşturuldu. Bu teşkilata GEDİK adı verildi. Bu dönemde bir kişi, çıraklık ve kalfalıktan yetişip ustalığa geçmeden, başka yani gedik sahibi (Gedik'li) olmadan dükkân açmak suretiyle sanat ve ticaret yapmamaktaydı. Türk toplumunda 19. yüzyıla kadar mesleki ve teknik eğitim çıraklık sistemiyle loncaların sorumluluğunda gedik usulü ile yürütülmüştür. Osmanlı döneminde il sanat okullarının ordu bünyesinde açıldığı görülür. Tanzimat'tan sonra genel eğitimle mesleki eğitim bir arada düşünölmeye başlamış ve bu konuda okullar açılması önerilmiştir. Osmanlı imparatorluğu döneminde mesleki eğitim aşağıdaki şekilde şemalaştırılabilir (Alkan, 2008: 15-18):

OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİNDE MESLEKİ ÖĞRETİM

Yaygın Eğitim (XIII.yy)	Örgün Eğitim (1860'lardan sonra)
- Ahilik	- Ordu ihtiyacı için ilk defa kurulan meslek ve sanat okulları
- Loncalar	Mühendishane-i Bahri-i Hümayun (1773) Mühendishane-i Berri-i Hümayun (1793) Mühendishane-i Seddi-i Hümayun (1848,Topçu ve Mimar Mektebi haline dönüştürüldü) İdadi Sanayi Okulu (1848) İmalat Harbiye Nazari Mektebi (1908) - Ülke sanayisini korumak için ilk defa açılan meslek ve sanat okulları; Erkek Sanat Okulları; Mekteb-i Sanayi (1885) Kız Sanat Okulları; Cevri Kalfa Mektebi (1859) Üsküdar Kız Mektebi (1885) (Kız Sanayi Mektebi) Ticaret Okulları;HamidiyeTicaret Mektebi Alisi (1883)

Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Örgün Eğitim:

Osmanlı Devleti 19. yüzyılda Batılı Devletler karşısında hem askeri hem de ekonomik alanda geri kalmıştı. Bu durumda devlet önce askerlikle ilgili batı tekniğindeki gelişmelerin takibine geçti. Böylece ilk askeri teknik okullar olan

Mühendishane-i Bahri-i Hümayun'u 1773 yılında ve Mühendishane-i Berri-i Hümayun'u 1793 yılında açtı (Alkan, 2008: 18).

Tanzimat dönemine gelinceye kadar, meslekî ve teknik eğitim alanında yapılan reformlar, II. Mahmut döneminin sonlarında kurulan, memur yetiştirmek üzere açılan Mekteb-î Maarif-i Adliye (1838) ve Mekteb-i Ulûm-u Edebiye (1839) hariç olmak üzere askerî eğitimle sınırlı kalmıştır. Mesleki ve teknik eğitim alanında Tanzimat döneminde bazı girişimlerde bulunulmuştur. Örneğin; 1842 yılında Prusyalı bir uzman Askerî Baytar Mektebi, 1847-48'de Yeşilköy'de Ziraat Talimhanesi adıyla ilk uygulamalı tarım okulu açılmıştır. Faik Reşit Unat'ın *Türkiye Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış* (1964: 77) adlı eserinde bu okulu “mesleki ve teknik öğretim kurumlarının öncüsü” olarak kabul ettiği söylenmektedir. Yine Tanzimat döneminde nitelikli memur yetiştirme çalışmaları devam etmiştir. Mekteb-i Maârif-i Adliye ve sonradan Mahrec-i Aklâm adını almış olan Mekteb-i Aklâm, rüştiyeden sonra üç yıla çıkarılmıştır. Memurlara dil eğitimi vermek için 1864'te İstanbul'da Lisan Mektebi açılmıştır. 1848'de Zeytinburnu'nda Meslekî ve teknik öğretim alanında erkek ve kız teknik eleman ihtiyacını karşılayabilmek için Mekteb-î Sanâyi açılması planlanmış fakat ülkenin içinde bulunduğu durum nedeniyle vazgeçilmiştir. İmparatorluk döneminde, Mesleki ve teknik eleman yetiştirmeye yönelik ilk önemli adım Mithat Paşa tarafından “İslahhane” adı verilen kurumların açılmasıydı (Şişman, 2008: 30-31).

Bu kurumlar, 1861 yılında Niş'de, sonra 1864 yılında Rusçuk ve Sofya'da kimsesiz çocukları barındırmak ve sanat öğretmek amacıyla kurulan ilk sanat okullarıdır. Bu okullarda öğrencilere, çuhacılık, araba yapıcılığı, kunduracılık, terzilik, külahçılık vb. sanatlar öğretilmiştir. Bu okulların masrafları mahalli olanaklarla karşılanmıştır. Cumhuriyet dönemine kadar sayılarında sınırlı bir artış olmuştur. İstanbul'da 1859 yılında açılan Cevri Kalfa Mektebi, Osmanlı döneminin ilk kız sanat okulu olarak kabul edilir. Bu girişimi, yukarıda bahsettiğimiz Mithat Paşa'nın ordunun ihtiyacını karşılamak için 1864 de Rusçuk'ta kurdurduğu kumaş fabrikasında çalışmak üzere yetim ve yardıma muhtaç kız çocukları için açtığı ıslahhane ile 1869 da İstanbul'da Yedikule'de askeri sargı bezi yapmak ve elbise dikmek için kurulan bir kız sanat okulu izlemektedir (Alkan, 2008: 19).

Yine aynı dönemlerde 1878 yılında Üsküdar'da, 1879'da Aksaray ve aynı yıl Süleymaniye'de de bir kız sanayi mektebi açıldığı kaynaklarda yer almaktadır.

Meşrutiyet döneminde meslekî ve teknik eğitim alanında okullaşma oranının arttığı dikkat çekmektedir. Bu okullar (Şişman, 2008: 39-40);

1. Ziraat Ameliyat Mektepleri; Osmanlı haklından olan çiftçi ve esnaf çocukları alınmaktadır. 1910 yılında Adana, Ankara, Bursa, Selimiye ve Selanik'te olmak üzere beş tane Ziraat Ameliyat Mektebi vardır. 1911'de ise Siroz, Manastır, Kosova, Kastamonu, Trablusgarp, Sivas, Erzurum ve Halep'tekilerle beraber mektep sayısı 12'ye yükselmiştir
2. Çiftlik Mektepleri; Siroz, Selimiye (Hama), Antalya ve Halep'te kurulmuştur.
3. Amele Mektepleri; Kastamonu ve Trablusgarb'da olmak üzere 2 amele okulu açılmıştır.
4. Bağcılık, Bahçivanlık, İpekçilik Ameliyat Mektebi; Aydın, Antalya ve Van'da açılmıştır.
5. Dar-ül harirler; ipekçiliği fenni bir şekilde öğretmek için kurulmuş okullardır. Bursa, Selanik, Beyrut, Amasya, Antalya ve Mamûr'etü'l-aziz'de açılmıştır.
6. Sütçülük Okulları; 1910 yılında Halep'te kurulmuştur. Daha sonra Trabzon, Erzurum, Adana ve Ankara'da kurulmuştur. Ziraat ve Ticaret Nezâreti 1913 yılında Fransa'daki "Ecole Ambulantes de Laiterie"ler tarzında Seyyar Sütçülük okulları kurup ülkeyi dolaştırmak için, Avrupa'ya pek çok aletler ısmarlanmış, Macaristan'a 6 öğrenci yollanmıştır.

Osmanlı imparatorluğunun dağılma döneminde, batılı devletler madenlere ve ormanlara zarar verdiğini gören devlet, orman ve madencilik alanındaki okullara önem vermeye başlamıştır. İlk orman mektebi 1857 yılında açılmıştır. Daha son ra, Orman Ameliyat Mektepleri ve Orman Jandarma Mektebi açılmıştır. İlk olarak Halkalı Ziraat ve Baytar Mektebi 1889-1890 yıllarında öğretime başlanmıştır. Bu okullar 4 yıllık lise mezunların kabul edildiği okullar olarak bilinmektedir. Diğer taraftan Selanik, Bursa, Ankara ve İzmir'de de tarıma yönelik okullar açılmıştır. Osmanlı Devleti'nde açılan diğer meslek okulları; Polis Mektebi, Baytar Muavinleri Mektebi, Şimendifercilik Mektebi, Dar-ülbedayi-i Osmanî, Ameli Ticaret Mektebi, Dar-ülelhan Adliye Mektebi, Mekteb-i Evkaf, Dar-ülhayr-i Ali, Aşçı ve Garson Mektebi, Belediye Çavuşanı Mektebi'dir.

Osmanlı devletinde yükseköğretim II. Meşrutiyet ile büyük bir önem kazanmıştır. Yüksek Meslek ve Teknik okulları arasında; Posta ve Telgraf Mekteb-i Âlisi, Ticaret Mektebi Âlisi, Mıntıka Ziraat Mekatib-i Âlisi, Halkalı Ziraat Mektebi Âlisi, Mülkiye

Baytar Mektebi Âlisi, Sanayi-i Nefise Mektebi, Kadastro Mekteb-i Âlisi, Orman Mekteb-i Âlisi, Kondüktör Mektebi, Maliye Mekteb-i Âlisi sayılabilir (Şişman, 2008: 40).

Cumhuriyet Sonrası Mesleki Eğitim

Cumhuriyet, imparatorluktan tarım ve ekonomisi ilerlememiş, sanayileşme sürecine girmemiş bir ülke devralmıştı. Bu nedenle devletin ilk işi ekonomiyi canlandırmak olmuştur. Bu dönemde ülkenin ekonomik ve sosyal yönden gelişmesi için eğitimin önemli olduğu bilinmekteydi. Ama savaşlar ve bazı ekonomik sıkıntılar nedeniyle Mesleki ve Teknik eğitim sadece ekonomik kalkınma için gerekli iş gücünü hazırlamak olarak ele alınmıştır (Alkan, 2008: 19).

Cumhuriyetin ilk yıllarında çeşitli okullar ve kurslar, değişik Bakanlık ve daireler tarafından dağınık bir şekilde yönetilmiştir. Bu dönemlerde, Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında meslekî ve teknik öğretim konularıyla ilgilenen bir daire kurulamamıştır. Daha sonra, 1926 yılında meslekî ve teknik öğretim, önce İlköğretim Dairesi, daha sonra da Yüksek Öğretim Dairesi bünyesinde yer almıştır. 1927'de de "Yüksek ve Meslekî Öğretim Genel Müdürlüğü" kurulmuştur. Daha önceleri Valiliklere bağlı olan bu okulların masrafları, yine il özel idarelerce, öğretim konuları ve kadro ile ilgili işler ise Yüksek ve Meslekî Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmeye başlanmıştır. 1931 yılında; 1867 Sayılı Kanunla iller 9 bölgeye ayrılmıştır ve her bölgede bir sanat okulu açılmıştır. Bu sanat okullarının mali işleri ve yönetimi bölgeye dâhil illerce karşılanmıştır. Yani, sanat okulları "Bölge Sanat Okulları" haline getirilmiştir. İlk iş olarak mevcut 9 Erkek Sanat Okulunun öğretim programlarında birlik sağlanarak öğretim süreleri 5 yıla çıkarılmıştır. Ankara'da Yapı Usta Okulu ile Ankara, Bursa ve İstanbul'da "Akşam Erkek Sanat Okulları" açılmıştır (Köprü, 2007: 12-13).

1933 yılında 2287 sayılı Maarif Vekâletleri Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanun çıkarılarak, Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığına bağlı olarak Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu müdürlüğün kurulmasının nedeni, meslek okullarının sayısının artması ve ayrı bir genel müdürlük kurularak yönetilmesi ihtiyacının doğmasıdır. Açılan meslek okullarındaki eğitimin kalitesini arttırmak için, mesleki öğretmen açılıncaya kadar öğrenciler yabancı

ülkelere gönderilmiştir. Aynı zamanda, bazı meslek öğretmeni ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla da yabancı öğretmenler getirilmiştir. Daha sonra öğretmen ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 1937–1938 Öğretim Yılında Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu açılmıştır. İhtiyaçlarının karşılanmasında Genel Müdürlük merkez ve taşra kadroları yetersiz kalınca, Meslekî ve Teknik Öğretim alanındaki işlerin, daha sistemli ve etkili bir şekilde yapılabilmesi için 25.09.1941 tarihinde 4113 sayılı Kanunla Meslekî ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, "Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı" haline getirilmiştir. Bu Kanunla meslek okullarının; Talim ve Terbiye ile teftiş işleri hariç, bütün hizmetleri bu Müsteşarlığın sorumluluğuna verilmiştir. Müsteşarlık; Erkek Teknik, Kız Teknik ve Ticaret Öğretim Müdürlükleri ile Teknik Büro, Yapı İşleri Müdürlükleri ve Muamelat Şefliği gibi dairelerden oluşmuştur. 1942–1943 öğretim yılından itibaren Erkek Sanat Okulları, Erkek Sanat Enstitüsü'ne dönüştürülmüştür. 1965–1966 yılında Ankara'da 'Erkek Teknik Öğretim Ağaç İşleri Olgunlaşma Enstitüsü' açılmıştır. 1971–1972 yılından itibaren enstitünün adı "Ağaç ve Metal İşleri Olgunlaşma Enstitüsü" olarak değiştirilmiştir. 1968–1969 Öğretim yılından itibaren teknik öğretim kurumları, mühendis seviyesinin altında üç ayrı seviye ve nitelikte operatör, işçi, yarı becerili işçi, usta ve teknisyen gibi üretici teknik personeli yetiştirebilecek üç ayrı okul tipi halinde toplanmıştır (Köprü, 2007: 13-14).

- a. Pratik sanat okulları,
- b. Sanat enstitüleri,
- c. Teknisyen okulları.

I.Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefleri ve IX. Milli Eğitim Şurası kararları doğrultusunda 1973–1974 Öğretim Yılında; teknisyen okulları, teknik liselere, sanat enstitüleri ise Endüstri Meslek Liseleri haline dönüştürülmüştür. 12 Eylül 1980'den sonra Millî Eğitim Bakanlığı, merkez ve taşra teşkilatı yeniden düzenlenmiş 27 Şubat 1982 tarih ve 8/4334 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kaldırılarak bütün birimler tek bir müsteşarlığa bağlanmıştır. Yabancı dil bilen teknik insan gücünü yetiştirmek amacıyla 1982–1983 öğretim yılından itibaren Anadolu Meslek Liseleri, 1983–1984 öğretim yılından itibaren de Anadolu Teknik Liseleri açılmıştır. 4702 sayılı Kanun ile 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanuna eklenen ek madde 1 ile 2001–2002 Öğretim yılından itibaren öncelikle küçük

yerleşim birimlerinden başlamak üzere, mesleki ve teknik eğitim alanında orta öğretim diploması, sertifika ve belge veren programların uygulandığı Mesleki Ve Teknik Eğitim Merkezleri açılmıştır (Nogay, 2007: 14-15).

2.3. TÜRKİYE’DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

Nitelikli insan gücü ihtiyacı, uluslararası rekabet gücüne sahip olmak isteyen Türk sanayisi ve Türk ekonomisi için önem arz etmektedir. Uluslararası ekonomi politikası, işgücünün nitelik ve verim düzeyinin yükseltilmesini, yani diğer bir ifade ile nitelikli insan gücünün yetiştirilerek ekonomik kalkınmayı destekleme ve hızlandırma görevinin gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Mesleki ve Teknik Liseler mesleki eğitimde önemli bir yere sahiptir. Çünkü Mesleki ve Teknik Liseler bir taraftan meslek alanlarına eleman yetiştirirken, diğer taraftan öğrencileri yüksek öğretime de hazırlamaktadır (Yörük ve diğerleri, 2002:301).

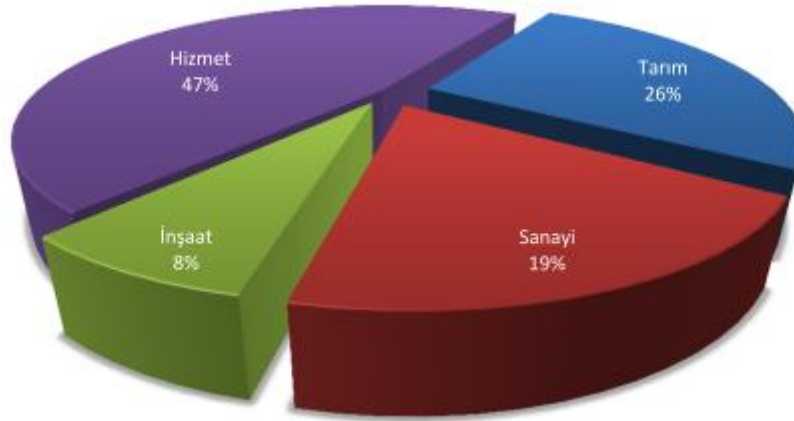
Planlı kalkınma sürecinin bir sonucu olarak ülkemizde de sanayileşmeye verilen önem arttıkça, teknik eğitim görmüş nitelikli elemanlara olan ihtiyaç da artmaktadır. Aynı zamanda, dünyada sanayi ve teknoloji hızla geliştiği için, yabancı dil bilen ara eleman ihtiyacı doğmaya başlamıştır. Bunun bir sonucu olarak, ülkemizde Anadolu meslek liseleri, Anadolu teknik liseleri açılmıştır. 2005–2006 öğretim yılından itibaren ortaöğretim kurumlarının eğitim süresi dört yıla çıkarılmıştır. Genel ve meslek liselerinin birinci sınıfları ortak şekilde bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu sınıfta yapılan tanıtım ve yönlendirmeyle öğrenci okul ve alan seçecektir. Meslek liselerinde Endüstri Meslek, Anadolu Meslek, Teknik ve Anadolu Teknik Liselerin öğretim süresi dört yıl olarak düzenlenmiştir. Endüstri meslek liselerinin 10. sınıflarında alan dersleri ortak görülmekte, 11. sınıfa geçişte öğrenci bu alan içerisinde bir dal seçip geri kalan iki yılı o dalda eğitim yapmaktadır. Ülkemizde daha önce de söylediğimiz gibi ortaöğretim seviyesinde nitelikli ara eleman yetiştirilmesi sanayi ve ekonomi bakımından çok önemlidir. Kalkınma planlarında ve hükümet programlarında 1995 yılına kadar ortaöğretim çağındaki gençlerin % 65’inin mesleki ve teknik eğitim görerek yetiştirilmeleri öngörülmüştür. Bu hedefe ulaşılabilmesi için çıkarılan 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile mesleki ve teknik eğitim alanında sosyal içerikli reform niteliği taşıyan çok önemli yenilikler getirilmiştir. Bu 3308 sayılı kanun ile Çıraklık, örgün mesleki ve teknik eğitim ile yaygın eğitimde

karşılaşılan personel, donatım sorunları ile maddi zorluklar aşılacak istenmiştir. Bu kanun, 1986-1987 öğretim yılından itibaren çıraklık ve örgün mesleki ve teknik öğretim alanlarında kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır (Köprü, 2007: 14-15).

Gökmen, Kaş ve Vurgun, (2012) Mesleki ve Teknik Öğretim Yönetimi Süreci İç Denetim Raporuna göre şu sonuçlar elde edilmiştir;

Türkiye'nin nüfusu 72.625.000'e ulaşmıştır (TÜİK, Haber Bülteni, Eylül 2011). Bu nüfusun 49.677.000'i kentlerde, 22.948.000'i kırsalda yaşamaktadır. Ülkemizin iş gücü 27.147.000 kişidir. Bu kişilerin 24.749.000'i istihdam edilmekte, 2.398.000 işsizimiz bulunmaktadır. Genel nüfusun işgücüne katılım oranı %54'tür. İşsizlik oranı %8,8'dir. Genç nüfusun (15-24 yaş) işsizlik oranı ise %17,3'tür. Aynı dönem içerisinde erkeklerin iş gücüne katılım oranları %72,2, kadınların ise %29,5'tir. Eylül 2011 döneminde istihdam edilenlerin %26,2'si tarım, % 19'u sanayi, % 7,6'sı inşaat, % 47,2'si ise hizmetler sektöründedir.

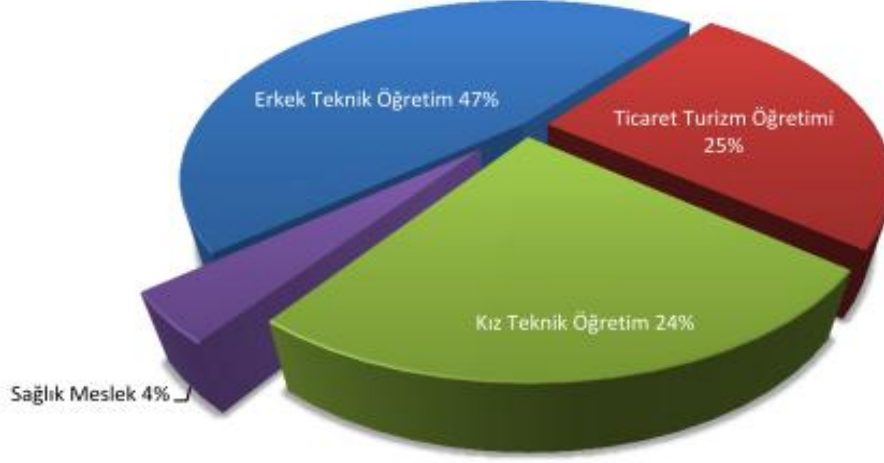
Çalışanların İstihdam Alanlarına Göre Dağılımı

Grafik 1

Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Aralık 2011 verilerine göre; meslek lisesi türlerine göre öğrenci dağılımları, Erkek Teknik Öğretim Okullarına 752.272, Ticaret Turizm Öğretimi Okullarına 400.942, Kız Teknik Öğretim Okullarına 374.370 ve Sağlık Meslek Liselerine 65.679 öğrenci devam etmektedir. Meslek lisesi türlerine göre yüzdelik dağılımları aşağıdaki Grafik 2'te gösterilmiştir.

Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Türlerine Göre Dağılımı
(Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

Grafik 2

- Toplam işgücünün %17,4'ünü 15-24 yaş grubundakiler oluşturmaktadır.
- Lise altı eğitimlilerde işgücüne katılma oranı; erkekler için %70,4, kadınlar için %25,9'dur.
- Yükseköğretim mezunu erkeklerde %85 olan işgücüne katılma oranı, kadınlarda %70,2'dir.

Bu dönemde istihdam edilenlerin;

- %71'i erkek nüfustur.
- %58,5'i lise altı eğitimlidir.
- %61,7'si ücretli, maaşlı veya yevmiyeli, %24'ü kendi hesabına veya işveren, % 14,4'ü ise ücretsiz aile işçisidir.
- %59'u 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinde çalışmaktadır.
- %3,2'sinin ek bir işi vardır.
- %2,6'sı mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramaktadır.
- Ücretli olarak çalışanların %86,3'ü sürekli bir işte çalışmaktadır.
- Yaptığı işten ötürü herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmadan çalışanların oranı, %42,8 olarak gerçekleşmiştir.

Bu dönemde; daha önce bir işte çalışmış olan işsizlerin %54,4'ü "hizmetler", %21,9'u "sanayi", %14,6'sı "inşaat", %5,2'si "tarım" sektöründe çalışmış, %3,8'i ise 8 yıldan önce işinden ayrılmıştır.

Sektör talepleri göz önünde bulundurularak meslek eğitim hizmetleri şekillendirilmelidir. Meslek alanlarına devam eden öğrencilerin oranları ile mesleki eğitim hizmetlerinin sektörün yapısıyla uyumlu olmadığını görmekteyiz. Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı meslek liselerinde en çok ve en az tercih edilen meslek alanları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1 Meslek Liselerinde En Çok Tercih Edilen Alanlar ve Öğrenci Sayıları (Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

Sıra	En Çok Tercih Edilen Alanlar	Öğrenci Sayısı	% Oranı
1	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	180.513	17,37
2	ELEKTRİK- ELEKTRONİK TEKNOLOJİSİ	143.359	13,80
3	MUHASEBE VE FİNANSMAN	139.908	13,46
4	ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ	111.012	10,68
5	MAKİNE TEKNOLOJİSİ	61.932	5,96
6	YİYECEK İÇECEK HİZMETLERİ	52.879	5,09
7	METAL TEKNOLOJİSİ	32.575	3,13
8	GIYIM ÜRETİM TEKNOLOJİSİ	30.820	2,97
9	MOTORLU ARAÇLAR TEKNOLOJİSİ	25.660	2,47
10	BÜRO YÖNETİMİ VE SEKRETERLİK	23.978	2,31
11	TESİSAT TEKNOLOJİSİ VE İKLİMLENDİRME	16.746	1,61
12	GRAFİK VE FOTOĞRAF	16.682	1,61
13	MOBİLYA VE İÇ MEKAN TASARIMI	15.834	1,52
14	İNŞAAT TEKNOLOJİSİ	15.295	1,47
15	KİMYA TEKNOLOJİSİ	14.417	1,39

Tablo 2 Meslek Liselerinde En Az Tercih Edilen Alanlar ve Öğrenci Sayıları (Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

Sıra	En Az Tercih Edilen Alanlar	Öğrenci Sayısı	% Oranı
1	TARIM TEKNOLOJİLERİ	1.521	0,15
2	PLASTİK TEKNOLOJİSİ	1.341	0,13
3	HAYVAN SAĞLIĞI	1.339	0,13
4	RAYLI SİSTEMLER TEKNOLOJİSİ	1.199	0,12
5	METALURJİ	1.097	0,11
6	SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ	1.042	0,10
7	AYAKKABI VE SARACIYE TEKNOLOJİSİ	1.041	0,10
8	KUYUMCULUK TEKNOLOJİSİ	1.036	0,10
9	UÇAK BAKIM	1.004	0,10
10	BAHÇECİLİK	607	0,06
11	LABORATUVAR HİZMETLERİ	472	0,05
12	İTFAİYECİLİK VE YANGIN GÜVENLİĞİ	465	0,04
13	YABANCI DİL	345	0,03
14	EĞLENCE HİZMETLERİ	330	0,03
15	MÜZİK ALETLERİ YAPIMI	55	0,01

Türkiye'nin bölgelerine bakıldığında, istihdam alanları ve iş gücünün özellikleri bakımından farklılık gösterdikleri görülmektedir. İstanbul, Doğu Marmara ve Ege

bölgesinde iş gücü fazladır. Bu bölgelerde ücretli çalışanların oranı %68'i (TÜİK: 2010) bulmaktadır. Buna karşılık Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu, Doğu Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ise, işgücünün ekonomik gelişmişlik düzeyiyle uyumlu olarak daha düşük oranlarda olduğu görülmektedir. Bu dört bölgedeki ücretli çalışanların toplamı %6,3'ler civarındadır.

Bölgelerin istihdam oranları ve çalışanların eğitim düzeyleri açısından da farklılıklar göstermektedir. Sanayileşmiş veya ekonomik olarak daha gelişmiş bölgelerde ilköğretim mezunlarının daha az istihdam şansı bulunduğu, lise ve üniversite mezunlarının istihdam oranlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, eğitim düzeyi yükseldikçe, kişilerin gelir düzeylerinde de artış olmaktadır. Bu durum meslek lisesi öğrencilerinde, lisans düzeyinde eğitim veren yükseköğretim kurumlarına devam etme isteğini artırmaktadır.

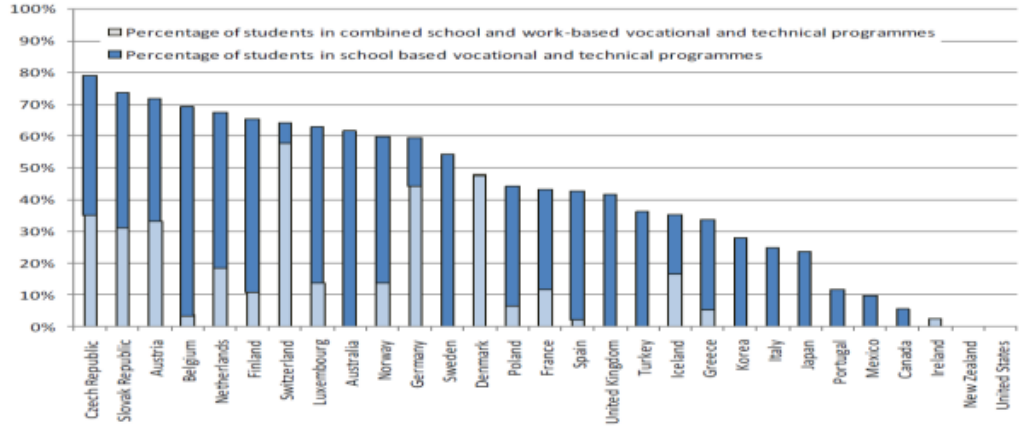
Tablo 3. Bölgesel İstihdam Oranları (Eğitim Düzeyi Açısından)

Bölgeler	Okuma Yazma Bilmeyenler	Lise Altı Öğretim	Lise ve Dengi Okullar	Yükseköğretim
İstanbul	6.1	36.5	47.2	68.7
Batı Marmara	14.3	43.6	50.6	70.3
Ege	11.1	39.0	48.3	66.9
Doğu Marmara	10.1	39.1	55.7	70.2
Batı Anadolu	10.5	36.1	46.9	68.2
Akdeniz	17.5	43.1	47.1	69.4
Orta Anadolu	10.4	33.6	44.1	74.7
Batı Karadeniz	35.8	51.1	53.8	73.1
Doğu Karadeniz	40.7	59.5	57.7	76.8
Kuzey Doğu Anadolu	36.6	49.0	52.6	79.3
Orta Doğu Anadolu	17.6	35.8	45.3	69.5
Güney Doğu Anadolu	12.1	34.8	43.3	71.7

Meslekî ve teknik eğitim okullarının piyasanın ihtiyaçlarını ne oranda karşılayıp karşılayamadıkları, başarılı olan öğrencileri bu okula nasıl kazandıracakları onların sorumluluğunda olan konulardır. Ancak, nitelikli işgücü yetiştirebilmek için her seviyede verilen meslek eğitiminin piyasanın ihtiyaçlarını karşılayan bir eğitim olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Avrupa'da meslekî eğitime devam eden öğrenci oranları %65-70'ler civarında, OECD ülkelerinde ise meslekî eğitimin ortaöğretim içindeki payı yaklaşık %55'lerdedir.

Meslekî Eğitim ve Öğretimin Ortaöğretim ISCED 3 – (International Standard Classification of Education) İçindeki Payı

Grafik 3

Grafik 3'teki verileri incelediğimizde, Türkiye'deki meslekî uygulamaların doğru olarak yansıtılmadığı anlaşılmaktadır. Sadece ortaöğretim okullarında verilen meslekî eğitim uygulamaları dikkate alınmıştır. Türkiye'de Aralık 2011 itibariyle Genel Müdürlükten alınan verilere göre Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullardaki öğrenci sayısının ortaöğretim içindeki oranı %42'ler düzeyindedir.

Tablo 4. 2010-2011 Ortaöğretim Öğrenci Dağılımı (Resmi-Örgün)
(Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	752.272
Ticaret Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü	400.942
Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	374.370
Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı	65.679
Toplam Meslekî ve Teknik	1.593.263
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü	1.926.081
Öğretmen ve Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü	75.975
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü	235.639
Toplam Ortaöğretim	2.237.695
Ortaöğretim Toplamı	3.830.958
Meslekî ve Teknik Eğitim Oranı (%)	41,59

Tablo 5'te, meslek liselerinin, okul, öğrenci, öğretmen ve derslik sayılarındaki değişimler gösterilmiştir.

Tablo 5. Yıllara Göre Meslek Liselerinin Fiziki Gelişimi ve Öğrenci Sayıları
(Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

Öğretim Yılı	Okul		Öğrenci		Öğretmen		Derslik	
	Sayısı	% Artış	Sayısı	% Artış	Sayısı	% Artış	Sayısı	% Artış
2008-2009	4.040	4,18	1.266.820	21,77	77.505	6,45	34.797	8,57
2009-2010	4.250	5,20	1.431.975	13,04	82.823	6,86	36.195	4,02
2010-2011	4.547	6,99	1.594.263	11,33	86.071	3,92	39.273	8,50

2007-2010 yılları arasında meslekî eğitime devam eden öğrencilerin çağ nüfusuna göre oranları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Mesleki ve Teknik Eğitimde Yıllara Göre Okullaşma Oranları
(Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

Yıllar	Net	Brüt
2007	24,18	34,12
2008	25,01	31,26
2009	29,39	36,23
2010	29,30	36,12

Meslekî ve teknik eğitim okullarına devam eden öğrencilerin yaklaşık %20’si dokuzuncu sınıfta, %10’u diğer sınıflarda örgün eğitim dışına çıkmaktadır. Bu, meslek lisesine kaydolun her iki öğrenciden birisinin mezun olamaması anlamına gelmektedir. Bu durumun önlenmesi için, Meslek lisesini tercih eden öğrencilerin bu okulları seçme nedenleri de dikkate alınarak, eğitim programlarının gözden geçirilmesi gerekmektedir.

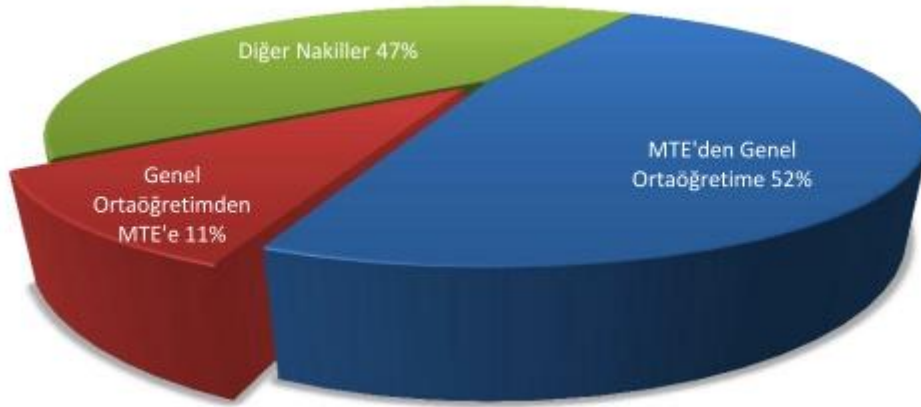
Tablo 7. Sınıf Düzeylerine Göre Örgün Eğitim Dışına Çıkan Öğrencilerin Sayısı
(Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

İlişik Kesme Nedeni	9. Sınıf		10. Sınıf		11. Sınıf		12. Sınıf	
	Sayısı	% Oranı	Sayısı	% Oranı	Sayısı	% Oranı	Sayısı	% Oranı
Beklemeli		0,00		0,00		0,00	8.521	2,81
Diğer nedenlerle örgün eğitim dışına çıktı	14.581	2,41	3.564	0,98	2.046	0,64	1.180	0,39
Kendi isteği ile örgün eğitim dışına çıktı	38.709	6,41	9.987	2,73	4.319	1,35	1.427	0,47
Mezun edilmedi		0,00		0,00		0,00	417	0,14
Okuma hakkı bittiği için örgün eğitim dışı	61.780	10,23	21.837	5,98	6.576	2,05	1.081	0,36
Öğrenim hakkını kullanmadı	4.949	0,82	1.204	0,33	472	0,15	137	0,05
Vefat Etti	29	0,00	34	0,01	36	0,01	20	0,01
Yurtdışına Çıktı	96	0,02	90	0,02	61	0,02	29	0,01
Genel Toplam	120.144	19,90	36.716	10,05	13.510	4,22	12.812	4,22

Ortaöğretimde 9. Sınıflar ortak olduğundan meslekî ve teknik eğitim okullarından, genel liselere, genel liselerden de meslekî ve teknik eğitim okullarına nakil

yapılabilmektedir. 2011 yılı verilerine göre toplam nakillerin %52'sini meslekî ve teknik eğitim okullarından, genel ortaöğretim okullarına yapılan geçişler oluşturmaktadır. Meslek liselerinin 9. sınıfına kayıt yaptıran öğrencilerden 101.434'ünün daha sonra meslek liselerinden ayrılma nedenlerinin sorgulanması gerekmektedir.

2011 Yılı Nakil Hareketliliği
(Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

Grafik 4

Meslek liselerine devam ederken çeşitli nedenlerle okuldan ilişkisi kesilen öğrenci sayılarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Meslek Liselerinden İlişkisi Kesilen Öğrencilerin Sınıflar Düzeyinde Dağılımları
(Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

İLİŞİK KESME NEDENİ	9. Sınıf		10. Sınıf		11. Sınıf		12. Sınıf	
	Sayısı	% Oranı	Sayısı	% Oranı	Sayısı	% Oranı	Sayısı	% Oranı
Beklemeli		0,00		0,00		0,00	8.521	2,81
Diğer nedenlerle örgün eğitim dışına çıktı	14.581	2,41	3.564	0,98	2.046	0,64	1.180	0,39
Kendi isteği ile örgün eğitim dışına çıktı	38.709	6,41	9.987	2,73	4.319	1,35	1.427	0,47
Mezun edilmedi		0,00		0,00		0,00	417	0,14
Okuma hakkı bittiği için örgün eğ. dışına çıktı	61.780	10,23	21.837	5,98	6.576	2,05	1.081	0,36
Öğrenim hakkını kullanmadı	4.949	0,82	1.204	0,33	472	0,15	137	0,05
Vefat Etti	29	0,00	34	0,01	36	0,01	20	0,01
Yurtdışına Çıktı	96	0,02	90	0,02	61	0,02	29	0,01
Genel Toplam	120.144	19,90	36.716	10,05	13.510	4,22	12.812	4,22

Meslek liselerinde 2011 Yılı verilerine göre 89 branşla ilgili toplam 47.164 öğretmen normu bulunmaktadır. Norm karşılığı kadrolu 41.876, sözleşmeli 6 öğretmen görev yapmaktadır. 7.559 çeşitli meslek dersleri branşlarından öğretmen ihtiyacı bulunmaktadır. Diğer taraftan 2.279 branş fazlası meslek dersleri öğretmeni vardır.

Meslek liselerinde 2011 Yılı verilerine göre 1.592.877 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin okul türleri ve sınıf düzeyindeki sayıları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Okul Türlerine Göre Sınıf Düzeyinde Öğrenci Sayıları
(Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

DERSLİK SAYILARI	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf	9. Sınıf	Genel Toplam
Adalet Meslek Lisesi	842	796	174	1160	2972
Anadolu İletişim Meslek Lisesi	1208	1018	786	1580	4592
Anadolu İmam Hatip Lisesi	21	7	14	40	82
Anadolu Kız Meslek Lisesi	7148	6838	5777	10724	30487
Anadolu Kız Teknik Lisesi	462	338	219	1028	2047
Anadolu Meslek Lisesi (ETÖGM)	4390	4035	3854	5111	17390
Anadolu Meslek Lisesi (Kız Teknik)	7317	6430	6506	10172	30425
Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. Lisesi	7992	7038	6010	11119	32159
Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	86	96	96	17989	18267
Anadolu Teknik Lisesi (ETÖGM)	25943	21752	18694	27441	93830
Anadolu Teknik Lisesi (Kız. Tek. Öğ. Gn. Md.)	69	52	58	256	435
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	13234	11360	10434	14905	49933
Denizcilik Anadolu Meslek Lisesi	2447	1685	917	2857	7906
Denizcilik Anadolu Teknik Lisesi	109	127	115	215	566
Denizcilik Meslek Lisesi	121	109	126	7	363
Endüstri Meslek Lisesi	101832	86318	91201	204366	483717
İkili Meslekî Eğitim Merkezi (ETÖGM)	401	408	0	504	1313
İmam Hatip Lisesi	496	268	262	1579	2605
Kız Meslek Lisesi	41841	38592	35063	67673	183169
Kız Teknik Lisesi	947	1241	1020		3208
Lise	19031	18991	16866	162	55050
Meslek Lisesi (Erkek Tek. Öğ. Gn. Md.)	7276	6451	6395	25225	45347
Meslek Lisesi (Kız. Tek. Öğ. Gn. Md.)	18273	15769	15558	50184	99784
Meslek Lisesi (Tic. Tur. Öğ. Gn. Md.)	6669	5493	5651	26505	44318
Meslekî Teknik Eğitim Merkezi (Tic. Tur)	419	340	309	761	1829
Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezi (ETÖGM)	9566	8224	8278	16913	42981
Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezi (KTOGM)	946	877	804	1846	4473
Metoroloji Anadolu Meslek Lisesi			7		7
Sağlık Meslek Lisesi	16073	16351	14988		47412
Tapu Kadastro Anadolu Meslek Lisesi	48	47	47	48	190
Tarım Anadolu Meslek Lisesi	167	159	158	155	639
Tarım Meslek Lisesi	671	556	748	782	2757
Teknik Lise	12555	13973	11921		38449
Teknik Lise (Kız Tek. Öğ. Gn. Md.)	269	87	17		373
Ticaret Meslek Lisesi	56378	44402	40556	102466	243802
Genel Toplam	365.247	320.228	303.629	603.773	1.592.877

2010-2011 eğitim öğretim yılı e-okul verilerine göre meslek liselerinde 32.493 disiplin vakası gerçekleşmiştir. Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda 2011 verilerine göre, disiplin olaylarının %20'si kavga, darp ve yaralama (Genel Ortaöğretim %21,5), %14'ü tütün ve tütün mamulleri bulundurma ve içmek (Genel Ortaöğretim %13), %9 dersin ve ders dışı faaliyetlerin akışını bozmak (Genel Ortaöğretim %8,8), %7 okula geldiği halde özürsüz olarak derslere ve uygulamalara katılmamak (Genel Ortaöğretim %7) şeklinde ortaya çıkmıştır.

Tablo 10. 2011 Yılında Ortaöğretimde En Çok Karşılaşılan Disiplin Olayları (Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

Okul Türleri	Öğrenci Sayısı	Gerçekleşen Disiplin Olayı	%	Kavga, Darp Yaralama	Tütün mamullerini Bulundurma /İçme	Dersin düzenini bozmak	Diğerleri
Genel Ortaöğretim	2.237.695	38.041	%1,7	%21,5	%13	%8,8	%55

Meslekî ve teknik ortaöğretimde disiplin olayları yıllara göre; 2011: %2 - 2010: 2,3 - 2009: 2,1, Genel Ortaöğretim okullarında ise 2011: 1,7 - 2010: 1,7 - 2009: 1,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 11. Okul Türlerine Göre Yıllık Disiplin Oranları (Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü - Aralık 2011)

OKUL TÜRLERİ	YILLAR		
	2009	2010	2011
Meslekî ve Teknik Eğitim Okulları	%2,1	%2,3	%2
Genel Ortaöğretim	%1,5	%1,7	%1,7

3. ZAMAN KAVRAMI

Zamanın çeşitli tanımları yapılmıştır. Zaman için tam olarak kesin bir tanımdan söz edemeyiz. Hatta pek çok bilim adamı zamanın tanımını tanımsızlık olarak ifade etmiştir (Yetiş, 2008).

St. Augustinus; zaman nedir? Sorusu ona sorulup açıklaması istendiğinde, ne olduğunu bildiğini ama açıklamasını bilmediğini söylemiştir. Onun bu sözü zamanın tanımının bir gizem olduğunu göstermektedir. Geçmiş olmuş bitmiştir, daha fazla var olamaz; gelecek henüz yaşanmamıştır; o halde zaman şu an mıdır? Eğer zaman sadece şu an ise, o zaman "zaman" bir sonsuzluk mudur? Yani sonsuz an mıdır? Fakat zaman öyle bir andır ki, geleceğe uzanırken, geçmişin içinde uzaklaşır. Zaman bir şeyin oluşudur ama henüz bitmemiş bir şeydir. Bu aynı var olmamak gibidir. O zaman biz, zaman şudur diye nasıl söyleriz?" şeklinde zamanı tanımlamaya çalışmıştır (Yetiş, 2008).

Türk Dil Kurumu; "zaman, olayların ardışıklığını görerek aklımızda yarattığımız ve olayların bundan sonra da içinde olup gideceklerini düşündüğümüz, başı ve sonu olmayan soyut kavramdır" şeklinde tanımlar (Gökalp, 2007).

Zaman, insanların sonsuzluk ölçüsü olarak kabul edilmiştir ve zamanla ilgili doğal olan her şeyin insan düşüncesinden kaynaklandığı ve kişiden kişiye değiştiği kabul edilmektedir (Gökalp, 2007).

Zamanın bir başka tanımı ise, "insan yaşamının uzun ya da kısa süreli, tekrarlanması imkânsız, başlangıcı ve sonu belli saatle ölçülebilen bir bölümdür" şeklinde yapılmıştır (Okumuş, 2002).

Paha biçilmez bir kaynak olan zaman, su gibi akar gider. Geçen zamanı geri getirmek mümkün değildir. Zaman herkes tarafından eşit şekilde paylaşılır; herkesin haftada 7 günü, günde de 24 saati vardır. İnsanın mal varlığı önemli değildir. Ne kadar zengin olursa olsun, bir diğer insandan daha fazla zaman satın alamaz. Zaman satın alınan bir şey değildir. Aynı zamanda, zaman ödünç verilemez, ödünç alınamaz, biriktirilemez, çalınmaz, değiştirilemez vs... (Okumuş, 2002).

3.1. ZAMANIN KULLANIMI

Kendini iyi tanıyan kişi, zamanını daha iyi kullanır. Çünkü ne yapacağını, hedeflerini, amaçlarını bilen bir kişi bu hedeflerine, amaçlarına ulaşmak için gereken işleri yapmak ve başarıya ulaşmak için gereken zamanı nasıl verimli kullanacağını iyi bilir. Neyi yapıp yapamayacağını sınırlarını iyi çizmelidir. Her zaman kısa zamanda çok iş yapmak, zamanı iyi kullanmak anlamına gelmeyebilir. Zamanın iyi kullanılması demek, amaç ve önceliklerin doğru belirlenmesi ve sadece istenenlerin, gerekenlerin yapılması demektir (Karakullukçu, 2009).

Zamanın kullanımına ile ilgili tutumlar kültürden kültüre farklılık gösterebilir. Örneğin; Amerikan ve Japonya halkı için zaman önemli bir kavramdır ve zamanın kıt bir kaynak olduğunun bilincindedir. Ne yazık ki; bizim ülkemizde, birçok insanın henüz zaman kaynağının kıt bir kaynak olduğunu bilinci henüz oluşmamıştır. Bunu da etrafımızdaki kahvehane, oyun salonları ve internet kafeteryaların doluluk oranlarından anlayabiliriz (Sağlam Saföz, 2008).

Zamanının kullanımı konusunda gelişmiş ülkelerdeki insanların daha fazla bilinçli oldukları söylenebilir. Zaman kullanımı, gelişmiş ve gelişmemiş ülkeler arasındaki farkı ortaya koyan ölçütlerden bir tanesidir (Yavaş Karataş, 2006: 7).

Tezcan (1994: 6)'a göre zamanın üç türü vardır. Bunlar şöyledir;

- a. Biyolojik varlık olarak yaşamı devam ettirmek için gerekli zaman; fiziksel ihtiyaçların giderilmesi, yemek yeme, uyuma, vücut temizliği için gerekli zaman,
- b. Geçimle ilgili zaman; insanın yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan şeyleri alabilmesi için gereken işlerin yapılması için gereken zaman,
- c. Boş zaman; oyun, serbest zaman aktiviteleri ve dinlenmek için kullanılan zaman.

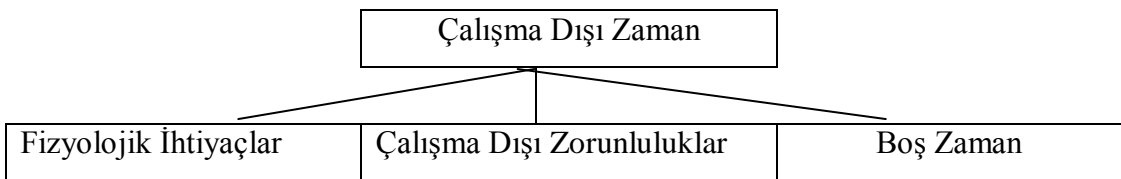
3.2. BOŞ-SERBEST ZAMAN KAVRAMI

Zamanın öneminin artması, çalışma zamanının dışındaki zamanın yani boş zamanın da önemini arttırmıştır ve boş zamanların iyi bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini de ortaya çıkarmıştır. “Çağdaş toplumlarda geliştirilen araç ve gereçler özellikle sanayinin emek yoğunundan sermaye yoğun teknolojisinin gelişmesiyle boş zaman kavramı veya zamanların değerlendirilmesi kavramı dikkat çekmeye başlamıştır”. “İnsanın alet yapma yeteneğinin geliştirilmesi anlamına gelebilecek endüstrileşme hareketi, gerçekten insanoğlunun daha fazla boş zamana sahip olmasını, başka bir deyimle iş dışı zamanının artmasını sağlamıştır” (Terzioğlu ve Yazıcı, 2003: 3).

Daha önce yapılmış çalışmalara baktığımızda, “boş zaman” ve “serbest zaman” kavramlarının bilim adamları tarafından farklı şekillerde açıklandığını görmekteyiz. Bazı bilim adamları “boş zaman” ve “serbest zaman” kavramlarını aynı anlamda kullanırken, bazı bilim adamları ise bunların anlamlarını birbirinden farklı olarak ifade etmişlerdir.

C. Demir ve N. Demir (2006) çalışmalarında, boş zamanı, “iş saatleri dışındaki serbest zaman aralığı”, Serbest zamanı ise; “özgürce geçirilen çalışma dışı zaman” olarak tanımlamışlardır. Boş zaman, kişinin çalışma dışı faaliyetler için kullandığı zaman aralığı olup serbest zamanın bir parçasıdır. Kişiler eğer serbest zamanlarında çalışma kaygısı olmaksızın diledikleri gibi hareket edebiliyor ve bu faaliyetlerden hoşnutluk, mutluluk duyarak tatmin oluyorsa boş zaman faaliyeti gerçekleştirmiş olurlar (Demir, 2006; 36).

Hacıoğlu ve diğerleri (2009), “Boş-Serbest Zaman, bireyin hem kendisi ve hem de başkaları için bütün zorunluluklarından veya bağlantılarından kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır. Serbest zaman genellikle çalışma dışında kalan zaman dilimidir” tanımını yapmışlardır.

Şekil 2

Hacıoğlu ve diğerleri (2009)'un yaptığı tanımdan ve Őekilden de anlaşılacağı gibi, serbest zaman diliminin çalışma dışı zaman olarak değerlendirildiğini ve boş zaman kavramının da serbest zaman diliminin alt bölümü olarak ele alındığını görebiliriz.

Serbest zaman (free), hiçbir faaliyette bulunulmadan geçirilen zaman olarak tanımlanmıştır. Boş zaman (leisure) ise, özel sayılabilecek bazı faaliyetlere katılarak geçirilen zaman olarak tanımlanmıştır. Serbest zaman ve boş zaman kavramları birbirlerine çok yakın kavramlardır. İngilizce anlamlarına bakıldığında aralarındaki fark anlaşılmaktadır. Ama Türkçe evirilerinde tam karşılıkları bulunamadığı için bir kavram karmaşası yaşanmaktadır (Demir, 2006: 37).

Boş zaman terimini açıklamak için kaynaklarda çok fazla tanım ve yaklaşımlar yapılmıştır. Boş zaman hakkındaki klasik görüş Őyledir (Yetiş, 2008: 7);

“Boş zaman amaçlı yapılan bir iş yerine, politik tartışmalar ve genel öğrenmeyi kapsayan meşguliyetlerdir. Bireyin istediği gibi kullandığı zamandır”.

Boş zaman, bireyin yaşamak için başvurduğu uğraşların dışında bireysel tercihlerine ayıracağı zaman olarak da tanımlamaktadır (Gökalp, 2007: 9).

Boş zamanın diğer bir tanımı, bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyete uğraştığı zamandır. Bireyin özgürce istediği gibi kullanabildiği zamandır. Boş zaman; temel ihtiyaçlar ve çalışma zamanı dışında kalan, kişiselliğe uygun olan serbest zamandır. Boş zaman kişinin kendi kararlarını belirlediği yoldur. Çalışma düzeni, uyku ve diğer temel ihtiyaçların karşılandığı zamanın dışındaki zamandır. Temel ihtiyaçlar yemek pişirmeyi, alış-veriş yapmayı, ev işlerini, ocuk bakımını ve temizlik yapmayı kapsar. Çalışma zamanı ise; çalışma zamanını ve işe gitmek için harcanan zamanı kapsar. Kişinin bunları yapması zorunludur, işte boş zaman bu zorunlulukların dışında kalan zamandır (etinkaya, 2008: 8-9).

“Dünya Boş Zaman ve Rekreasyon Birliği” boş zamanı “seçme şansı yaratıcılık hoşnutluk veren, memnuniyet içeren ve kişisel doyumunu arttıran eğlencelere öncülük eden yararları ile insan hayatının özel bir alanıdır” Şeklinde tanımlamıştır (Demirel ve Harmandar, 2009: 840).

Boş zamanın özellikleri;

- Boş zaman sorumluluk taşıyan bir görevdir,
- Çalışma hayatından kaynaklanan bedensel yorgunluğu, stresi azaltır ve dinlendirir,
- Sıradanlıktan kurtarır, eğlendirme ve deşarj etme işlevi vardır,
- Kişilik geliştirir, fiziksel, zihinsel ve ruhsal kapasiteyi artırır.

Boş zamanın bu özelliklerini gerçekleştiren bireyler kendi istekleri doğrultusunda çaba harcarlar. Dışarıdan herhangi bir zorlama olmaz. Kişi yaptıklarından kendisi sorumludur. Yapacağı faaliyetler için yeri ve zamanı kendisi belirler (Yetiş, 2008;10)

Bireylerin boş zamanları ile çalışma zamanları arasında ters orantılı bir ilişki vardır. Yani, kişilerin çalışma süreleri arttıkça boş zamanları azalır; bunun tersi olarak çalışma süreleri azaldıkça ise boş zamanları artar. Araştırmalar, teknolojinin gelişmesi ve sanayileşmenin artmasının bir sonucu olarak, insanlar tarafından yapılan pek çok işin makineler tarafından yapılmaya başlandığını ve bunun sonucu olarak da, çalışma sürelerinin gittikçe azaldığını göstermektedir. Aynı şekilde araştırmalar, gelişmiş ülkelerde yaşam şartlarının daha iyi olmasına bağlı olarak sağlık koşullarının daha iyi olması sebebiyle insan ömrünün uzadığını da göstermektedir. Geçmiş yıllara göre insanların serbest zamanlarında bir artış meydana gelmektedir. Daha fazla serbest zamana sahip olan bireyler ise daha fazla boş zaman faaliyetlerine katılma imkânı bulmaktadırlar (C. Demir ve N. Demir, 2006: 37).

Boş zamanın sınıflandırılması:

Boş zamanı iki şekilde sınıflayabiliriz (Yetiş, 2008: 10-11).;

Uzun süreli boş zamanlar

1. Çocukluk dönemi boş zamanları
2. Yıllık izinler
3. Emeklilik dönemi boş zamanlar

Kısa süreli boş zamanlar

1. İş günlerinin sonunda boş zamanlar, akşamüstü ve akşamları boş zamanlar
2. Hafta sonları
3. Kısa süreli tatiller diye değerlendirebiliriz

3.3. BOŞ ZAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ (REKREASYON)

Boş zamanı değerlendirme, rekreasyon terimi ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Kelime olarak “yeniden yaratma” anlamına gelen rekreasyon, dünyada yalnızca, yaratıcı (creative) özelliği bulunan bir varlık için söz konusudur. Bu varlık insan olduğuna göre yeniden yaratma (rekreasyon), insan ve insanın yaşama sorunu bakımından önem taşımaktadır. Yeniden yaratma, insanın yitirdiği, ayrı kaldığı bir doğal yanını yeniden bulma ve yaşamasın katma çabasıdır. Yeniden yaratma (rekreasyon) genellikle boş zaman ya da serbest zaman olarak etkinlik içinde kullanılmaktadır (Okumuş, 2002: 7-8).

Rekreasyonun sözlük anlamı; insanların boş zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler, Bir bölgeyi insanların eğlenme, dinlenme amacıyla kullanabilecekleri bir duruma getirme olarak tanımlanmıştır (<http://www.tdk.gov.tr/>)

1918’de bir kavram olarak alan yazına girmiş olan boş zaman değerlendirme (rekreasyon), Amerika’da eğitimin en önemli konusu olarak belirlenmiştir. Gençlerin problemlerini çözmek, toplum yaşamına uyumlarını sağlamak demokratik ve ahlaki değerleri kazandırmak için eğitimin amacı olarak kullanılmıştır (Özer ve diğerleri, 2009: 237).

Günümüzde rekreasyon kavramına pek çok anlam yüklenmiştir. Rekreasyonun içerisinde pek çok aktiviteyi barındırdığı söylenmektedir. Rekreasyon ile ilgili çok fazla tanımlama ve açıklama yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir;

Rekreasyon; bireyin çağdaş ve temel ihtiyacı olarak nitelendirilen boş zamanı için gerekli olan faaliyetlerin, hizmetlerin hepsini içine alan bir kavramdır. Diğer bir tanım, rekreasyon, kişiyi hayata bağlayan dinlendirici, eğlendirici, meşgul edici veya zevk verici olay ve işleri yapmak veya bu etkinliklere katılmak suretiyle ruhen ve bedenen bir canlılığı elde etmek şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka tanımlamada ise, rekreasyon, bireyin mesleki, ailevi ve toplumsal görevlerini yerine getirdikten sonra, özgür iradesiyle seçebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini artırma ve kendini yenileme çabalarına katılması olarak açıklanmaktadır. Rekreasyonun oldukça kapsamlı olan tanımı şu şekilde yapılmaktadır;“İnsanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek,

aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklerdir”.

Rekreasyon kavramını açıklayıcı ifadeler şunlardır;

- Rekreasyon boş zamanda yapılır. İş değildir. Kâr gayesi taşımaz.
- Rekreasyonda kişi; gönüllü olarak ve tamamen kendi arzusu ile katıldığı etkinliklerde bulunur.
- Rekreasyon faaliyetleri katılana zevk veren, mutlu eden ve neşelendiren bir tarzda olur.
- Rekreasyon faaliyeti kişisel ve toplumsal fayda sağlar.
- Toplumsal değerlere aykırı değildir. Yemek yemek, uyumak gibi hayati önem taşımaz.

Rekreasyon aktivitelerinde bireyler bazı doyumlara ulaşırlar. Bunlar; arkadaş edinme, heyecan, deneyim, başarı duygusu, yaratma zevki, hoşlanma, zihinsel güç kullanma, dayanıklılık, duygusal deneyim vs. gibi duygulardır. Rekreasyon faaliyetlerinin fiziki sağlığının gelişmesi yeni arkadaşlar edinmesi, yeni bilgiler öğrenmesi, günlük monotonluğun giderilmesi, kendine güven hissinin artması, ruhsal sağlığının gelişmesi, zekâ gelişimine katkı sağlaması ve liderlik vasıflarının kazanılması gibi pek çok faydasından söz edebiliriz. Rekreasyon sayesinde bireylerin birçok olumsuz duygusu giderilebilir (Karakullukcu, 2009: 32-36)

Boş zamanı değerlendirme, dünyadaki çoğu ülkelerde önemli bir konu haline gelmiştir. Çünkü her yaşta insanların fiziksel ve zihinsel olarak dinlenmeye ihtiyaçları vardır (Sağlam Saföz, 2008;13).

Endüstrileşme hareketiyle beraber bireyler daha fazla boş zamana sahiptir. Ama teknolojinin gelişmesi sebebiyle, teknoloji insanları daha fazla meşgul etmeye başlamıştır. Ama yinede teknolojik gelişmeler ve sanayileşme insan gücü ihtiyacını azalttığı için, insanların boş zamanlarında artış olmaktadır. İnsanların bu boş zamanlarında kendileri için bir şeyler yapması, güç tazelemesi ve yenilenmesi imkânı vardır. Bunun için insanlar çalışma zamanına verdikleri önemin yanında çalışma dışı zamana da önem vermelidirler (Terzioğlu ve Yazıcı, 2003: 3).

Boş zamanın iyi bir şekilde değerlendirilmesi, bireyin ruh sağlığının dengeli olması, sağlıklı bir kişilik geliştirmesi, olumlu toplumsal ilişkiler kurabilmesi, duygusal canlılık ve enerji kazanması için önemli olmaktadır. Rekreasyon eylemi, bireylerin ve toplumun, birçok nedenle ortaya çıkan stresten kurtulmasında, insanın fizyolojik ve psikolojik sağlığını korumasında, yaşamsal öneme sahip bir faaliyettir (Sağlam Saföz, 2008; 14).

Boş zamanı değerlendirme sayesinde insanlar çalışma hayatlarının getirmiş olduğu tek düzelikten kurtulurlar, yaratıcılıklarını kullanırlar, kendilerine güvenleri gelir, kişilikleri gelişir, sosyal çevreleri zenginleşir vs. (Okumuş, 2002: 8).

Rekreasyonu, diğer faaliyetlerden ve kavramlardan ayıran, birçok araştırmacı tarafından da kabul edilen temel özellikleri vardır. Bu özellikler şunlardır (Çetinkaya, 2008: 16);

1. Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
2. Özgürlük hissi verir.
3. Faaliyetlere devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır.
4. Rekreasyon, boş zamanda yapılır.
5. Her yaştaki ve cinsteki insanların faaliyetlere katılmalarına imkân verir.
6. Rekreasyon faaliyetlerinde “inisiyatif” kişinin kendisine bırakılmalıdır.
7. Rekreasyonel faaliyetler, her türlü açık ve kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.
8. Rekreasyon bir faaliyeti gerektirir.
9. Rekreasyon çok çeşitli faaliyetler içerir.
10. Rekreasyon haz ve neşe sağlayan bir faaliyettir.
11. Rekreasyon evrensel olarak uygulanmaktadır.
12. Rekreasyon, kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkân sağlayıcı faaliyetler içermelidir.
13. Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
14. Rekreasyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.

15. Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.

16. Rekreasyon, bir faaliyet yapılırken, ikinci veya daha fazla faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkânı verir.

17. Rekreasyon etkinlikleri, rekreasyonistler tarafından üstlenilir.

18. Rekreasyon eylemi, planlı veya plansız, beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış mekânlarda yapılabilmektedir.

19. Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir (Çetinkaya, 2008; 16-17).

Özetlersek rekreasyon; boş zamanda ve tek başına grupla, araçlı, araçsız, açık veya kapalı alanlarda, kent iç veya dışında, bir organizasyon içinde ya da dışında zorunlu olmadan seçilen zevk ve neşe verici her türlü etkinliklerden oluşmaktadır. Etkinlikler, genellikle, kendisi dışında bir ödülü bulunmayan, dıştan gelen bir zorlama ile değil, içten gelen bir istekle gerçekleştirilmektedir (Çetinkaya, 2008: 17).

3.4. REKREASYONUN SINIFLANDIRILMASI

Rekreasyonun kesin bir sınıflamasını veya gruplamasını yapmak zordur. Çünkü farklı bireyler için farklı amaç ve istekler ortaya çıkacaktır. Bununla beraber çok çeşitli rekreatif etkinlikler mevcuttur. Dolayısıyla, rekreasyonun sınıflamasında farklı fonksiyonlar ve kriterler dikkate alınacaktır. Bu sınırlamalar içerisinde rekreasyonu öncelikle amaçlarına ve çeşitli kriterlere göre iki bölüme ayırarak gruplayabiliriz (Yetiş, 2008: 44).

a) Amaçlarına Göre Rekreasyon Etkinlikleri

Dinlenme amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleri boş zamanın tamamen dinlenmek, yani beden ve ruh sağlığının korumak adına yapılan etkinliklerle değerlendirilmesidir. Kültürel amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri boş zamanın, eski sanat ve tarihi eserlerin, müzelerin gezilmesi ve diğer kültürel faaliyetlerle değerlendirilmesidir. Toplumsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri toplumsal ilişkiler kurmak ve geliştirmek amacına yönelik boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Sportif amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri; aktif spor yaparak ya da pasif olarak seyirci, taraftar, yönetici veya başka bir şekilde sportif etkinliklerle

değerlendirilmesidir. Turizm amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri; öncelikle tatil dönemlerinde bulunduğu mekandan, başka mekanlara gezmek, görmek amacıyla boş zamanı değerlendirmektir. Sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri, sanatın bir çok dalından biri veya bir kaçı ile uğraşarak boş zamanların değerlendirilmesidir (Yetiş, 2008: 44-45).

b) Çeşitli Kriterlere Göre Rekreasyon Etkinlikleri

Yaş faktörlerine göre çeşitli yaş gruplarının kendi özelliklerine göre tercih ettikleri etkinlikler. Faaliyete katılanların sayısına göre ferdi grupla kitlesel veya aile olarak katıldıkları rekreatif etkinlikler. Zamana göre yazın, kışın veya başka bir mevsimde yapılabilen rekreatif etkinlikler. Ayrıca günlük ve hafta sonları ile emeklilik dönemlerini kapsayan uzun boş zamanlarda gerçekleştirilen etkinlikler. Kullanılan mekâna göre açık veya kapalı alanlarda yapılan etkinlikleri kapsamaktadır. Ormanlar, dağlar ve su bölgelerinde oluşan açık havada yapılan tüm rekreasyonel kullanımları içerir. Bu bireyin modern şehir yaşamındaki kapalı yerdeki ruhsal gerginliğinden kurtulmasını, rahatlaması ve özgürlüğünü yaşaması için fizyolojik ve ruhsal ihtiyacını karşılamasını sağlar. Diğer kapalı alan rekreasyonel faaliyetlerine örnek olarak, kapalı mekân sporları, sinema, tiyatro, toplantı ve diğer benzeri aktiviteler ile radyo dinlemek, TV izlemek, kitap okumak arkadaş ziyaretleri, dinlenmek gibi ev içi eylemler verilebilir (Yetiş, 2008: 45-46)

Bireylerin kişilik ve mesleki özelliklerinin yanında, sosyal konumu, fakir yada zengin, bayan yada erkek, yaşlı yada genç olması da rekreasyon faaliyeti seçimini etkileyen önemli faktörlerdir (Gökalp, 2007: 30).

3. 5. REKREASYON ÇEŞİTLERİ

Rekreasyon programlarının uygulandığı alanlar önemlidir bu alanlar, her kesimden bireyin ihtiyacını karşılayan, ilgisini çeken, kolaylıkla uygulayabileceği, becerilerini, yeteneklerini gösterebileceği alanlar olmalıdır. Buna göre rekreasyon etkinlik alanlarını şu şekilde gruplayabiliriz;

*Müzik faaliyetleri (Enstrümanlı, orkestralı, solo, koro v.b.)

* Spor faaliyetleri (Takım, ferdi, doğa, mücadele ve zihin sporları)

* Oyunlar (Her yaş kesimi için eğitsel oyunlar)

- * Dans (Halk oyunları, modern ve ritmik danslar gibi)
- * Sanat ve hüner gerektiren faaliyetler (Plastik, deri, grafik, seramik, metal, fotoğraf, resim, ahşap gibi.)
- * Mek n dışı faaliyetler (Kamp kurmak, piknik yapmak,  vrecilik yapmak gibi)
- * İlmî ve kültürel faaliyetler (Edebiyat  alıŐmaları, tiyatro, bilimsel tartışma toplantıları gibi) (Yetiş, 2008: 46).

3.6. BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME (REKREASYON) EĞİTİMİ

Boş zaman eğitimi, bireyin boş zamanının “akıllı bir biçimde değerlendirilmesi” eğitimidir. Boş zaman eğitimi, boş zamanında yapacağı etkinliği seçerken bireyi temsil edecek olan değerlerin seçimini ona oğretmesidir. Başka bir açıdan, bireyin kendisini yaratıcılığını ortaya çıkaracak, kiŐiliĐini geliŐtirecek olan boş zaman değerlendirme aktivitesi için ona fikir sağlayan bir eğitimidir. Kültürün aktarılmasında ve geliŐtirilmesinde eğitim gibi, boş zaman değerlendirmenin de rolü vardır (Tezcan, 1976: 404).

Kalıcı alışkanlıklar bireylere rekreatif etkinlikler yoluyla kazandırılmaktadır. Bu alışkanlıkları serbest zamanları iyi bir Şekilde değerlendirme, spor yapma, paylaŐma, dayanıŐma, yenme ve yenilme duygusu, takdir etme duygusu, kurallara uyma, grup bilinci, baŐarma duygusu, vb. alışkanlıklar ve duygular olarak sıralayabiliriz (Tekin, 2007: 112).

Boş zaman eğitiminin görevi, bireyin ilgi, yaş, cinsiyet, oğrenim, kültürel ve toplumsal özellikler gibi özelliklerini dikkate alarak bireyin boş zamanını nasıl değerlendirmesi gerektiğine karar vermesidir. Daha önce yaptığımız eğitim tanımlarını gözden geçirdiğimizde eğitimin, kişiliğin gelişmesine yardım eden ve onu esas alan, onu yetiŐkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan bir süreç olduğunu hatırlarız. Boş zamanların değerlendirilmesinin amaçları da bu amaçlara yöneliktir. Fakat ikisinin bu amaçlara yönelme yöntemleri farklıdır. EĞitimde zorunlu oğretim; boş zamanlarda ise, gönüllülük ve bireysel seçim esastır (Tezcan, 1976: 404).

Eğitimin genel amaçları, başlıca şu noktalarda toplanmaktadır:

1. Bireylere temel bilgi edindirmek,
2. Kişiliğin geliştirilmesi,
3. Özellikle meslek, boş zaman ve toplumsal yaşam gibi durumlara hazırlama

Bu amaçların gerçekleştirilmesi için, bir boş zaman eğitime olan gereksinim ortadadır. Birçok eğitimciye göre boş zaman eğitimi, çeşitli kurslar ya da müfredat programı dışındaki etkinlikler yoluyla boş zamanın değerli bir biçimde kullanılmasıdır. Kimileri de onu geniş ölçüde ilgilerin ve becerilerin yaratılması biçimindeki bir rehberlik sorunu olarak düşünürler. Bununla birlikte, boş zaman eğitiminin kişisel yaşamların zenginleştirilmesi, ilgiler yaratılması, becerilerin geliştirilmesi kadar, bir yaşam felsefesini içine aldığı hususunda görüş birliğine varılmıştır (Tezcan, 1976: 405).

3. 7. TÜRKİYE'DE REKREASYON

Türkiye'de insanlar içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşullar nedeni ile gereğinden fazla boş zamana sahiptirler. Yılda yaklaşık 108 gün hafta sonu tatili bulunmaktadır. Ayrıca resmi tatil ve yıllık izinlerle bu rakam yılın 1/3'ünü geçmektedir. Ayrıca bu yalnızca tam gün boş zamanları kapsamaktadır. Türkiye'de boş zamanların bu şekilde karşımıza çıkan değeri gelişmiş batı toplumlarında ortaya çıkan boş zamanların yaratılması ve çoğaltılması çabaları ve görüntüsü ile farklılıkları göstermektedir. Bu toplumlarda yoğun olarak çalışanın daha fazla boş zaman sahip olması sorunu gündemdedir. Boş zamanların değerlendirilebilmesinin önemi Türkiye gibi kalkınmakta olan ve her kesimdeki insanların sahip oldukları boş zaman miktarının çokluğu nedeni ile daha fazla bir değer taşımaktadır (Kırkpınar, 2004).

Türkiye'de boş zamanların değerlendirilmesi, TV izlemek, müzik dinlemek, sinema ya da tiyatroya gitmek, dolaşmak, oyun salonlarına gitmek, maça gitmek, alışverişe gitmek, gazete okumak gibi pasif etkinliklerden oluşmaktadır (Kırkpınar, 2004).

Serbest zamanların olumlu ve etkin bir biçimde nasıl değerlendirilebileceğini öğrenmemiş, bunun eğitimini alamamış ve sosyal hayatın çeşitli kurumlarında bu

konuda yeterli kültürü elde edememiş insanlardan oluşan toplumlarda uygulanan rekreasyon etkinlikleri daha çok pasif bir görünümündedir. Bunun en belirgin örneklerinden birisini Türkiye oluşturmaktadır (Yetiş, 2008: 57).

Türkiye’de okullarda bilinçli bir boş zaman değerlendirme eğitiminde söz edemeyiz. Oysaki eğitimin amaçları arasında çocuğun boş zamanını iyi değerlendirmesi için okullara sorumluluklar yüklenmiştir. Boş zaman eğitimi müfredatlarda yer almadığı için de gereken önem ve eğitim okullarda verilmemektedir. Okullarda sosyal kulüpler bulunmaktadır. Bu sosyal kulüplerinde amacına uygun olarak etkin ve verimli bir şekilde çalıştığı söylenemez. Kulüp etkinlikleri sadece okul saatleri içerisinde yapılabilmektedir. Bu da çoğunlukla yetersiz olmaktadır. Bu nedenlerle etkin bir boş zaman eğitimine olan gereksinimimiz ortadadır. Ülkemizde boş zaman uğraşları arasında yer alabilecek beden eğitimi, resim, müzik ve görsel sanatlar dersler okullarımızda haftada bir saat gibi çok sınırlı olarak resmi müfredat programları arasında yer almaktadır. Üstelik bu derslere diğer akademik dersler kadar önem verilmediğini uygulamalardan görülmektedir (Tezcan, 1976: 410).

Okullarda öğretilen dersler, öğrenciye birçok bilgi, beceri ve alışkanlık sağlıyor olabilir ama bunlar öğrencinin kişiliğinin oluşumu için yeterli değildir. Ders dışı etkinliklerle öğrencilerin sadece ders kitaplarına giren bilgilerle yaşama atılmalarını engellenecek, girişim yeteneklerini arttırılacak, görüşlerini özgürce ortaya koyabilecek becerileri elde etmeleri, topluluk bilinçlerinin, sorumluluk duygularının ve liderlik yeteneklerin gelişmesi sağlanabilecektir. Yani ders dışı etkinliklerin amacı; bireyin tam potansiyelini kullanabileceği eğitim bir eğitim ortamı içerisinde, sadece “kitap kurdu” olarak mutlu olamayacağı ve gerçek hayata ayak uyduramayacağı düşüncesiyle çok yönlü yetiştirilmesine katkıda bulunmak olmalıdır. Okullardaki aktivite eksikliği sebebiyle, öğrenciler fiziksel olarak aktif olamamaktadırlar (Yılmaz, 1996).

Okullarımızda öğrencilere çoğunlukla bilgi aktarılmaktadır (Tezcan, 1994). İlk ve orta öğretim yönetmeliklerinde, rekreatif amaçlara da yönelik olarak kurulan sosyal kulüplerin de etkin bir biçimde uygulanmadığı görülmektedir. Eğer bu uygulama hafta da 1 saatlik sosyal kulüp dersinin dışına çıkarılarak, gerçek anlama ulaşıyorsa, bu tamamen öğretmenlerin becerikliliğine, liderlik vasfı taşımasına ve şahsi gayretlerine bağlıdır (Aslan, 1996).

Ayrıca okullarda uygulanacak olan rekreatif etkinlikler sadece öğrencilere fayda sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda okul öğretmenlerinin işbirliği içinde çalışmasına sebep olarak öğretmenler arası iletişime ve okulun atmosferine katkı sağlayacaktır (Yetiş, 2008: 62).

Eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesi, kültür aktarımının sağlanması toplumsallaşma sürecinin gerçekleşmesi açısından düşünüldüğünde boş zaman değerlendirme etkinliklerinin önemi daha da anlaşılacaktır. Aileden sonra boş zaman değerlendirme bilincinin yerleştirilmesi konusunda eğitim öğretim kurumları olan okullara büyük görev düşmektedir. Okul ile boş zaman değerlendirme birbiri ile ilişkilidir. Okul bir taraftan öğrencilerini, personellerini, programlarını ve uygulamalarını boş zaman değerlendirme kurallarına göre ayarlamak sorumluluğunu taşırken diğer taraftan genel eğitim amaçlarını gerçekleştirme sorumluluğunu taşımaktadır. Özet olarak denilebilir ki, boş zaman değerlendirme etkinliklerine gerek ailede gerekse okullarda gereken önem verilmelidir. Boş zaman değerlendirme etkinlikleri sayesinde zihinsel ve duyuşsal yönden becerilerin artmaktadır. Bu yüzden, toplumsal ve bireysel olarak herkese boş zamanları değerlendirme bilinci kazandırılmalıdır. Boş zaman değerlendirme etkinlikleri, psikolojik açıdan bireylerin rahatlmasına yardımcı olmaktadır, sosyalleşmeyi sağlamaktadır ve kişinin zihinsel becerilerini geliştirmesini sağlamaktadır. Kişinin kendi isteği ile seçmiş olduğu zihinsel veya fiziksel etkinlikler kişiye hem toplumsal hem de bireysel doyum sağlamasında etkilidir. Daha önce de söylediğimiz gibi, kişinin seçmiş olduğu etkinlik toplumun ahlaki değerlerine uygun olmalıdır. Bunun sonucunda, temel ihtiyaçları karşılanmış mutlu, kişiliği sağlam, kendiyi barışık, sorunlarıyla baş edebilen bireyler yetişir. Bireyin boş zaman etkinlikleriyle kazanmış olduğu sosyal beceriler ve deneyimler, hayatı boyunca karşılaştığı engeller ve sorunlar karşısında çaresiz kalmamayı dolayısıyla sürekli yeni çözüm yolları bulmasını ve problem çözme becerilerinin gelişmesini sağlar (Özer ve diğerleri, 2009: 241-242).

4. OKULLAR HAYAT OLSUN PROJESİ

Kamu kaynaklarının daha verimli ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi için gelişmiş birçok ülkede okullardan okul saatleri dışında da yararlanılmasına yönelik eğilimler artmaktadır. Okullar okul saatleri dışında, hafta sonlarında ve yaz aylarında hizmet sunan kurumlar haline dönüşmüşlerdir. Okulların boş zamanlarında, sadece öğrencilere değil aynı zamanda okul çevresindeki mekânlarda yaşayan mahalleli yetişkinlere de hizmet verilmektedir. Öğrencilere yönelik etüt ve kurslarla eğitim kalitesinin artırılması amaçlanırken, yetişkinlere yönelik mesleki, sosyal ve kültürel hizmetler ile okul adeta eğlenme ve dinlenme aktivitelerini de içinde barındıran öğrenme alanlarına dönüşmektedir. Yetişkinlere meslek ve beceri kazandırılması, sosyal ve kültürel eğitimlerle destek olunması ve yetişkinlerin boş zamanlarını okul içinde değerlendirmesinin öğrenme süreçlerine ve eğitim kalitesine etkisi oldukça yüksektir. Bu kapsamda faaliyet gösteren okullar, çevresindeki toplumla bütünleşen öğrenme merkezi haline gelmektedir (MEB, 2012b).

Okulların okul saatlerinin dışında da açık tutulması gerektiğinin sebepleri;

1. Yetersiz yararlanma ilk neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Okullardan eğitim dönemleri dikkate alındığında gündüz saatlerinin ancak % 30'u civarındaki kısmında yararlanılmaktadır. Geri kalan saatlerde ve akşamları ise kıt kaynaklarla yapılan bu milli servet atıl kalmaktadır. Normal öğretimin yapıldığı okullarda eğitim genelde 14.00-15.00 arasında sona ererken, ikili öğretimde bu süre 17.00 – 18.00'e kadar çıkmaktadır. Okullar gece vakitlerinde hizmete açılmadığı gibi hafta sonları çoğunlukla tümüyle kapalıdır

2. Okullardan okul saatleri dışında da yararlanılması gereğinin ikinci nedeni, aslında çoğu yerleşim yerinde okul binalarının, eklentilerinin (spor salonu, kütüphane) ve bahçelerinin tek ve en büyük ortak kullanım alanı olmaları, halka hizmet üretilebilecek bu büyüklükte başka fiziki kapasitenin bulunmamasıdır. Birçok büyük şehir için okul binaları ve özellikle bahçeleri halkın nefes alabileceği yegâne alanlar konumunda bulunmaktadır.

3. Diğer bir neden ise, bilgi toplumunda toplumsal hizmetlere yönelik talep artışıdır. Bilgi toplumunda yaşam ve çalışma şartları hızla değişmekte, eğitim ve hayat boyu öğrenme tüm toplumun süreklilik arz eden bir ihtiyacı haline dönüşmüş bulunmaktadır. Artan ihtiyacı karşılamak için sürekli yatırım yapmak ve hizmet üretmek gerekmektedir. Okullardan yararlanılmasında en belirgin husus, kıt

kaynakların etkin kullanılarak altyapı, yatırım, idari ve personel harcamalarından tasarruf sağlanmasıdır. Okulların yanı sıra sosyal ve kültürel hizmet üretmek üzere açılacak her tesis için çok büyük miktarda yatırım maliyeti ortaya çıktığı gibi, ayrı ayrı yapılar için gereken personel istihdamı ve idari giderler çok daha fazla olmaktadır .

4. Ayrıca, okul saatleri dışında da okullar açık tutulduğunda öğrenciler, aileler ve halk değerli eğitsel kaynaklara erişme imkânına sahip olmaktadır. Okulların hem öğrenciler hem de yetişkinler için öğrenme merkezleri olarak hizmet vermesi okulların çocuklar için okul saatleri sonrasında ve yaz aylarında güvenli bir sığınak olmasını sağlayacaktır. Çocukların zamanlarını okulda geçirmesi onları şiddetten, uyuşturucudan koruyacak ve rehberlik hizmetlerinin daha iyi verilmesini sağlayacaktır.

Okullar hayat bulsun projesinin ilk pilot uygulaması Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmıştır. Bir mahallelinin talebiyle ilk bir ay içinde bir ilköğretim okulunda saat 19.00’da başlayıp 22.00’de sona eren 160 kişinin katıldığı aşağıdaki kurslar ve faaliyetler düzenlenmiştir. Bu uygulamada açılan kurslar İngilizce, Arapça, Doğalgaz Ateşçiliği, Ebru, Bilgisayar (Ofis Programları), Sağlıklı Hayat Egzersizleri ve Güreş’tir.

Okullar hayat bulsun projesinin amaçları aşağıda verilmiştir.

1. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren tüm okulların eğitim-öğretim saatleri dışında, hafta sonlarında ve yaz aylarında dersliklerinin, kütüphanelerinin, bilgi teknolojileri sınıflarının, çok amaçlı salonlarının, konferans salonlarının, spor salonlarının ve okul bahçelerinin belediyelerle işbirliği yapılarak velilerin, mahallelinin ve çevrenin hizmetine açılması; okulların öğrenciler ve yetişkinler için birer “hayat boyu öğrenme merkezi” ve eğlenme ve dinlenme aktivitelerine imkân veren “yaşayan güvenli alanlar” haline dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.
2. Ayrıca, düzenlenen Protokol ile okul bahçelerinin fiziki yapılarına uygun projelere göre yeniden düzenlenerek Orman ve Su İşleri Bakanlığı, belediyeler ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde peyzaj ve tasarımının yapılması, ağaçlandırılması, ekolojik okul bahçelerinin oluşturularak çevrenin yararlanabileceği alanlar haline getirilmesi hedeflenmektedir.

3. Böylece;

- a) Okul bina ve eklentileri ile okul bahçelerinden yeterince yararlanılması,
- b) Okul-aile ilişkisi ve ailelerinin okula aidiyetlerinin güçlendirilmesi,
- c) Halkın artan mesleki, sosyal ve kültürel hizmet talebinin karşılanması,
- ç) Hayat boyu öğrenmenin yaygınlaştırılması,
- d) Ülke kaynaklarının etkin kullanılması,
- e) Fiziki kapasitenin okul alanları ve bahçeleri ile sınırlı olduğu çoğu il ve ilçede hizmet üretme potansiyelinin ortaya çıkarılması,
- f) Belediyelerin okul bina ve bahçelerini okul saatleri dışında kullanarak hizmet üretmeleri,
- g) Kamu birimleri arasında işbirliğinin kurumsallaşmasına katkı sağlanması,
- ğ) Belediye hizmetlerinin yaygınlaştırması,
- h) Toplumun öğrenme imkânlarının genişletilmesi, fırsatları sağlanmış olacaktır.

Bu projenin Protokolü, 12.01.1961 tarihli ve 10705 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 31.05.2005 tarihli ve 25831 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 4122 sayılı Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği ve 2007/28 Ağaçlandırma Seferberliği Başbakanlık Genelgesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Proje kapsamında okul bahçeleri yeniden düzenlenecektir. Okullar hafta sonu ve tatillerde de açık kalacaktır. Derslik ve spor salonlarında etkinlikler düzenlenecektir. Bilgisayar sınıfları veli ve öğrencilere açık olacaktır. Proje ilk önce beş yıllık olarak tasarlanmıştır.

2. 2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yetiş (2008)'in "Ortaöğretim Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri (Ankara Örneği)" adlı doktora tez çalışmasında "ortaöğretim öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme eğilimlerini çeşitli değişkenlerle ilişkisi açısından incelemek" amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini, 2007–2008 Eğitim öğretim yılında Ankara merkez ilçelerindeki devlet okullarında öğrenim gören ortaöğretim öğrencileri oluşturmuştur. Evrenin tümünü örneklem olarak almak, araştırma

koşulları açısından olanaksız olduğundan “Basit Tesadüfü Örneklem” yöntemi ile örneklem oluşturulmuştur. Buna göre araştırmanın örneklemini 31 ortaöğrenim kurumunda okuyan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 740’ı kız, 827’si erkek olmak üzere toplam 1567 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak 43 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir:

- 1- Öğrencilerin ailelerinin yarısının (%51,5) orta gelir grubunda olduğu, harçlıklarını kızların giyecek, erkeklerin sportif faaliyetlere harcadıkları,
- 2- Dershaneye giden öğrencilerin boş zamanlarının yeterli olmadığı,
- 3- Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sigara kullanımına daha olumlu baktığı ve fazla kullandıkları,
- 4- Şiddet içeren olaylarda kızlar erkeklere nispeten karşı oldukları,
- 5- Okuldaki araç gereçlerin yetersiz ve niteliksiz oluşu, buna karşı meslek lisesi öğrencilerinin araç gereçlerden daha fazla faydalandıkları,
- 6- Hazırlık ve son sınıf öğrencilerinin ders yükünün fazla oluşu, son sınıf öğrencilerinin üniversiteye hazırlanması boş zaman etkinliklerine fazla zaman ayıramadıkları,
- 7- Anadolu liselerinin basketbol, voleybol, badminton, masa tenisi, tenis branşlarına yönelirken, meslek lisesi öğrencileri ise atletizm, güreş, judo eğilimlerinin olduğu göze çarpmaktadır. İmkan verildiğinde dağcılık, trekking, kayak, Yüzme, bisiklet sporlarını yapmak istemektedirler.
- 8- Ayrıca boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılımına, meslek lisesi yöneticilerinin daha olumlu baktığı tespit edilmiştir (Yetiş, 2008).

Bekdemir (2011)’in “Kütahya Merkez Emniyet Teşkilatında Görevli Polislerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Araştırılması” adlı yüksek lisans tez çalışmasında “Kütahya emniyet güçlerinde görevli polislerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının daha yoğun olarak hangi yönde olduğunu ve olumlu ve olumsuz olarak bu katılımın şekillenmesine neden olan etkenlerin” ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Kütahya Emniyet Teşkilatında çalışan polisler, örneklemini ise 564 polis oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Araştırmada, Kütahya Emniyet Müdürlüğü’nde çalışan polislerin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının değerlendirilmesi amacıyla, kişisel bilgiler dâhil olmak üzere, toplam 13 soruluk bir anket uygulanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; genel olarak değerlendirildiğinde mesleki kıdeme göre tercih edilen etkinlik, etkinliği tercih etme nedeni, etkinliğe yönlendiren etmenler, etkinliğe katılma şekli, etkinliğin bıraktığı etkiler ve etkinliğe katılmama nedenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunurken, etkinliğe katılma yeri konusundaki görüşler arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir (Bekdemir, 2011).

Akkaya (2008)'nın "Üniversite Öğrencilerinin Popüler Kültür Etkinlikleri Ve Boş Zaman Alışkanlıkları" adlı yüksek lisans tez çalışmasında "öğrencilerin ve ailelerinin sosyo-ekonomik özellikleri, ebeveynlerinin eğitimi ve meslekleri ile boş zaman alışkanlıkları, popüler kültür alışkanlıkları ve popüler kültüre karşı tutumları arasındaki ilişkiyi çözümlenmeye çalışmak" amaçlanmıştır. Çalışma Eskişehir Anadolu Üniversitesi öğrencilerini temsilen seçilen örneklem üzerinde yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak niceliksel yöntemin bir tekniği olan anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir:

- 1- Öğrenciler popüler kültüre olumsuz bakış açılarına sahip olsalar da, popüler kültür üniversite öğrencilerinin boş zamanlarında ne gibi faaliyetler içinde yer alacaklarını belirleyen önemli bir olgudur.
- 2- Boş zaman değerlendirmesinde kitle iletişim aygıtlarının büyük ölçüde kullanılmasıdır. Günümüz toplumunda popüler kültürün yayılmasında ve kanaat oluşturmasında oldukça etkin rol oynayan televizyon, gazete, internet gibi kitle iletişim araçlarının, üniversite gençleri tarafından diğer boş zaman etkinliklerine oranla daha yaygın bir şekilde tüketilmektedir (Akkaya, 2008).

Alkan (2008)'in "Meslek Liselerinde okul Kültürünün Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi (Ümraniye İlçesi Örneği)" adlı yüksek lisans tez çalışmasında "İstanbul ili Ümraniye ilçesinde bulunan MEB'e bağlı meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin okul kültürü algıları ile bazı demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, kıdem, mezuniyet durumu...) arasındaki ilişkinin" ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma evrenini 2007–2008 yılı İstanbul ili Ümraniye İlçesinde MEB'e bağlı meslek liselerinde halen çalışmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem 10 meslek lisesinde görev yapan 269 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada, Kara (2006) tarafından geliştirilen "Örgüt Kültürü Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre;

1- Örgüt kültürü ölçeği güç, rol, başarı, destek alt boyut puanları; cinsiyet değişkenine, çocuk sahibi olmaya, yaşa, eğitim düzeyine, branşa ve mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermemektedir (Alkan, 2008).

2- Örgüt kültürü ölçeği güç, rol, başarı, destek alt boyut puanları; öğretmenlerin sahip olduğu medeni duruma (öğretmenler lehine), okuldaki çalışma süresine (5-10 yıl ve 11-15 yıldır çalışanlar lehine), gelir düzeyine (kendisini alt ve üst gelir düzeyinde algılayanlar lehine), görev türüne (öğretmenler lehine) ve okul türleri değişkenlerine göre (Endüstri Meslek Liseleri ve Ticaret Meslek Liseleri lehine) anlamlı farklılık göstermektedirler (Alkan, 2008).

Çetinkaya (2008)'nın "Milli Parkların Bir Rekreasyon Alanı Olarak Düzenlenmesi Ve Yönetilmesi; Bir Model Önerisi" adlı yüksek lisans tez çalışmasında "Antalya bölgesindeki milli parklardan biri olan Termessos Milli Parkının mevcut kullanım durumunu belirlemek ve milli parkın sahip olduğu doğal kaynaklardan yararlanarak, parkın rekreasyon alanı olarak daha etkin kullanımını sağlayacak düzenlemeler yapılmasını" ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini Termessos Milli Parkıdır. Bu çalışmada, Termessos Milli Parkında yapılan rekreasyonel aktiviteler incelenerek, milli parkın doğal rezervine uygun rekreasyonel aktiviteler belirlenmeye çalışılmıştır. Termessos Milli parkının mevcut durumunun tespiti için park görevlilerinden, alanla ilgili yapılan bilimsel çalışmalardan ve park içerisinde yapılan gözlemlerden yararlanılmıştır. Ayrıca alanın doğal rezervlerine uygun aktiviteler belirlenirken konuyla ilgili uzman görüşlerine başvurulmuştur. Milli parkın rekreasyon potansiyelinin tespiti için Gülez tarafından ülke koşullarına göre geliştirilmiş Orman içi Rekreasyonel Potansiyeli Belirleme Formülü kullanılmıştır. Bu formüle göre ($P + D + U + RK + OSE = \% RP$) Termessos Milli Parkının Rekreasyon potansiyeli %74 olarak belirlenmiştir. Araştırma sonuçları şöyledir:

- 1- Milli parkın tarihi ve doğal yapısının daha iyi tanıtımı yapılarak yerli turistlerin ve yerel halkın ilgisi çekilmelidir.
- 2- Milli park içerisindeki rekreasyonel faaliyetlerin tanıtımı yapılmalı, sergiler, broşürler ve tanıtıcı kampanyalar düzenlenmelidir.
- 3- Parkta organize edilecek her türlü rekreasyonel faaliyetler için bu faaliyetlerde uzman rehberler kullanılmalıdır. Bu rehberler üniversitelerin Rekreasyon bölümlerinden sağlanabilir. Bu yeni iş sahası Rekreasyon bölümleri için istihdam olanakları yaratacaktır.

- 4- Park içerisinde mutlaka ilk yardım ve arama kurtarma faaliyetleri için personel bulundurulmalıdır. Ziyaretçilerin doğal ortamda hareket edecekleri düşünüldüğünde alanda yapılan bütün faaliyetler kayıt altında tutulmalı ve park alanı içerisinde bulunan ziyaretçilerin yapacakları faaliyetler belirlenen noktalardan kontrol edilmelidir. Bu şekilde oluşabilecek her türlü kaza durumunda en kısa zamanda müdahale olanağı bulunacaktır.
- 5- Organize edilen bütün rekreasyonel faaliyetler için alan içerisinde işaretlemeler yapılmalı belirlenen alanlar dışında ziyaretçilerin dolaşmalarına izin verilmemelidir. Bu şekilde doğal kaynakların zarar görmesi engellenebilir. Ayrıca park içerisindeki alanların ve rekreasyonel faaliyetlerin taşıma kapasiteleri belirlenmeli ve bu kapasiteyi dolduran alanların ve rekreasyonel faaliyetlerin kullanımını durdurulmalıdır.
- 6- 1969 yılında hazırlanmış Parkın Uzun Devreli Gelişim Planı elden geçirilerek yeni oluşumların ve düzenlemelerinde dâhil edilmesiyle güncel bir plan yapılmalıdır (Çetinkaya, 2008).

Gültekin (2008)'in "Serbest Zaman Etkinlikleri içinde Müzikli Etkinliklerin Yeri (Sakarya Mahallesi Örneği)" adlı yüksek lisans tez çalışmasında "Rekreatif etkinlikler içinde gerçekleştirilen müzikli etkinliklerin ortaya konulması ve insanların, boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları içinde müzikli etkinlikleri tercih etme oranlarının belirlenmesi" amaçlanmıştır. Çalışmanın evreni Sakarya ili Adapazarı Büyük Şehir Belediyesine bağlı, Sakarya Mahallesi halkı oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini bu mahalledeki 8200 kişinin %10'luk bir kısmı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir:

- 1- İnsanların büyük bir kısmının öncelikli tercihi, serbest zamanlarını evde dinlenerek, televizyon karşısında ya da internet başında geçirmektir. Bu da serbest zamanın daha çok pasif şekilde değerlendirildiği sonucunu ortaya koymaktadır. Ayrıca yapmış olduğumuz puanlamada sporla ilgilenenlerin puanı ikinci sırada yer almasına rağmen, üç tercihin toplamı dikkate alındığında, serbest zamanlarında spor en fazla tercih edilen etkinliktir. Müzikli etkinlikleri tercih etme oranları ise 4. Sırada yer almaktadır.

- 2- İnsanların büyük kısmının müzik dinlemenin bir serbest zaman faaliyeti olduğunu belirtmeleri ve genelde evde dinlenirken ya da çalışırken müzik dinlemeleridir.
- 3- İnsanların günlük ortalama 6 saat serbest zamanı olduğu ve günlük ortalama 1 saat 15 dk. Yani; 6 da 1'lik Serbest zamanını müzik dinlemeye ve müzikli etkinliklere ayırdığı sonucuna varılmıştır. En çok dikkat çeken sonuçlardan biride, serbest zamanlarını farklı etkinliklerle değerlendiren kişilerin de bir müzik aleti çaldığı, Halk Oyunları, Dans veya Koro-Solo gibi etkiliklere katıldığı sonucudur.
- 4- İnsanların önemli bir kısmının da; evde dinlenirken ve çalışırken, iş yerinde çalışırken, yolda yürürken ya da arabadayken, kafeterya ya da benzeri yerlerde müzik dinleme alışkanlığı olduğunu görülmüştür. Bu sonuç müziğin, ister serbest zaman, ister iş zamanı olsun, insan hayatında önemli yer tuttuğunun göstergesidir.
- 5- Araştırmada en fazla, 25 yaş ve altı yaş grubu katılım göstermiştir. Serbest zamanlarında müzikli etkinliklerle ilgilenenlerin, %75,8 ini 25 yaş ve altı oluşturmaktadır. Diğer bir değişle öğrencilerin katılımı belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır.
- 6- Bekâr olan kişilerin Serbest zaman etkinliklerine daha çok aktif olarak katılım gösterdiği sonunca varılmıştır.
- 7- Hem genç nüfusun hem de öğrencilerin müzikli etkinliklere ve genel Serbest Zaman Değerlendirme etkinliklerine daha aktif katıldıkları sonucu bulunmuştur.
- 8- İnsanların, dinlendiği ve sosyal hayatın getirdiği stresten uzaklaştığı için ve iyi vakit geçirdiği için müzikli etkinlikleri tercih ettiği sonucuna varılmıştır.
- 9- Katılımcıların çevrelerinde gerçekleştirilen müzikli etkinlikleri yeterli bulmadığı sonucuna varılmıştır (Gültekin, 2008).

Sağlam Saföz (2008)'ün "Boş Zamanları Değerlendirmeye Yönelik Hazırlanan Grup Rehberliği Programının Öğrencilerin Saldırgan Davranışları Üzerindeki Etkisi" adlı yüksek lisans tez çalışmasında "boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik hazırlanan grup rehberliği programının, öğrencilerin saldırgan davranışları üzerindeki etkisinin" ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Mimar Sinan İlköğretim Okulunda 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılında 4 ve 5. sınıflarda

öğrenimine devam eden 10-11 yaşında olan toplam 220 öğrenci oluşturmuştur. Bu çalışma, kavram analizi ve genelleme analizi temel alınarak yapılan öğretimin, bununla birlikte “bir kavramın içerik öğelerinin” açıklanmasının; kavramların, genellemelerin öğrenilmesine ve bilişsel esnekliğe etkisini araştıran yarı deneysel bir çalışmadır. Araştırma sonuçları şöyledir:

Grup rehberliği uygulaması sonucunda, elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, deney, kontrol ve plasebo grupları arasında yapılan istatistiksel işlemler sonucunda; deney, kontrol ve plasebo gruplarının ön ölçümlerinde anlamlı bir fark yokken, son ölçümleri arasında yapılan istatistiksel işlemler sonucunda, anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca deney grubunun ön ve son ölçümleri arasında anlamlı bir farklılık bulunurken, kontrol ve plasebo grubunun ön ve son ölçümleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular ışığında, saldırganlık düzeyi yüksek olan öğrencilere, boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik hazırlanan grup rehberliği programının, öğrencilerin saldırgan davranışlarını azaltmada etkili olduğu uygulamalar sonucunda ortaya çıkmıştır (Sağlam Saföz, 2008).

Saldırganlığın, ortaya çıkması birçok etkene bağlı olmakla beraber boş zamanların etkili bir şekilde kullanılmaması da saldırganlığın ortaya çıkmasında önemli bir etkidir. Yapılan bu çalışma sonucunda saldırganlığın, boş zamanların etkili bir şekilde değerlendirilmesi ile azaltılabileceği söylenilebilir. (Sağlam Saföz, 2008).

Gökalp (2007)'in “Gençliğin Boş Zamanlarını Değerlendirmesinde Spor Faaliyetlerinin Yeri Ve Önemi (Tunceli İli Örneği)” adlı yüksek lisans tez çalışmasında “Tunceli İlinde yaşayan genç nüfusun boş zamanlarında hangi tür etkinliklere katıldıklarını, bu etkinliklere ayırdıkları süreleri, etkinliğe katılım amaçlarını ve araçlarını belirleyerek, gençlerin boş zamanlarını ne şekilde değerlendirdiklerinin” ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini Tunceli İli ve ilçelerinde ikamet etmekte olan 15-25 yaşlarındaki gençler oluşturmuştur. Örneklem ise bu gençler arasından basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiş 1533 gençten oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan anket kullanılmıştır. Anket gençlerin kişisel özelliklerini, ekonomik özelliklerini, sosyal özelliklerini, boş zaman etkinliklerini ve spora karşı bakış açılarını belirlemeye yönelik 53 adet kapalı uçlu sorudan oluşmuştur. Araştırma sonuçları şöyledir:

Tunceli’de yaşayan gençler illerinde bulunan boş zaman etkinliklerini yetersiz bulmuşlar, bu imkânların artırılması için spor tesisleri başta olmak üzere bir takım imkânların artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Gençlerin boş zamanlarında düzenli olarak spor yapma alışkanlıkları düşük seviyededir (%18,6), ancak TV seyretme alışkanlıkları daha yüksektir (%26,5). Bu sonuç istatistiksel olarak anlamlıdır. Gençlerin cinsiyet, yaş ve ekonomik durum değişkenlerine göre boş zamanları değerlendirme ve spor yapma alışkanlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar mevcuttur. Sporun gençler üzerinde birleştirici bir rolü olduğuna inanılmaktadır, bu yüzden onların boş zamanlarını değerlendirecekleri ortamlar oluşturulması uygun olacaktır (Gökalp, 2007).

Özkaptan (2007)’ın “Okullardaki Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Rekreatif Açısından Değerlendirilmesi (Adapazarı Ortaöğretim Kurumları Örneği)” adlı yüksek lisans tez çalışmasında “Sakarya İli Merkez ilçesinde bulunan Ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin ders dışı etkinliklerinde hangi sosyal kulüp faaliyetlerine katıldıklarını, bu etkinliklere ayırdıkları süreleri, etkinliğe katılım amaçlarını belirleyerek, ortaöğretimdeki gençlerin boş zamanlarını ne şekilde değerlendirdiklerine ilişkin kısmî bir tespitte bulunmak” amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Sakarya ili Adapazarı Merkez İlçesindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2006-2007 Öğretim Yılında Adapazarı şehir merkezindeki ortaöğretim okullarının 9., 10., ve 11. sınıflarında öğrenim gören 13-18 yaş aralığındaki öğrenciler arasından, anket uygulaması sırasında ulaşılabilen okullar ve öğrenciler olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında 583 öğrenciye ulaşılmış ve 500 öğrencinin anket sonuçları değerlendirmeye alınmıştır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir:

- 1- Özel okul öğrencileri sırasıyla %97 ve %99 oranlarında okullarındaki kulüpleri ve hangi kulübe üye olduklarını bilmekte, devlet okulu öğrencilerinde ise bu oranlar %89,7 ve %88,3 düzeyinde gözükmektedir.
- 2- Özel okul öğrencilerinin %11’i bulunduğu kulübe kendi isteği dışında üye olurken, devlet okullarında ise bu oran %19,7 olarak belirlenmiştir. Devlet okullarında sosyal kulüplere kendi isteği ile üye olmayanların büyük çoğunluğu arkadaş etkisiyle veya nasıl üye olduğunu bilmiyor iken, özel okullarda kulüplere kendi isteğiyle üye olmayanların çoğunluğu öğretmen yönlendirmesi ile kulüp üyesi olmuşlardır.

- 3- Kulübe katılım amacını, devlet okulu öğrencilerinin büyük çoğunluğu “Boş vakit değerlendirmek” olarak görürken, özel okul öğrencilerinin büyük bir kısmı da bu faaliyetleri, “Sevdiği işle uğraşmak ve bu alandaki yenilikleri öğrenmek” olarak görmektedir.
- 4- Devlet okullarında toplantı/etkinlikler %70 oranında düzensiz yapılmakta veya hiç yapılmıyorken, özel okullarda ise büyük çoğunlukla düzenli olarak (%81,5 oranında) yapılmaktadır. Özel okullarda her hafta toplantı yapma oranı %60 iken, devlet okullarında %69,3 oranında öğrenci, şimdiye kadar hiç toplantı yapmadıklarını beyan etmişler.
- 5- Devlet okullarında, mekân, araç-gereç sayısı öğrenciler tarafından %67,3 gibi yüksek bir oranda yetersiz bulunmakta, özel okullarda ise öğrenciler sosyal etkinlikler için okullarında bulunan mekân, araç-gereç sayısını %81,5 gibi yüksek oranlarda yeterli bulmaktadırlar.
- 6- Devlet okullarında, öğrencilerin yarısı kulüplerinin amaç ve faydalarını bilmekte, yarısı ise bilmemektedir. Özel okullarla karşılaştırıldığında özel okul öğrencilerinin % 85 oranında kulübünün amaçlarını ve kendisine olan faydalarını bildiğini ve bu konuda daha bilinçli olduğunu ortaya koymaktadır.
- 7- Devlet okullarında, öğrenci sosyal kulüplerinde büyük çoğunlukla öğrencilere görev verilmemiş veya öğrenci verilen görevi bilmiyor ya da görev almış fakat bu görevle ilgili faaliyet yapmamış iken, özel okullarda %74,5 oranında öğrencilerin kulüpleri ile ilgili bir ya da daha çok görevleri var ve bununla ilgili faaliyetler yapmaktalar.
- 8- Özel okullarda yıllık faaliyet planlarının tamamı ya da büyük bir kısmı toplamda %80'lere varan oranlarda uygulanmakta, devlet okullarında ise bu oranların tersine yaklaşık %67 oranında ya çok az bir kısmı uygulanmakta ya da hiç uygulanmamaktadır diyebilir ve devlet okullarında yapılan plan ve etkinliklerin büyük oranlarda kâğıt üzerinde kaldığını söylenebilir (Özkaptan, 2007).

Akkaya (2006)'nın “Endüstri Meslek Liselerine Öğrenci Yönelimi Ve Eğitim Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında “ilköğretim okulundan mezun olan öğrencilerin Endüstri Meslek Liselerini (EML) ve bölümlerini tercih sebepleri ve eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmacının çalışma evreni olarak, Ankara Büyükşehir Belediyesi

sınırları içindeki 2004–2005 öğretim yılında EML’de kayıtlı 1.ve 3. sınıf öğrencileri seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak genel tarama modeli ve anket kullanılmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir:

- 1- Endüstri meslek liselerine kayıt yaptıran öğrencilerin tamamına yakının ilköğretim diploma notu 2,5’tir. Lise 3. sınıf öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi üniversite olan % 6,1 iken bu oran lise 1. sınıflarda % 5,6’ya düştüğü görülmüştür. Aylık geliri 200 ile 600 YTL arasında olan öğrenci grubu %70’tir. Uygulamaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün babasının serbest meslekle uğraştığı saptanmıştır.
- 2- Endüstri Meslek Lisesi 1.sınıf öğrencilerinin okul ve bölümlerini tercih etmelerinde en büyük etkinin kendi istekleri ve ailelerinin yönlendirmesi olduğu saptanmıştır. Ailelerin etkisi bölümlerle ilişkilidir. Elektrik ve elektronik bölümündeki öğrencilerin % 60’ına yakını, mobilya ve tesviye bölümü öğrencilerinin %55’ine yakını ailelerinin etkisiyle bu bölümlere kayıt yaptırmıştır.
- 3- Öğrencilerin ve ailelerinin endüstri meslek lisesini tercih etmelerinde en büyük etki mezuniyet sonrası güncel ve kolay iş bulabilme ihtimalini düşünmeleridir.
- 4- Öğrencilerin bölümlerini tercih etmelerinde ilköğretim öğretmenlerinin etkisi yaklaşık %15’tir. Bölümlere göre dağılıma bakıldığında ilköğretim öğretmenlerinin yönlendirme oranında belirgin bir farklılık görülmemiştir.
- 5- Öğrencilerin uygulamalı derslere isteyerek ve severek katılma durumuyla bölümleri arasında manidarlık yoktur. Çünkü her bölümdeki öğrencilerin uygulamalı derslere severek ve isteyerek katılma oranları aynıdır.
- 6- Öğrencilerin kütüphanelerden yararlanma alışkanlıklarına bakıldığında %60’lık bir kısım öğrencinin hiç kütüphaneleri kullanmadığı belirlenmiştir.
- 7- 1.sınıf öğrenciler, atölyelerinde güvenlik tedbirlerinin bulunduğunu söylemekte, fakat mevcut sistemi yetersiz bulmaktadırlar.
- 8- 1.sınıf öğrencilerinden Türkçe kapsamlı soruya alınan cevaplarda ancak %3’lük bir dilim Türkçe cümleyi imla kurallarına uygun yazarken, matematik içerikli soruya % 78’lik bir grubu oluşturan öğrenci topluluğu doğru cevap vermiştir. Başarı durumu lise 3. sınıf öğrencilerinde de aynıdır.

- 9- EML 3. sınıf öğrencilerinin % 70'i farklı bir okulda okumayı istemektedir. Bunun en büyük nedenleri ÖSS sistemindeki dezavantajlar ve aldıkları eğitimin ÖSS'ye hazırlıkta yetersiz kalması ve mesleki eğitimin zor gelmesidir. Bölümlere göre dağılımına bakıldığında özellikle elektrik-elektronik (% 73), mobilya-tesviye (% 65), metal ve tesisat (% 62) bölüm öğrencilerinin büyük çoğunluğu EML'de olmaktan memnun olmadığı belirlenmiştir.
- 10- 3.sınıf öğrenciler, uygulamalı derslerde kullandıkları cihazların teknolojiyle uyumlu olmadığını belirtmiştir.
- 11- Öğrenciler, almış oldukları uygulamalı eğitimin yeterliliği hakkında kaygılı olsalar da mesleğinde kendine güvendiği belirlenmiştir.
- 12- EML 3.sınıf öğrencilerinin okullarına ilk kayıt yaptırdıklarında beklentilerinin gerçekleşme ve kısmen gerçekleşme oranı yaklaşık % 64'tür (Akkaya, 2006).

Yavaş Karataş (2006)'ın "Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları (Bingöl İli Örneği)" adlı yüksek lisans tez çalışmasında "Bu araştırmada Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'ndaki (Y.İ.B.O.) öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları, Y.İ.B.O'lardaki rekreatif faaliyetlerin öğrencilerin ihtiyaçlarını ne oranda karşılayabildiği, okullarda bu amaçla ne tür çalışmalar yapıldığı ve Y.İ.B.O'ların boş zamanları değerlendirme konusunda öğrencilere sağladığı imkânların incelenerek ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini, Bingöl ilinde bulunan dokuz yatılı ilköğretim bölge okulu (Y.İ.B.O.) oluşturmaktadır. Örnekleme ise Bingöl merkez ilçeye bağlı dört Y.İ.B.O. olarak belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak Bilgi Toplama Formu kullanılmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir:

- 1- Yaş arttıkça sınıf düzeyinde orantılı bir yükselme olurken, alt sınıfların daha başarılı olduğu sınıf yükseldikçe ise başarının düştüğü görülmüştür ve kız öğrencilerin erkeklere oranla daha başarılı olduğu görülmüştür.
- 2- Boş zamanın yeterince değerlendirilememesinin en önemli sebebi olarak derslerin yoğunluğu diyenler %9,5 oranında, ikinci önemli sebep olarak uygun ortam bulamama diyenler ise %9,4 oranındadır. Kız öğrencilerin yaşadıkları toplumun kültür yapısının onlar üzerinde kurduğu baskı nedeniyle uygun ortam bulamadıklarından (%29,1) dolayı boş zamanlarını

değerlendiremedikleri ve daha çok zamanlarını ders çalışmaya ayırdıkları için başarı düzeylerinin erkek öğrencilerinkinden yüksek olduğu düşünülebilir. Kız öğrencilerin boş zaman değerlendirme etkinliklerine erkek öğrencilere oranla daha az zaman ayırmalarının da sonuçlar içinde çıkması bunun bir göstergesidir. Kız ile erkek öğrenciler arasında yapılan ikili karşılaştırmada anlamlı bir fark bulunmuştur.

- 3- Yatılı öğrencilerin okullarındaki mevcut imkânların onların ihtiyaçlarını karşılayamaması dolayısıyla uygun ortam bulamadıkları (% 26,9), gündüzlü öğrencilerin ise okula geliş-gidişlerde kaybettikleri süre, ev ortamlarının ders çalışmaya elverişli olmaması ve hatta bir çoğunun evlerine gittiklerinde çalışmak zorunda olmaları nedeniyle arta kalan zamanlarını derslerine ayırdıkları için derslerin yoğunluğu sebebiyle (% 40,5) boş zamanlarını değerlendiremedikleri düşünülebilir. 6.sınıfların derslerin yoğunluğu sebebiyle boş zamanlarını değerlendiremedikleri sonucunun altında boş zamanlarındaki süreyi ders çalışmaya ayırdıklarını ve üst sınıflara göre daha başarılı olmaları sonucunun da bunu desteklediğini söylenebilir.
- 4- 1074 öğrencinin %64'ü boş zamanını yeterince değerlendirdiğini düşünürken, %36'sı çeşitli sebeplerden dolayı boş zamanını yeterince değerlendirmediklerini düşünmektedir.
- 5- Sağlık durumlarının uygun olmaması nedeniyle başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin sağlık durumlarının okula devamı engellediği ve bu sebepten dolayı boş zamanlarını değerlendiremedikleri düşünülebilir.
- 6- Yaşı büyük olan öğrencilerin ne tür etkinliklerle uğraşacaklarını bilmemeleri ve sağlıklarının uygun olmaması sebebiyle boş zamanlarını değerlendiremediği sonucu saptanmıştır. Derslerin yoğunluğu ile ne tür etkinliklerle uğraşacağımı bilmiyorum sebepleri arasındaki yapılan ikili karşılaştırmanın yaş durumuna göre karşılaştırılmasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre yaşları büyük olan öğrencilerin küçüklere oranla bu konuda daha az bilgi sahibi oldukları söylenebilir.
- 7- Yaşları küçük olanların ise yaşanan toplumun kültür seviyesinin istenen etkinliği yapmaya engel olması ve ilgilenilmek istenen etkinlik için bütçe ayıramamaları sebebiyle boş zamanlarını değerlendiremediği sonucu saptanmıştır.

- 8- Kız öğrencilerin, okulda iken en çok kitap okuma, erkek öğrencilerin ise spor etkinlikleriyle boş zamanlarını değerlendirdikleri görülmüştür. Halk oyunları ile spor ve halk oyunları ile kitap okuma etkinliği arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda başarı durumuna göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin okulda en çok koro ve spor etkinliklerine katıldıkları, düşük olanların ise müzik aleti kullanma ve halk oyunları etkinliklerine katıldıkları saptanmıştır.
- 9- Yaş düzeyi arttıkça boş zaman değerlendirme etkinliklerine haftalık ayrılan saat miktarında azalma saptanmıştır. Bunun nedeni olarak aile nüfusunun kalabalık olması ve ekonomik durumun iyi olmaması nedeniyle çocuğun erken yaşta çalışmak zorunda bırakılması düşünülebilir (Yavaş Karataş, 2006).

Kırkpınar (2004)'ın "Lise Son Sınıftaki Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Araştırılması" adlı yüksek lisans tez çalışmasında "Lise son sınıfta okuyan öğrencilerin boş zaman faaliyetlerinin kendileri için ne ifade ettiği, bunu nasıl değerlendirdiği, boş zamanın üzerlerinde bıraktığı etkilerin neler olduğu. Aile yapısı, çevre faktörleri, ailenin gelir durumunun boş zaman faaliyetlerine katılımlarına etkisinin ne olduğu, bu konuda okul yönetiminden öğretmenlerinden ve ailesinden yardım alıp almadığı, öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine ne şekilde katıldıkları, boş zaman faaliyetlerine katılmalarının kendi üzerinde bıraktığı olumlu veya olumsuz etkinin ne olduğu" öğrenilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evreni; Türkiye'deki Liselerdeki son sınıfta okuyan tüm öğrenciler, örnekleme ise; Muğla merkez ve dokuz ilçe merkezinde okuyan lise son sınıfındaki 17-18 yaşındaki 30'ar öğrenci ($n= 300$ öğrenci) oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak 30 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları şöyledir;

Lise son sınıf öğrencilerinin boş zamanlarını yeterince ve uygun bir şekilde değerlendiremedikleri, katılım biçimlerinin pasif olduğu, evlerinde dinlenerek, TV seyrederek geçirdikleri, gelir düzeylerinin orta olması nedeni ile diğer faaliyetlere katılmadıkları anlaşılmıştır (Kırkpınar,2004).

Tunçel (1999)'in "Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarında Sporun Yeri (İzmir İli Örneği)" adlı yüksek lisans tez çalışmasında "çalışan nüfusun önemli bir kesimini oluşturan öğretmenlerin boş zamanlarında neler yaptıkları, bu sürede pasif ya da aktif ne tür

etkinliklere yer verdikleri ve imkânları olduğunda ne gibi farklı etkinliklere yöneldikleri ile devletten beklentileri hakkında fikir edinebilmek” amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini İzmir merkez ilde 112 akademik ve özel lisede çeşitli branşlarda görev yapan 4862 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise çalışma evreni içerisinde yer alan tesadüfi olarak belirlenen 15 lise ile bu liselerde görev yapan ve anketleri geri dönen 311 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Ankette 37 soruya yer verilmiş ve kişisel bilgilerin dışındaki sorularda, birden fazla seçeneğin işaretlenebileceği bir yöntem uygulanmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir:

- 1- Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin yeterince çalışma dışı zamana sahip olmadıkları görülmektedir. Haftalık 40 saatin altında çalışan öğretmenlerin oranı %91,7’yi bulmaktadır. Ayrıca haftada çalışmadıkları gün sayısının da %76,5 gibi yüksek oranda çıkması, öğretmenlerin önemli sayılabilecek çalışma dışı zamanlarının var olduğunu göstermektedir. Bu durumda öğretmenlerin boş zamanlarının farkında olamadıkları veya kullanımlarının yetersiz olduğu söylenebilir.
- 2- Öğretmenler boş zaman etkinliklerine fiziki uygunluk, sağlıklı olma ve monotonluktan uzaklaşma ve arkadaşlarla birlikte olma gibi nedenlerle katılmaktadırlar. (Boş zaman etkinliklerini seçerken de kendi tercihlerinin yanı sıra eşi ve ailesinin de bir etkileyici faktör olduğunu belirtmişlerdir). Ancak boş zaman etkinlikleri olarak kitap, gazete okumak, TV izlemek ve müzik dinlemek gibi pasif etkinlikleri büyük bir oranda (%72,9) seçtikleri gözlenmiştir. Bu durumda boş zaman etkinliklerine katılma nedeni ile etkinlik çeşitleri arasında bir paralellik görülmemektedir.
- 3- Öğretmenler %47,6 oranında orta gelir düzeyindedirler ve bu gelirlerinden birinci öncelik olarak %37,6 ile sosyal ve kültürel etkinliklere pay ayırmaktadırlar. Spor etkinliklerine ise ancak üçüncü sırada %35,4 oranı ile pay ayırmaktadırlar.
- 4- Öğretmenler boş zamanlarında %53,7 oranında spor etkinliklerine izleyici olarak katılmaktadırlar. Aktif spor yapan öğretmen ise %17,7 oranındadır. Bu durumda, öğretmenler boş zaman etkinliklerinde olduğu gibi spor etkinliklerinde de pasif etkinlikleri tercih etmektedirler.

- 5- Öğretmenler evde ve açık havaya yönelik fazla araç-gereç tesis gerektirmeyen spor dallarıyla uğraşmaktadırlar. Masraf gerektirmeyen spor çeşitlerini tercih etmektedirler.
- 6- Öğretmenler olanak verildiğinde ise; yüzmek, yürüyüş yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bunu, masraflı ve malzeme gerektiren tenis, kayak ve dağcılık sporları izlemektedir.
- 7- Öğretmenler boş zaman etkinliklerine katıldıktan sonra rahatlama ve duyum hissi ve güven duygusu duymaktadırlar. Bu durumda, boş zaman etkinlikleri öğretmenleri rahatlatmaktadır.
- 8- Öğretmenlerin aktif spor yapmalarında, cinsiyet ve branş önemli rol oynamaktadır.
- 9- Öğretmenlerin aktif spor yapmalarında, akademik veya özel lisede görev yapmaları haftalık ders yükü ve gelir durumu önemli bir rol oynamamaktadır.
- 10- Öğretmenlerin sporla izleyici olarak katılmaları cinsiyete, branşa ve haftalık ders yüküne göre farklılaşmaktadır.
- 11- Öğretmenlerin sporla izleyici olarak ilgilenmeleri, akademik veya özel lisede görev yapmaları ve gelir durumlarına göre farklılaşmamaktadır.
- 12- Öğretmenler kent yaşamının sunduğu boş zaman etkinliklerini yeterli bulmaktadırlar.
- 13- Öğretmenler devletten boş zaman değerlendirme etkinliklerine aktif olarak katılabilmek için, ekonomik durumlarının iyileştirilmesini ve komple spor tesislerinin yapılmasını belirtmektedirler (Tunçel, 1999).

2.2.1. ALANYAZIN TARAMASININ SONUCU

Alan yazın taraması sonuçlarına göre, genel olarak okullarda ve çevrede boş zaman ve serbest zamanları değerlendirmeye yönelik etkinliklerin çok az olduğu; boş zaman ve serbest zaman değerlendirme eğitimlerinin olmadığı görülmektedir. Bu durum sadece öğrencilere dönük değil yetişkinlere ve farklı meslek gruplarındaki bireyler için de geçerlidir. Boş zaman ve serbest zamanı değerlendirememenin en temel nedenleri şöyle sıralanabilir: 1- Mahallelerde halka açık yeterli tesis ve donanım bulunmamaktadır. 2- Okullarda tesis ve donanımlar yeterli değildir. 3- İnsanlarda boş zaman ve serbest zamanları değerlendirme bilinci ve anlayışı yeterli düzeyde

gelişmemiştir. 4- İnsanların ve öğrencilerin uygun yardım ve destek alabileceği kurumlar bulunmamaktadır.

Görüldüğü gibi ülkemiz insanı ve okullarda öğrenciler boş zamanlarını uygun, verimli ve yararlı etkinliklerle dolduramamaktadırlar. Bu durum bireyleri, öğrencileri ve aileleri boşluğa düşürmekte ve istenmeyen davranışlara yönelmelerine neden olmaktadır. Bu istenmeyen yönleme ise bireylerin ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca, bu durumun bir sonucu olarak bireylerin ve öğrencilerin uyuşturucu, tiner, içki, sigara gibi maddelere bağımlı hale gelmeleri riski vardır.

Bu sonuçlar, ülkemizde görsel ve yazılı medya yoluyla ve okullarda boş zaman değerlendirme eğitiminin verilmesi zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Tüm ilgili resmi ve sivil toplum örgütleri işbirliği yaparak bu konuda öncelikli olarak okullardan başlayarak, düşük sosyo-ekonomik çevrelerde eğitimler verilmeli ve tesisler kurulmalıdır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgiler yer almaktadır.

3. 1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu çalışmada, araştırma yöntemi olarak, çeşitleme yöntemi (triangulation technique) kullanılmıştır. Çeşitleme, sosyal olguların çalışılmasında birden fazla yöntem ya da veri kaynağını gerektirir (Bryman, 2001, 274). Çeşitleme yöntemi insan davranışlarına yönelik çalışmalarda iki ya da daha fazla veri toplama yöntemini kullanır. Sosyal bilimlerde çeşitleme yöntemi çeşitli ve karmaşık insan davranışlarının nicel ve nitel verilerden yararlanılarak haritasını çıkartma ya da tam olarak açıklamaya çalışma şeklinde ifade edilebilir (Cohen & Manion, 1998, 233).

Araştırmada, nicel veri toplama yöntemi olarak, genel tarama modelinde betimsel (tarama) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimsel araştırma yöntemi verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamayı sağlayan bir yöntemdir. Betimsel Araştırma yöntemi geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2002: 77).

Araştırmada, nitel veri toplama yöntemi olarak standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yöntemi kullanılmıştır. Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yöntemi dikkatlice yazılmış ve belirli bir sıraya konmuş bir dizi sorudan oluşur ve her görüşülen bireye bu sorular aynı tarzda ve sırada sorulur. Bu yaklaşım bazı insanlardan daha yoğun ve çok, bazı insanlardan ise daha az sistematik ve yüzeysel bilgi edinilmesine yol açabilecek olan görüşmeci yanlılığını ve öznelliğini azaltır. Bu anlamda bu yaklaşım birden fazla görüşmecinin kullanacağı durumlarda etkili bir biçimde kullanılabilir. Aynı şekilde yanıtlarda görüşmecinin becerileri, yanlılıkları ve öznelliklerinden

faydalanabilecek farklılıklarda azalır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 121-123). Bu araştırmada öğrencilere 3 adet açık uçlu soru yazılı olarak verilmiş ve yazılı olarak görüşlerini bildirmeleri istenmiştir.

3. 2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni Bursa ili merkez ve ilçelerinde bulunan meslek liselerine devam eden toplam 50.539 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme oranı ise %99 güven aralığında %1 hata payı kesinlikle bu okullardan oranlı örneklem yoluyla belirlenen 1800 öğrenci olarak belirlenmiştir. Ancak, uygulama sonrası anketlerden amacı uygun olarak doldurulmayanlar düşüldükten sonra kalan 1380 anket üzerinde işlem yapılmıştır.

3. 3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme şekilleri ve bunları etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla, Tutkun, Arısoy ve Okay tarafından “Öğrencilerin Okul Dışı Zamanlarını Değerlendirme Şekilleri ve Bunları Etkileyen Faktörler Anketi” geliştirilmiştir (EK 2).Veri toplama aracının geliştirilmesi aşamaları aşağıda verilmiştir:

1- Araştırmacılar tarafından hazırlanan a- Okul dışı zamanlarınızda neler yapıyorsunuz b- Bu etkinlikleri yapmaya sizi kim yönlendiriyor? c- Okul dışı zamanlarınızda okullarınızın ne tür olanaklarından yararlanıyorsunuz? d- Okul dışı zamanlarınızda herhangi bir etkinlik yapmıyorsanız bunun nedenleri nelerdir? e- Okul dışı zamanlarınızda ne gibi etkinlikler yapmak istersiniz? açık uçlu soruları bir grup öğrenciye yöneltilerek, öğrencilerden soruları yazılı olarak yanıtlamaları istenmiştir.

2- Açık uçlu sorular yoluyla alınan öğrenci görüşleri doğrultusunda, ankette yer alabilecek olası maddelerden oluşan bir anket formu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu form önce bir grup doktora öğrencisine incelettirilmiştir. Alınan dönütlere göre,

düzeltilmeler yapılarak yeniden yapılandırılan form, bir grup öğretim elamanına incelenilerek, dönüt alınmıştır. Ve sonra, ankette yer alacak maddelerin son şekli oluşturulmuştur.

3- Bir sonraki aşamada, anket maddelerinden benzer konuda olanlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Son olarak, 6 bölümden oluşan bir anket oluşturulmuştur. 1. Bölüm kişisel bilgileri içermektedir. 2. bölüm öğrencilerin “okul saatleri dışında kalan zamanlarını öğrencinin değerlendirme şeklini” araştıran 29 durumu içermektedir. Bu bölümde öğrencilere günlük hayatlarında yapabilecekleri veya yaptıkları 29 etkinlik verilmiş olup bu etkinlikleri yapma sıklıkları “her zaman-ara sıra-hiçbir zaman-ilgi duymuyorum” olarak derecelendirilmiştir. 3. bölüm “öğrencilerin okul saatleri dışında kalan zamanlarında katıldıkları etkinliklere en çok kim tarafından yönlendirildiğini” belirleyen sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde 29 etkinlik verilmiştir. Bu etkinlikler, yönlendiren kişilere göre “ailem-arkadaşlarım-okulum-kendim-ilgilenmiyorum” olarak sınıflanmıştır. 4. bölüm “öğrencinin okul saatleri dışında kalan zamanını değerlendirmek için okullarının olanaklarından faydalanma durumlarını” belirlemeye yöneliktir. Bu bölümde 22 durum verilmiş ve bu durumlar “her zaman, ara sıra, okulumda yok-ilgilenmiyorum” seçenekleri ile derecelendirilmiştir. 5. bölümde “herhangi bir sosyal etkinliğe katılamayan öğrencilerin katılamama nedenlerini” belirlemeye yöneliktir. Bu bölümde, verilen 7 durumdan öğrenciye uygun olanının işaretlenmesi istenmiştir.

Son olarak 6. bölümde, nitel verileri toplamayı amaçlayan ve öğrencilerin kendilerini yazılı olarak ifade etmesini sağlayan 3 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Bu sorularda öğrencilere okul saatleri dışında kalan zamanları değerlendirebilmeleri için okul, aile ve mahallerinden ne tür beklenti ve imkânların olmasını istediklerine ilişkin düşüncelerini yazılı olarak belirtmeleri istenmiştir.

Anketin Bölüm 2, “Okul Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı” ölçeği güvenilirlik düzeyi Cronbach’salpha= 0,763; Bölüm 4, “Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma” ölçeği güvenilirlik düzeyi Cronbach’salpha= 0,876 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre anketin bölüm 2 ve bölüm 4’ün güvenilirlik düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Anketin Bölüm 3 ve Bölüm 5 boyutları, sınıflama olduğu için güvenilirlik çalışması yapılmamıştır. Nitel veriler için güvenilirlik değerlendiriciler arası tutarlılık: 0.79 bulunmuştur.

3. 4. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırma Bursa ili merkez ilçelerindeki okullara elden götürülerek uygulanmıştır.

3. 5. VERİLERİN ANALİZİ

Çalışmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri için bir İstatistik paket programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır.

Ölçekler arası ilişkileri saptamak için Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup durumunda, gruplar arası karşılaştırmalarında Bağımsız örnekler (Independent samples) t testi kullanılmıştır. İki'den fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Tek yönlü (Oneway) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Bonferroni testi kullanılmıştır.

Sonuçlar % 95 güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde çift yönlü olarak değerlendirilmiştir.

Nitel veriler ise “betimsel analiz yöntemi” ile analiz edilmiştir. Önceden beklenen belli başlı kategorilere (yanıtlara) göre öğrencilerin yazılı olarak belirttikleri görüşleri sınıflanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma örnekleme, araştırma problemi ve alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgular verilmiştir.

1. Araştırma Örnekleme İlişkin Bulgular

Meslek lisesi öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12’ye göre, Araştırmaya katılan öğrencilerin Sınıf düzeyleri dağılımı 190’ı (% 13,8) 9, 692’si (% 50,1) 10, 398’i (% 28,8) 11, 100’i (% 7,2) 12. sınıf öğrencisidir; Cinsiyet dağılımı 456’sı (% 33,0) kız, 924’ü (% 67,0) erkektir; Yaşadıkları yerleşim birimi 770’i (% 55,8) il, 465’i (% 33,7) ilçe, 27’si (% 2,0) belde, 118’i (% 8,6) köyde yaşamaktadır; Ailenin ekonomik durumu 313’ü (% 22,7) iyi, 964’ü (% 69,9) orta, 103’ü (% 7,5) zayıf ekonomik düzeyde aileye sahiptir; Anne eğitim düzeyi dağılımı 45’i (% 3,3) eğitim almamış, 750’si (% 54,3) ilkokul mezunu, 251’i (% 18,2) ortaokul mezunu, 287’si (% 20,8) lise mezunu, 38’i (% 2,8) üniversite mezunu, 9’u (% 0,7) diğerdir; Baba eğitim düzeyi dağılımı 15’i (% 1,1) eğitim almamış, 584’ü (% 42,3) ilkokul mezunu, 302’si (% 21,9) ortaokul mezunu, 384’ü (% 27,8) lise mezunu, 92’si (% 6,7) üniversite mezunu, 3’ü (% 0,2) diğerdir; Anne meslek dağılımı 962’si (% 69,7) çalışmıyor, 13’ü (% 0,9) çiftçi, 174’ü (% 12,6) işçi, 44’ü (% 3,2) serbest meslek, 16’sı (% 1,2) memur, 171’i (% 12,4) diğerdir; Baba meslek dağılımı 80’i (% 5,8) çalışmıyor, 71’i (% 5,1) çiftçi, 455’i (% 33,0) işçi, 321’i (% 23,3) serbest meslek, 81’i (% 5,9) memur, 372’si (% 27,0) diğer olarak dağılmaktadır.

Tablo 12. Örneklem Grubuna İlişkin Bulgular

		n	%
Sınıf	9	190	13,8
	10	692	50,1
	11	398	28,8
	12	100	7,2
Cinsiyet	kız	456	33,0
	erkek	924	67,0
Aile yerleşim yeri	il	770	55,8
	ilçe	465	33,7
	belde	27	2,0
	köy	118	8,6
Aile ekonomik düzeyi	iyi	313	22,7
	orta	964	69,9
	zayıf	103	7,5
Anne eğitim düzeyi	eğitim almamış	45	3,3
	ilkokul mezunu	750	54,3
	ortaokul mezunu	251	18,2
	lise mezunu	287	20,8
	üniversite mezunu	38	2,8
	diğer	9	0,7
Baba eğitim düzeyi	eğitim almamış	15	1,1
	ilkokul mezunu	584	42,3
	ortaokul mezunu	302	21,9
	lise mezunu	384	27,8
	üniversite mezunu	92	6,7
	diğer	3	0,2
Anne meslek	çalışmıyor	962	69,7
	çiftçi	13	0,9
	işçi	174	12,6
	serbest meslek	44	3,2
	memur	16	1,2
	diğer	171	12,4
Baba meslek	çalışmıyor	80	5,8
	çiftçi	71	5,1
	işçi	455	33,0
	serbest meslek	321	23,3
	memur	81	5,9
	diğer	372	27,0

2. Araştırma Problemi ve Alt Problemlere İlişkin Bulgular

2.1. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını hangi etkinlikler ile değerlendirmektedirler?

Meslek lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarda ne tür etkinlikler yapma sıklıkları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı

Madde	hiçbir zaman		ara sıra		her zaman		Ortalama
	n	%	n	%	n	%	
Ders çalışırım.	63	5	1073	78	244	18	2,1
Ödevlerimi yaparım.	74	5	633	46	673	49	2,4
Etüt, özel ders veya dershaneye giderim.	953	69	247	18	180	13	1,4
Spor, müzik, dans vb. herhangi bir kursa giderim.	726	53	408	30	246	18	1,7
Satranç oynarım.	611	44	651	47	118	9	1,6
Kitap okurum.	159	12	820	59	401	29	2,2
Resim yaparım.	528	38	623	45	229	17	1,8
Bulmaca çözerim.	297	22	883	64	200	14	1,9
Müzik aleti çalarım.	802	58	407	29	171	12	1,5
Müzik dinlerim.	22	2	270	20	1088	79	2,8
Televizyon seyredirim.	46	3	616	45	718	52	2,5
Top oynarım.	223	16	643	47	514	37	2,2
Kuş, balık, kedi gibi evcil hayvan beslerim.	663	48	315	23	402	29	1,8
El sanatları (takı tasarımı, örgü vb.) yaparım.	954	69	322	23	104	8	1,4
Spor yaparım.	80	6	687	50	613	44	2,4
İnternette vakit geçiririm.	118	9	731	53	531	38	2,3
Kütüphanede vakit geçiririm.	807	58	510	37	63	5	1,5
Arkadaşlarımla dışarıda oyun oynarım.	349	25	688	50	343	25	2,0
Evde ailemle vakit geçiririm.	53	4	568	41	759	55	2,5
Ailemle sinema, tiyatro vb. giderim.	455	33	745	54	180	13	1,8
Ailemle birlikte komşu, akraba ziyaretlerine giderim.	210	15	824	60	346	25	2,1
Ailemle pikniğe giderim.	161	12	904	66	315	23	2,1
Kardeşlerimin bakımına yardım ederim.	533	39	496	36	351	25	1,9
Aileme ev işlerinde yardım ederim.	159	12	668	48	553	40	2,3
Para kazandığım herhangi bir işte çalışırım.	691	50	455	33	234	17	1,7
Eğitsel kulübümle ilgili projelerde görev alırım.	765	55	501	36	114	8	1,5
Çeşitli yarışmalara (bilgi, spor, resim, şiir vb.) katılırım.	631	46	530	38	219	16	1,7
Okul gezilerine katılırım.	397	29	784	57	199	14	1,9
Alt sınıflara derslerinde yardım ederim.	733	53	535	39	112	8	1,6

Tablo 13’e göre öğrencilerin okul dışında kalan zamanlarında etkinlikleri yapma sıklıkları şöyledir:

“Ders çalışırım” öğrencilerin 63’ü (% 4,6) Hiçbir zaman, 1073’ü (% 77,8) Ara sıra, 244’ü (% 17,7) Her zaman; “Ödevlerimi yaparım” öğrencilerin 74’ü (% 5,4) Hiçbir zaman, 633’ü (% 45,9) Ara sıra, 673’ü (% 48,8) Her zaman; “Etüt, özel ders veya dershaneye giderim” öğrencilerin 953’ü (% 69,1) Hiçbir zaman, 247’si (% 17,9) Ara sıra, 180’i (% 13,0) Her zaman; “Spor, müzik, dans vb. herhangi bir kursa giderim” öğrencilerin 726’sı (% 52,6) Hiçbir zaman, 408’i (% 29,6) Ara sıra, 246’sı (% 17,8) Her zaman; “Satranç oynarım” öğrencilerin 611’i (% 44,3) Hiçbir zaman, 651’i (% 47,2) Ara sıra, 118’i (% 8,6) Her zaman; “Kitap okurum” öğrencilerin 159’u (% 11,5) Hiçbir zaman, 820’si (% 59,4) Ara sıra, 401’i (% 29,1) Her zaman; “Resim yaparım” öğrencilerin 528’i (% 38,3) Hiçbir zaman, 623’ü (% 45,1) Ara sıra, 229’u (% 16,6) Her zaman; “Bulmaca çözerim” öğrencilerin 297’si (% 21,5) Hiçbir zaman, 883’ü (% 64,0) Ara sıra, 200’ü (% 14,5) Her zaman; “Müzik aleti çalarım” öğrencilerin 802’si (% 58,1) Hiçbir zaman, 407’si (% 29,5) Ara sıra, 171’i (% 12,4) Her zaman; “Müzik dinlerim” öğrencilerin 22’si (% 1,6) Hiçbir zaman, 270’i (% 19,6) Ara sıra, 1088’i (% 78,8) Her zaman; “Televizyon seyredirim” öğrencilerin 46’sı (% 3,3) Hiçbir zaman, 616’sı (% 44,6) Ara sıra, 718’i (% 52,0) Her zaman; “Top oynarım” öğrencilerin 223’ü (% 16,2) Hiçbir zaman, 643’ü (% 46,6) Ara sıra, 514’ü (% 37,2) Her zaman; “Kuş, balık, kedi gibi evcil hayvan beslerim” öğrencilerin 663’ü (% 48,0) Hiçbir zaman, 315’i (% 22,8) Ara sıra, 402’si (% 29,1) Her zaman; “El sanatları (takı tasarımı, örgü vb.) yaparım” öğrencilerin 954’ü (% 69,1) Hiçbir zaman, 322’si (% 23,3) Ara sıra, 104’ü (% 7,5) Her zaman; “Spor yaparım” öğrencilerin 80’i (% 5,8) Hiçbir zaman, 687’si (% 49,8) Ara sıra, 613’ü (% 44,4) Her zaman; “İnternette vakit geçiririm” öğrencilerin 118’i (% 8,6) Hiçbir zaman, 731’i (% 53,0) Ara sıra, 531’i (% 38,5) Her zaman; “Kütüphanede vakit geçiririm” öğrencilerin 807’si (% 58,5) Hiçbir zaman, 510’u (% 37,0) Ara sıra, 63’ü (% 4,6) Her zaman; “Arkadaşlarımla dışarıda oyun oynarım” öğrencilerin 349’u (% 25,3) Hiçbir zaman, 688’i (% 49,9) Ara sıra, 343’ü (% 24,9) Her zaman; “Evde ailemle vakit geçiririm” öğrencilerin 53’ü (% 3,8) Hiçbir zaman, 568’i (% 41,2) Ara sıra, 759’u (% 55,0) Her zaman; “Ailemle sinema, tiyatro vb. giderim” öğrencilerin 455’i (% 33,0) Hiçbir zaman, 745’i (% 54,0) Ara sıra, 180’i (% 13,0) Her zaman; “Ailemle birlikte komşu, akraba ziyaretlerine giderim” öğrencilerin 210’u (% 15,2) Hiçbir zaman, 824’ü (% 59,7) Ara sıra, 346’sı (% 25,1) Her zaman; “Ailemle pikniğe giderim” öğrencilerin 161’i (% 11,7) Hiçbir zaman, 904’ü (% 65,5) Ara sıra, 315’i (% 22,8) Her zaman; “Kardeşlerimin bakımına yardım ederim” öğrencilerin 533’ü (% 38,6) Hiçbir zaman, 496’sı (% 35,9) Ara sıra,

351'i (% 25,4) Her zaman; “Aileme ev işlerinde yardım ederim” öğrencilerin 159'u (% 11,5) Hiçbir zaman, 668'i (% 48,4) Ara sıra, 553'ü (% 40,1) Her zaman; “Para kazandığım herhangi bir işte çalışırım öğrencilerin 691'i (% 50,1) Hiçbir zaman, 455'i (% 33,0) Ara sıra, 234'ü (% 17,0) Her zaman; “Eğitsel kulübümle ilgili projelerde görev alırım” öğrencilerin 765'i (% 55,4) Hiçbir zaman, 501'i (% 36,3) Ara sıra, 114'ü (% 8,3) Her zaman; “Çeşitli yarışmalara (bilgi, spor, resim, şiir vb.) katılırım” öğrencilerin 631'i (% 45,7) Hiçbir zaman, 530'u (% 38,4) Ara sıra, 219'u (% 15,9) Her zaman; “Okul gezilerine katılırım” öğrencilerin 397'si (% 28,8) Hiçbir zaman, 784'ü (% 56,8) Ara sıra, 199'u (% 14,4) Her zaman; “Alt sınıflara derslerinde yardım ederim” öğrencilerin 733'ü (% 53,1) Hiçbir zaman, 535'i (% 38,8) Ara sıra, 112'si (% 8,1) Her zaman bulgularına ulaşılmıştır.

2.2. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?

2.2.1. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşması Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşması

	Sınıf Düzeyi	N	Ort	Ss	F	p
Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı	9	190	1,945	0,213	9,053	0,000
	10	692	1,969	0,238		
	11	398	1,894	0,217		
	12	100	1,935	0,246		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı

bulunmuştur ($F=9,053$; $p=0,000<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; 10.sınıf öğrencilerinin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeyleri, 11. sınıf öğrencilerinin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

2.2.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları cinsiyet değişkenine göre farklılaşması Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı	Kız	456	1,940	0,209	-0,200	0,842
	Erkek	924	1,942	0,242		

Araştırmaya katılanların Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,200$; $p=0,842>0,05$).

2.2.3. Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları ailenin yaşadığı yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşması Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı	İl	770	1,942	0,232	0,034	0,992
	İlçe	465	1,942	0,242		
	Belde	27	1,949	0,174		
	Köy	118	1,936	0,196		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile yaşadığı yerleşim birimi değişkenine göre

anlamli bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,034$; $p=0,992>0,05$).

2.2.4. Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları ailenin ekonomik durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı	İyi	313	1,987	0,240	9,324	0,000
	Orta	964	1,932	0,224		
	Zayıf	103	1,892	0,250		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Ailenin ekonomik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=9,324$; $p=0,000<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; aile gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeyleri, aile gelir düzeyi orta olan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur. Aile gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeyleri, aile gelir düzeyi zayıf olan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

2.2.5. Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları annenin eğitim durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı	İlkokul mezunu	795	1,942	0,235	0,036	0,965
	Ortaokul mezunu	251	1,938	0,224		
	Lise mezunu	334	1,943	0,228		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı puanları ortalamalarının annenin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,036$; $p=0,965>0,05$).

2.2.6. Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları babanın eğitim durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı	İlkokul mezunu	599	1,948	0,242	0,926	0,396
	Ortaokul mezunu	302	1,926	0,208		
	Lise mezunu	479	1,943	0,232		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı puanları ortalamalarının babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,926$; $p=0,396>0,05$).

2.2.7. Annenin Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları annenin meslek durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Annenin Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı	Çalışmıyor	962	1,939	0,235	1,503	0,186
	Çiftçi	13	1,903	0,212		
	İşçi	174	1,955	0,227		
	Serbest meslek	44	2,013	0,243		
	Memur	16	1,988	0,231		
	Diğer	171	1,919	0,211		

Araştırmaya katılanların okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı puanları ortalamalarının annenin meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (F=1,503; p=0,186>0,05).

2.2.8. Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları babanın meslek durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışındaki Etkinlikleri Yapma Sıklığı Düzeylerinin Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı	Çalışmıyor	80	1,933	0,251	3,035	0,010
	Çiftçi	71	1,965	0,250		
	İşçi	455	1,970	0,230		
	Serbest meslek	321	1,911	0,232		
	Memur	81	1,914	0,194		
	Diğer	372	1,936	0,229		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı puanları ortalamalarının babanın meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=3,035; p=0,010<0,05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; babası işçi olan

öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı, babası serbest meslek olan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığından yüksek bulunmuştur.

2.3. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine en çok kim tarafından yönlendirilmektedirler?

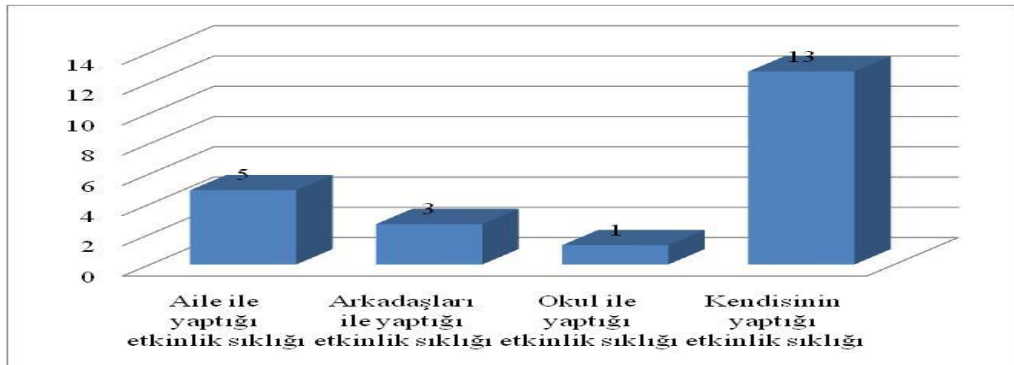
Araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışı etkinliklere en çok kim tarafından yönlendirilme sıklık düzeylerinin ortalamaları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Etkinliklere Yönlendirilme Sıklık Düzeylerinin Ortalamaları

	N	Ort.	S.s	Min.	Max.
Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı	1380	4,906	3,641	0,000	30,000
Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı	1380	2,670	2,997	0,000	16,000
Okulda yaptığı etkinlik sıklığı	1380	1,275	2,536	0,000	30,000
Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı	1380	12,749	6,325	0,000	30,000

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailesi ile yaptığı etkinlik sıklığı ortalaması $4,906 \pm 3,641$; Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı ortalaması $2,670 \pm 2,997$; Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı ortalaması $1,275 \pm 2,536$; Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı ortalaması $12,749 \pm 6,325$ olarak bulunmuştur.

Ayrıca Araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışı etkinliklere en çok kim tarafından yönlendirilme sıklık düzeylerinin ortalamaları Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Etkinliklere Yönlendirilme Sıklık Düzeylerinin Ortalamaları

Tablo 23’de araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışı etkinliklere yönlendirenlere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 23. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirenlere göre Dağılımı

	Aile		Arkadaşlar		Okul		Kendi	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ders çalışırım.	399	30	74	6	115	9	752	56
Ödevlerimi yaparım.	247	19	62	5	174	13	852	64
Etüt, özel ders veya dershaneye giderim.	227	34	81	12	62	9	299	45
Spor, müzik, dans vb. herhangi bir kursa giderim.	91	12	153	21	46	6	452	61
Satranç oynarım.	53	6	262	32	59	7	457	55
Kitap okurum.	123	10	59	5	85	7	1002	79
Resim yaparım.	35	4	40	4	85	9	767	83
Bulmaca çözerim.	80	7	57	5	16	1	931	86
Müzik aleti çalarım.	41	6	97	13	24	3	578	78
Müzik dinlerim.	69	5	105	8	12	1	1127	86
Televizyon seyredirim.	281	22	59	5	21	2	944	72
Top oynarım.	35	3	523	47	19	2	547	49
Kuş, balık, kedi vb. evcil hayvan beslerim	212	27	51	6	14	2	523	65
El sanatları (takı tasarımı, örgü vb.) yaparım.	97	18	60	11	46	9	322	61
Spor yaparım.	119	10	250	20	43	3	824	67
İnternette vakit geçiririm.	22	2	201	16	27	2	989	80
Kütüphanede vakit geçiririm.	50	7	173	24	101	14	383	54
Arkadaşlarımla dışarıda oyun oynarım.	47	5	556	54	22	2	411	40
Evde ailemle vakit geçiririm.	706	58	25	2	16	1	475	39
Ailemle sinemaya veya tiyatroya giderim.	583	61	49	5	13	1	312	33
Ailemle birlikte komşu, akraba ziyaretlerine giderim.	860	75	28	2	13	1	240	21
Ailemle pikniğe giderim.	816	70	18	2	19	2	314	27
Kardeşlerimin bakımına yardım ederim.	386	46	27	3	21	2	409	49
Aileme ev işlerinde yardım ederim.	580	49	19	2	27	2	548	47
Para kazandığım bir işte çalışırım.	91	13	27	4	32	4	568	79
Eğitsel kulübümle ilgili projelerde görev alırım.	43	6	99	15	162	24	369	55
Çeşitli yarışmalara bilgi, spor, resim, şiir vb. katılırım.	61	8	131	17	158	20	427	55
Okul gezilerine katılırım.	110	11	223	21	186	18	519	50
Alt sınıflara derslerinde yardım ederim.	44	6	115	16	88	12	467	65

Tablo 23’e göre, öğrencilerin okul saatleri dışında katıldıkları etkinliklere en çok kim tarafından yönlendirilme sıklıkları şöyledir:

“Ders çalışırım.” katılanların 399’u (% 29,8) Aile, 74’ü (% 5,5) Arkadaşlar, 115’i (% 8,6) Okul, 752’si (% 56,1) Kendisinin; “Ödevlerimi yaparım.” katılanların 247’si (%

18,5) Aile, 62'si (% 4,6) Arkadaşlar, 174'ü (% 13,0) Okul, 852'si (% 63,8) Kendisinin; “Etüt, özel ders veya dershaneye giderim.” katılanların 227'si (% 33,9) Aile, 81'i (% 12,1) Arkadaşlar, 62'si (% 9,3) Okul, 299'u (% 44,7) Kendisinin; “Spor, müzik, dans vb. herhangi bir kursa giderim.” katılanların 91'i (% 12,3) Aile, 153'ü (% 20,6) Arkadaşlar, 46'sı (% 6,2) Okul, 452'si (% 60,9) Kendisinin; “Satranç oynarım.” katılanların 53'ü (% 6,4) Aile, 262'si (% 31,5) Arkadaşlar, 59'u (% 7,1) Okul, 457'si (% 55,0) Kendisinin; “Kitap okurum” katılanların 123'ü (% 9,7) Aile, 59'u (% 4,6) Arkadaşlar, 85'i (% 6,7) Okul, 1002'si (% 79,0) Kendisinin; “Resim yaparım.” katılanların 35'i (% 3,8) Aile, 40'ı (% 4,3) Arkadaşlar, 85'i (% 9,2) Okul, 767'si (% 82,7) Kendisinin; “Bulmaca çözerim.” katılanların 80'i (% 7,4) Aile, 57'si (% 5,3) Arkadaşlar, 16'sı (% 1,5) Okul, 931'i (% 85,9) Kendisinin; “Müzik aleti çalarım.” katılanların 41'i (% 5,5) Aile, 97'si (% 13,1) Arkadaşlar, 24'ü (% 3,2) Okul, 578'i (% 78,1) Kendisinin; “Müzik dinlerim.” katılanların 69'u (% 5,3) Aile, 105'i (% 8,0) Arkadaşlar, 12'si (% 0,9) Okul, 1127'si (% 85,8) Kendisinin; “Televizyon seyredirim.” katılanların 281'i (% 21,5) Aile, 59'u (% 4,5) Arkadaşlar, 21'i (% 1,6) Okul, 944'ü (% 72,3) Kendisinin; “Top oynarım.” katılanların 35'i (% 3,1) Aile, 523'ü (% 46,5) Arkadaşlar, 19'u (% 1,7) Okul, 547'si (% 48,7) Kendisinin; “Kuş, balık, kedi vb. evcil hayvan beslerim.” katılanların 212'si (% 26,5) Aile, 51'i (% 6,4) Arkadaşlar, 14'ü (% 1,8) Okul, 523'ü (% 65,4) Kendisinin; “El sanatları (takı tasarımı, örgü vb.) yaparım.” katılanların 97'si (% 18,5) Aile, 60'ı (% 11,4) Arkadaşlar, 46'sı (% 8,8) Okul, 322'si (% 61,3) Kendisinin; “Spor yaparım.” katılanların 119'u (% 9,6) Aile, 250'si (% 20,2) Arkadaşlar, 43'ü (% 3,5) Okul, 824'ü (% 66,7) Kendisinin; “İnternette vakit geçiririm.” katılanların 22'si (% 1,8) Aile, 201'i (% 16,2) Arkadaşlar, 27'si (% 2,2) Okul, 989'u (% 79,8) Kendisinin; “Kütüphanede vakit geçiririm.” katılanların 50'si (% 7,1) Aile, 173'ü (% 24,5) Arkadaşlar, 101'i (% 14,3) Okul, 383'ü (% 54,2) Kendisinin; “Arkadaşlarımla dışarıda oyun oynarım katılanların 47'si (% 4,5) Aile, 556'sı (% 53,7) Arkadaşlar, 22'si (% 2,1) Okul, 411'i (% 39,7) Kendisinin; “Evde ailemle vakit geçiririm.” katılanların 706'sı (% 57,8) Aile, 25'i (% 2,0) Arkadaşlar, 16'sı (% 1,3) Okul, 475'i (% 38,9) Kendisinin; “Ailemle sinemaya veya tiyatroya giderim.” katılanların 583'ü (% 60,9) Aile, 49'u (% 5,1) Arkadaşlar, 13'ü (% 1,4) Okul, 312'si (% 32,6) Kendisinin; “Ailemle birlikte komşu, akraba ziyaretlerine giderim.” katılanların 860'ı (% 75,4) Aile, 28'i (% 2,5) Arkadaşlar, 13'ü (% 1,1) Okul, 240'ı (% 21,0) Kendisinin; “Ailemle pikniğe giderim.” katılanların 816'sı (% 69,9) Aile, 18'i (% 1,5) Arkadaşlar,

19'u (% 1,6) Okul, 314'ü (% 26,9) Kendisinin; “Kardeşlerimin bakımına yardım ederim.” katılanların 386'sı (% 45,8) Aile, 27'si (% 3,2) Arkadaşlar, 21'i (% 2,5) Okul, 409'u (% 48,5) Kendisinin; “Aileme ev işlerinde yardım ederim.” katılanların 580'i (% 49,4) Aile, 19'u (% 1,6) Arkadaşlar, 27'si (% 2,3) Okul, 548'i (% 46,7) Kendisinin; “Para kazandığım bir işte çalışırım.” katılanların 91'i (% 12,7) Aile, 27'si (% 3,8) Arkadaşlar, 32'si (% 4,5) Okul, 568'i (% 79,1) Kendisinin; “Eğitsel kulübümle ilgili projelerde görev alırım.” katılanların 43'ü (% 6,4) Aile, 99'u (% 14,7) Arkadaşlar, 162'si (% 24,1) Okul, 369'u (% 54,8) Kendisinin; “Çeşitli yarışmalara bilgi, spor, resim, şiir vb.) katılırım.” katılanların 61'i (% 7,9) Aile, 131'i (% 16,9) Arkadaşlar, 158'i (% 20,3) Okul, 427'si (% 55,0) Kendisinin; “Okul gezilerine katılırım.” katılanların 110'u (% 10,6) Aile, 223'ü (% 21,5) Arkadaşlar, 186'sı (% 17,9) Okul, 519'u (% 50,0) Kendisinin; “Alt sınıflara derslerinde yardım ederim.” katılanların 44'ü (% 6,2) Aile, 115'i (% 16,1) Arkadaşlar, 88'i (% 12,3) Okul, 467'si (% 65,4) Kendisinin etkinlik yaptığı yanıtlarını vermişlerdir.

2.4.Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine en çok kim tarafından yönlendirilmeleri sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?

2.4.1. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşması Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşması

	Sınıf Düzeyi	N	Ort	Ss	F	p
Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı	9	190	5,789	2,960	10,991	0,000
	10	692	5,137	3,677		
	11	398	4,362	3,402		
	12	100	3,790	4,774		
Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı	9	190	2,716	2,637	0,607	0,611
	10	692	2,582	2,933		
	11	398	2,721	3,192		
	12	100	2,980	3,288		
Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı	9	190	1,300	1,949	1,746	0,156
	10	692	1,410	2,811		
	11	398	1,101	2,421		
	12	100	0,980	1,826		
Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı	9	190	12,347	4,923	6,597	0,000
	10	692	12,316	6,089		
	11	398	13,088	6,855		
	12	100	15,150	7,478		

Araştırmaya katılan öğrencilerin aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=10,991; p=0,000<0,05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; 9.sınıf ve 10.sınıf öğrencilerinin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri, 11.sınıf ve 12.sınıf öğrencilerinin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (F=0,607; p=0,611>0,05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (F=1,746; p=0,156>0,05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=6,597$; $p=0,000<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; 12.sınıf öğrencilerinin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri, 9.sınıf, 10.sınıf ve 11.sınıf ve öğrencilerinin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

2.4.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşması Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı	kız	456	5,360	3,524	3,265	0,001
	erkek	924	4,682	3,678		
Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı	kız	456	2,099	2,759	-5,199	0,000
	erkek	924	2,951	3,071		
Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı	kız	456	1,116	1,941	-1,835	0,067
	erkek	924	1,353	2,780		
Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı	kız	456	12,360	5,572	-1,705	0,089
	erkek	924	12,940	6,661		

Araştırmaya katılanların, Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=3,26$; $p=0,001<0,05$). Kız öğrencilerin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ($x=5,360$), erkek öğrencilerin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeylerinden ($x=4,682$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılanların, Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları

arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-5,20$; $p=0,000<0,05$). Erkek öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ($x=2,951$), kız öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeylerinden ($x=2,099$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılanların, Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,835$; $p=0,067>0,05$).

Araştırmaya katılanların, Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,705$; $p=0,089>0,05$).

2.4.3. Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin ailenin yaşadığı yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşması Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı	il	770	5,019	3,823	1,976	0,116
	ilçe	465	4,886	3,361		
	belde	27	3,481	3,203		
	köy	118	4,568	3,519		
Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı	il	770	2,634	3,011	1,601	0,187
	ilçe	465	2,708	3,021		
	belde	27	1,630	2,720		
	köy	118	2,992	2,842		
Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı	il	770	1,299	2,465	0,137	0,938
	ilçe	465	1,271	2,859		
	belde	27	1,074	1,174		
	köy	118	1,178	1,757		
Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı	il	770	12,679	6,453	0,921	0,430
	ilçe	465	12,609	5,910		
	belde	27	13,741	6,712		
	köy	118	13,525	6,956		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=1,976$; $p=0,116>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=1,601$; $p=0,187>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,137$; $p=0,938>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,921$; $p=0,430>0,05$).

2.4.4. Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin ailenin ekonomik durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı	iyi	313	5,300	3,710	2,428	0,089
	orta	964	4,779	3,450		
	zayıf	103	4,893	4,909		
Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı	iyi	313	2,524	2,807	0,504	0,604
	orta	964	2,705	3,063		
	zayıf	103	2,777	2,944		
Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı	iyi	313	1,208	1,962	0,650	0,522
	orta	964	1,269	2,500		
	zayıf	103	1,534	4,007		
Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı	iyi	313	12,751	6,309	3,113	0,045
	orta	964	12,906	6,277		
	zayıf	103	11,272	6,688		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,428$; $p=0,089>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,504$; $p=0,604>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,650$; $p=0,522>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile ekonomik düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,113$; $p=0,045<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; aile gelir

düzei orta olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri, aile gelir düzeyi zayıf olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

2.4.5. Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin annenin eğitim durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 28’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,305$; $p=0,737>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. ($F=3,634$; $p=0,027<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu olan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları, anne eğitim düzeyi lise mezunu olan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı puanlarından düşük bulunmuştur.

Tablo 28. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı	ilkokul mezunu	795	4,850	3,575	0,305	0,737
	ortaokul mezunu	251	4,908	3,078		
	lise mezunu	334	5,036	4,157		
Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı	ilkokul mezunu	795	2,565	2,857	3,634	0,027
	ortaokul mezunu	251	2,494	2,789		
	lise mezunu	334	3,051	3,421		
Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı	ilkokul mezunu	795	1,301	2,663	0,589	0,555
	ortaokul mezunu	251	1,120	1,762		
	lise mezunu	334	1,329	2,715		
Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı	ilkokul mezunu	795	12,698	6,167	0,913	0,402
	ortaokul mezunu	251	13,211	5,907		
	lise mezunu	334	12,521	6,972		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,589$; $p=0,555>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,913$; $p=0,402>0,05$).

2.4.6. Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin babanın eğitim durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı	ilkokul mezunu	599	4,965	3,471	0,845	0,430
	ortaokul mezunu	302	4,666	3,152		
	lise mezunu	479	4,983	4,106		
Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı	ilkokul mezunu	599	2,738	3,035	0,439	0,645
	ortaokul mezunu	302	2,540	2,815		
	lise mezunu	479	2,666	3,064		
Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı	ilkokul mezunu	599	1,386	2,937	1,714	0,181
	ortaokul mezunu	302	1,325	1,846		
	lise mezunu	479	1,104	2,359		
Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı	ilkokul mezunu	599	12,541	6,227	1,156	0,315
	ortaokul mezunu	302	12,599	5,801		
	lise mezunu	479	13,102	6,748		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,845$; $p=0,430>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,439$; $p=0,645>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=1,714$; $p=0,181>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=1,156$; $p=0,315>0,05$).

2.4.7. Annenin Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine en çok kim tarafından yönlendirilmeleri annenin meslek durumu, değişkenine göre farklılaşması Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Katıldıkları Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Annenin Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Ailesiyle yaptığı etkinlik sıklığı	Çalışmıyor	1000	6,792	3,391	0,326	0,898
	Çiftçi	12	6,333	2,309		
	İşçi	61	7,230	3,667		
	Serbest meslek	78	6,731	3,078		
	Memur	66	6,545	2,851		
	Diğer	98	6,806	3,640		
Arkadaşlarıyla yaptığı etkinlik sıklığı	Çalışmıyor	789	4,043	3,013	2,092	0,064
	Çiftçi	7	3,571	2,760		
	İşçi	53	4,245	3,019		
	Serbest meslek	65	4,800	3,048		
	Memur	43	4,000	2,449		
	Diğer	68	3,176	2,603		
Okulunda yaptığı etkinlik sıklığı	Çalışmıyor	543	2,438	1,909	2,297	0,054
	Çiftçi	5	1,600	0,548		
	İşçi	34	2,588	1,540		
	Serbest meslek	49	3,224	3,325		
	Memur	25	1,800	1,000		
	Diğer	46	2,348	1,433		
Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı	Çalışmıyor	1036	12,471	5,569	3,659	0,087
	Çiftçi	12	11,167	6,177		
	İşçi	65	12,277	5,544		
	Serbest meslek	81	11,123	5,063		
	Memur	70	14,729	5,927		
	Diğer	103	13,155	5,739		

Araştırmaya katılanların ailesiyle yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının annenin meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,326$; $p=0,898>0,05$).

Araştırmaya katılanların arkadaşlarıyla yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının annenin meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,092$; $p=0,064>0,05$).

Araştırmaya katılanların okulunda yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının annenin meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,297$; $p=0,054>0,05$).

Araştırmaya katılanların kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının annenin meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=3,659$; $p=0,087>0,05$).

2.4.8. Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin babanın meslek durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Öğrencilerin Etkinliklere Yönlendirilme Sıklıklarının Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı	çalışmıyor	80	5,100	3,396	2,027	0,072
	çiftçi	71	4,704	3,739		
	işçi	455	5,026	3,551		
	serbest meslek	321	5,246	4,137		
	memur	81	4,049	3,383		
	diğer	372	4,648	3,338		
Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı	çalışmıyor	80	2,250	2,919	2,106	0,062
	çiftçi	71	3,521	3,699		
	işçi	455	2,512	2,815		
	serbest meslek	321	2,869	3,150		
	memur	81	2,432	2,702		
	diğer	372	2,669	2,985		
Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı	çalışmıyor	80	1,288	1,593	1,723	0,126
	çiftçi	71	1,282	1,806		
	işçi	455	1,171	2,087		
	serbest meslek	321	1,598	3,942		
	memur	81	0,840	1,409		
	diğer	372	1,212	1,853		
Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı	çalışmıyor	80	11,700	6,489	4,483	0,000
	çiftçi	71	12,014	7,545		
	işçi	455	12,925	6,081		
	serbest meslek	321	11,667	5,968		
	memur	81	13,975	6,393		
	diğer	372	13,565	6,468		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova)

sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,027$; $p=0,072>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,106$; $p=0,062>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=1,723$; $p=0,126>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. ($F=4,483$; $p=0,000<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; baba mesleği serbest meslek olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanları, baba mesleği memur olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanlarından düşük bulunmuştur. Baba mesleği serbest meslek olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanları, baba mesleği diğer olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanlarından düşük bulunmuştur.

2.5. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından ne düzeyde yararlanmaktadır?

Meslek lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından ne düzeyde yararlanmaktadır Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Saatleri Dışında Kalan Zamanlarını Değerlendirmede Okulların Olanaklarından Yararlanma Düzeylerinin Ortalamaları

Madde	Okulumda Yok		Ara Sıra		Her Zaman		Ortalama
	n	%	n	%	n	%	
Okulun bahçesinden faydalanırım.	63	5	708	51	609	44	2,4
Okulun basket sahasından faydalanırım.	231	17	857	62	292	21	2,0
Okulun futbol sahasından faydalanırım.	330	24	631	46	419	30	2,1
Okulun bilgisayar laboratuvarından faydalanırım.	549	40	580	42	251	18	1,8
Okulun kütüphanesinden faydalanırım	423	31	788	57	169	12	1,8
Okulun müzik salonu ve müzik aletlerinden faydalanırım.	1015	74	290	21	75	5	1,3
Okulun resim atölyesinden faydalanırım.	962	70	283	21	135	10	1,4
Okulun tiyatro salonundan faydalanırım.	708	51	555	40	117	8	1,6
Okulun sinema izleme faaliyetinden faydalanırım.	886	64	363	26	131	9	1,5
Okulun spor salonundan faydalanırım.	284	21	439	32	657	48	2,3
Okulun satranç oyunu odasından faydalanırım.	783	57	468	34	129	9	1,5
Okul saatleri dışında verilen satranç, drama, spor, halk oyunu vb. okul kurslarından faydalanırım.	784	57	439	32	157	11	1,5
Okul saatleri dışında verilen derslere yardımcı okul kurslarından faydalanırım.	854	62	424	31	102	7	1,5
Okulun kantininden veya kafeteryasından faydalanırım.	116	8	512	37	752	54	2,5
Okulun gezi faaliyetlerinden faydalanırım.	311	23	821	59	248	18	2,0
Okul gazete ve dergisinden faydalanırım.	877	64	406	29	97	7	1,4
Okulun gazete ve dergi faaliyetlerinde görev alırım.	953	69	352	26	75	5	1,4
Okulun eğitsel kol projelerinde görev alırım.	623	45	629	46	128	9	1,6
Okulun düzenlediği spor müsabakalarına katılırım.	548	40	583	42	249	18	1,8
Okulun düzenlediği yarışmalara katılırım.	549	40	669	48	162	12	1,7
Okulun düzenlediği sosyal hizmet projelerine katılırım	713	52	537	39	130	9	1,6
Okul takımında görev alırım.	744	54	472	34	164	12	1,6

Tablo 32'ye göre, öğrencilerin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından ne düzeyde yararlanma düzeyleri şöyledir:

“Okulun bahçesinden faydalanırım.” katılanların 63'ü (% 4,6) Okulumda yok, 708'i (% 51,3) Ara sıra, 609'u (% 44,1) Her zaman; “Okulun basket sahasından

faydalanırım.” katılanların 231'i (% 16,7) Okulumda yok, 857'si (% 62,1) Ara sıra, 292'si (% 21,2) Her zaman; “Okulun futbol sahasından faydalanırım.” katılanların 330'u (% 23,9) Okulumda yok, 631'i (% 45,7) Ara sıra, 419'u (% 30,4) Her zaman; “Okulun bilgisayar laboratuvarından faydalanırım.” katılanların 549'u (% 39,8) Okulumda yok, 580'i (% 42,0) Ara sıra, 251'i (% 18,2) Her zaman; “Okulun kütüphanesinden faydalanırım.” katılanların 423'ü (% 30,7) Okulumda yok, 788'i (% 57,1) Ara sıra, 169'u (% 12,2) Her zaman; “Okulun müzik salonu ve müzik aletlerinden faydalanırım.” katılanların 1015'i (% 73,6) Okulumda yok, 290'ı (% 21,0) Ara sıra, 75'i (% 5,4) Her zaman; “Okulun resim atölyesinden faydalanırım.” katılanların 962'si (% 69,7) Okulumda yok, 283'ü (% 20,5) Ara sıra, 135'i (% 9,8) Her zaman; “Okulun tiyatro salonundan faydalanırım.” katılanların 708'i (% 51,3) Okulumda yok, 555'i (% 40,2) Ara sıra, 117'si (% 8,5) Her zaman; “Okulun sinema izleme faaliyetinden faydalanırım.” katılanların 886'sı (% 64,2) Okulumda yok, 363'ü (% 26,3) Ara sıra, 131'i (% 9,5) Her zaman; “Okulun spor salonundan faydalanırım.” katılanların 284'ü (% 20,6) Okulumda yok, 439'u (% 31,8) Ara sıra, 657'si (% 47,6) Her zaman; “Okulun satranç oyunu odasından faydalanırım.” katılanların 783'ü (% 56,7) Okulumda yok, 468'i (% 33,9) Ara sıra, 129'u (% 9,3) Her zaman; “Okul saatleri dışında verilen satranç, drama, spor, halk oyunu vb. okul kurslarından faydalanırım.” katılanların 784'ü (% 56,8) Okulumda yok, 439'u (% 31,8) Ara sıra, 157'si (% 11,4) Her zaman; “Okul saatleri dışında verilen derslere yardımcı okul kurslarından faydalanırım.” katılanların 854'ü (% 61,9) Okulumda yok, 424'ü (% 30,7) Ara sıra, 102'si (% 7,4) Her zaman; “Okulun kantininden veya kafeteryasından faydalanırım.” katılanların 116'sı (% 8,4) Okulumda yok, 512'si (% 37,1) Ara sıra, 752'si (% 54,5) Her zaman; “Okulun gezi faaliyetlerinden faydalanırım” katılanların 311'i (% 22,5) Okulumda yok, 821'i (% 59,5) Ara sıra, 248'i (% 18,0) Her zaman; “Okul gazete ve dergisinden faydalanırım.” katılanların 877'si (% 63,6) Okulumda yok, 406'sı (% 29,4) Ara sıra, 97'si (% 7,0) Her zaman; “Okulun gazete ve dergi faaliyetlerinde görev alırım.” katılanların 953'ü (% 69,1) Okulumda yok, 352'si (% 25,5) Ara sıra, 75'i (% 5,4) Her zaman; “Okulun eğitsel kol projelerinde görev alırım.” katılanların 623'ü (% 45,1) Okulumda yok, 629'u (% 45,6) Ara sıra, 128'i (% 9,3) Her zaman; “Okulun düzenlediği spor müsabakalarına katılırım.” katılanların 548'i (% 39,7) Okulumda yok, 583'ü (% 42,2) Ara sıra, 249'u (% 18,0) Her zaman; “Okulun düzenlediği yarışmalara katılırım.” katılanların 549'u (% 39,8) Okulumda yok, 669'u (% 48,5) Ara sıra, 162'si (% 11,7) Her zaman; “Okulun düzenlediği sosyal

hizmet projelerine katılıyorum.” katılanların 713’ü (% 51,7) Okulumda yok, 537’si (% 38,9) Ara sıra, 130’u (% 9,4) Her zaman; “Okul takımında görev alırım.” katılanların 744’ü (% 53,9) Okulumda yok, 472’si (% 34,2) Ara sıra, 164’ü (% 11,9) Her zaman yanıtını vermişlerdir.

2.6. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?

2.6.1. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sıklıkları Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşması

	Sınıf Düzeyi	N	Ort	Ss	F	p
Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı	9	190	1,781	0,324	3,068	0,027
	10	692	1,738	0,356		
	11	398	1,697	0,348		
	12	100	1,773	0,323		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=3,068; p=0,027<0,05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; 9. sınıf öğrencilerinin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri, 11. sınıf öğrencilerinin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

2.6.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri cinsiyet değişkenine göre sıklıkları Tablo 34’de verilmiştir.

Tablo 34. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı	Kız	456	1,641	0,308	-7,486	0,000
	Erkek	924	1,781	0,357		

Araştırmaya katılanların Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. ($t=-7,49$; $p=0,000<0,05$). Erkek öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ($x=1,781$), kız öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden ($x=1,641$) yüksek bulunmuştur.

2.6.3. Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri ailenin yaşadığı yerleşim birimi değişkenine göre faydalanma sıklıkları Tablo 35’de verilmiştir.

Tablo 35. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı	İl	770	1,740	0,348	0,809	0,489
	İlçe	465	1,720	0,355		
	Belde	27	1,697	0,420		
	Köy	118	1,768	0,295		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Ailenin yaşadığı yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,809$; $p=0,489>0,05$).

2.6.4. Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri ailenin ekonomik durumu değişkenine göre faydalanma sıklıkları Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı	İyi	313	1,787	0,370	6,596	0,001
	Orta	964	1,726	0,339		
	Zayıf	103	1,655	0,341		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Ailenin ekonomik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=6,596$; $p=0,001<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; aile gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri, aile gelir düzeyi orta olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur. Aile gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri, aile gelir düzeyi zayıf olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

2.6.5. Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri annenin eğitim durumu değişkenine göre faydalanma sıklıkları Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı	İlkokul mezunu	795	1,720	0,333	1,769	0,171
	Ortaokul mezunu	251	1,749	0,369		
	Lise mezunu	334	1,759	0,363		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı puanları ortalamalarının annenin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. ($F=1,769$; $p=0,171>0,05$).

2.6.6. Babanın eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri babanın eğitim durumu değişkenine göre faydalanma sıklıkları Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı	İlkokul mezunu	599	1,739	0,346	1,901	0,150
	Ortaokul mezunu	302	1,701	0,354		
	Lise mezunu	479	1,750	0,345		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı puanları ortalamalarının babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=1,901$; $p=0,150>0,05$).

2.6.7. Annenin Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri annenin meslek durumu değişkenine göre faydalanma sıklıkları Tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Annenin Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı	Çalışmıyor	962	1,741	0,343	1,105	0,356
	Çiftçi	13	1,748	0,270		
	İşçi	174	1,719	0,334		
	Serbest meslek	44	1,747	0,412		
	Memur	16	1,884	0,608		
	Diğer	171	1,698	0,342		

Araştırmaya katılanların okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı puanları ortalamalarının anneninin meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. (F=1,105; p=0,356>0,05).

2.6.8. Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri babanın meslek durumu değişkenine göre faydalanma sıklıkları Tablo 40'ta verilmiştir.

Tablo 40. Öğrencilerin Okul Saatleri Dışında Okuldan Faydalanma Sıklığı Düzeylerinin Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı	Çalışmıyor	80	1,718	0,303	2,808	0,016
	Çiftçi	71	1,771	0,359		
	İşçi	455	1,764	0,338		
	Serbest meslek	321	1,676	0,322		
	Memur	81	1,766	0,398		
	Diğer	372	1,739	0,371		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı puanları ortalamalarının babanın meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=2,808; p=0,016<0,05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılan tamamlayıcı post-hoc analizi sonucunda; babası işçi olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı, babası serbest meslek olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığından yüksek bulunmuştur.

2.7. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenleri nelerdir?

Meslek lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenleri sıklıkları Tablo 41'de verilmiştir.

Tablo 41. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Saatleri Dışında Kalan Zamanlarını Herhangi Bir Etkinlikle Değerlendirememeye Nedenleri

	n	%
Yeterli vaktim yok	746	54,1
Derslerimdeki başarıım düşüyor	383	27,8
Okul tarafından bilgi verilmiyor	298	21,6
Okulumda etkinlik düzenlenmiyor	273	19,8
Öğretmenlerim tarafından bilgi verilmiyor	214	15,5
Ailem izin vermiyor	188	13,6
Ailemin parası yeterli değil	176	12,8

Tablo 41'e göre, okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenlerini öğrencilerin 746'sı (% 54,1) Yeterli vaktim yok, 188'i (% 13,6) Ailem izin vermiyor, 176'sı (% 12,8) Ailemin parası yeterli değil, 273'ü (% 19,8) Okulumda etkinlik düzenlenmiyor, 383'ü (% 27,8) Derslerimdeki başarıım düşüyor, 214'ü (% 15,5) Öğretmenlerim tarafından bilgi verilmiyor, 298'i (% 21,6) Okul tarafından bilgi verilmiyor şeklinde belirtmişlerdir.

2.8. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenleri sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?

2.8.1 Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenlerinden “yeterli vaktim yok” nedenine verilen yanıtların sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre dağılımı Tablo 42'de verilmiştir.

Tablo 42. “Yeterli Vaktim Yok” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

		Evet		Hayır	
		n	%	n	%
Sınıf Düzeyi	9	109	% 14,6	81	% 12,8
	10	394	% 52,8	298	% 47,0
	11	196	% 26,3	202	% 31,9
	12	47	% 6,3	53	% 8,4
Cinsiyet	kız	251	% 33,6	205	% 32,3
	erkek	495	% 66,4	429	% 67,7
Aile yerleşim yeri	il	443	% 59,4	327	% 51,6
	ilçe	234	% 31,4	231	% 36,4
	belde	8	% 1,1	19	% 3,0
	köy	61	% 8,2	57	% 9,0
Aile ekonomik düzeyi	iyi	149	% 20,0	164	% 25,9
	orta	544	% 72,9	420	% 66,2
	zayıf	53	% 7,1	50	% 7,9
Anne eğitim düzeyi	eğitim almamış	23	% 3,1	22	% 3,5
	ilkokul mezunu	404	% 54,2	346	% 54,6
	ortaokul mezunu	135	% 18,1	116	% 18,3
	lise mezunu	155	% 20,8	132	% 20,8
	üniversite mezunu	23	% 3,1	15	% 2,4
	diğer	6	% 0,8	3	% 0,5
Baba eğitim düzeyi	eğitim almamış	5	% 0,7	10	% 1,6
	ilkokul mezunu	335	% 44,9	249	% 39,3
	ortaokul mezunu	159	% 21,3	143	% 22,6
	lise mezunu	189	% 25,3	195	% 30,8
	üniversite mezunu	55	% 7,4	37	% 5,8
	diğer	3	% 0,4	0	% 0,0
Anne meslek	çalışmıyor	515	% 69,0	447	% 70,5
	çiftçi	4	% 0,5	9	% 1,4
	işçi	105	% 14,1	69	% 10,9
	serbest meslek	19	% 2,5	25	% 3,9
	memur	11	% 1,5	5	% 0,8
	diğer	92	% 12,3	79	% 12,5
Baba meslek	çalışmıyor	36	% 4,8	44	% 6,9
	çiftçi	35	% 4,7	36	% 5,7
	işçi	256	% 34,3	199	% 31,4
	serbest meslek	176	% 23,6	145	% 22,9
	memur	55	% 7,4	26	% 4,1
	diğer	188	% 25,2	184	% 29,0

Tablo 42’ye göre, Yeterli vaktim yok diyen öğrencilerin 109’u (%14,6) 9, 394’ü (%52,8) 10, 196’sı (%26,3) 11, 47’si (%6,3) 12. sınıf öğrencisidir. Yeterli vaktim yok demeyen öğrencilerin 81’i (%12,8) 9, 298’i (%47,0) 10, 202’si (%31,9) 11, 53’ü (%8,4) 12. sınıf öğrencisidir.

Yeterli vaktim yok diyen öğrencilerin 251'i (%33,6) kız, 495'i (%66,4) erkektir. Yeterli vaktim yok demeyen öğrencilerin 205'i (%32,3) kız, 429'u (%67,7) erkektir.

Yeterli vaktim yok diyen öğrencilerin 443'ü (%59,4) il, 234'ü (%31,4) ilçe, 8'i (%1,1) belde, 61'i (%8,2) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır. Yeterli vaktim yok demeyen öğrencilerin 327'si (%51,6) il, 231'i (%36,4) ilçe, 19'u (%3,0) belde, 57'si (%9,0) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır.

Yeterli vaktim yok diyen öğrencilerin 149'u (%20,0) iyi, 544'ü (%72,9) orta, 53'ü (%7,1) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir. Yeterli vaktim yok demeyen öğrencilerin 164'ü (%25,9) iyi, 420'si (%66,2) orta, 50'si (%7,9) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir.

Yeterli vaktim yok diyen öğrencilerin 23'ü (%3,1) eğitim almamış, 404'ü (%54,2) ilkokul mezunu, 135'i (%18,1) ortaokul mezunu, 155'i (%20,8) lise mezunu, 23'ü (%3,1) üniversite mezunu, 6'sı (%0,8) diğer okul mezunu anneye sahiptir. Yeterli vaktim yok demeyen öğrencilerin 22'si (%3,5) eğitim almamış, 346'sı (%54,6) ilkokul mezunu, 116'sı (%18,3) ortaokul mezunu, 132'si (%20,8) lise mezunu, 15'i (%2,4) üniversite mezunu, 3'ü (%0,5) diğer okul mezunu anneye sahiptir.

Yeterli vaktim yok diyen öğrencilerin 5'i (%0,7) eğitim almamış, 335'i (%44,9) ilkokul mezunu, 159'u (%21,3) ortaokul mezunu, 189'u (%25,3) lise mezunu, 55'i (%7,4) üniversite mezunu, 3'ü (%0,4) diğer okul mezunu babaya sahiptir. Yeterli vaktim yok demeyen öğrencilerin 10'u (%1,6) eğitim almamış, 249'u (%39,3) ilkokul mezunu, 143'ü (%22,6) ortaokul mezunu, 195'i (%30,8) lise mezunu, 37'si (%5,8) üniversite mezunu, 0'ı (%0,0) diğer okul mezunu babaya sahiptir.

Yeterli vaktim yok diyen öğrencilerin 515'i (%69,0) çalışmıyor, 4'ü (%0,5) çiftçi, 105'i (%14,1) işçi, 19'u (%2,5) serbest meslek, 11'i (%1,5) memur, 92'si (%12,3) diğer mesleği olan anneye sahiptir. Yeterli vaktim yok demeyen öğrencilerin 447'si (%70,5) çalışmıyor, 9'u (%1,4) çiftçi, 69'u (%10,9) işçi, 25'i (%3,9) serbest meslek, 5'i (%0,8) memur, 79'u (%12,5) diğer mesleği olan anneye sahiptir.

Yeterli vaktim yok diyen öğrencilerin 36'sı (%4,8) çalışmıyor, 35'i (%4,7) çiftçi, 256'sı (%34,3) işçi, 176'sı (%23,6) serbest meslek, 55'i (%7,4) memur, 188'i (%25,2) diğer mesleği olan babaya sahiptir. Yeterli vaktim yok demeyen öğrencilerin 44'ü (%6,9) çalışmıyor, 36'sı (%5,7) çiftçi, 199'u (%31,4) işçi, 145'i (%22,9) serbest meslek, 26'sı (%4,1) memur, 184'ü (%29,0) diğer mesleği olan babaya sahiptir.

2.8.2 Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememesi nedenlerinden “ailem izin vermiyor” nedenine verilen yanıtların sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre dağılımı Tablo 43’te verilmiştir.

Tablo 43’e göre, ailesi izin vermeyen öğrencilerin 19’u (%10,1) 9, 90’ı (%47,9) 10, 68’i (%36,2) 11, 11’i (%5,9) 12. sınıf öğrencisidir. Ailesi izin veren öğrencilerin 171’i (%14,3) 9, 602’si (%50,5) 10, 330’u (%27,7) 11, 89’u (%7,5) 12. sınıf öğrencisidir.

Ailesi izin vermeyen öğrencilerin 79’u (%42,0) kız, 109’u (%58,0) erkektir. Ailesi izin veren öğrencilerin 377’si (%31,6) kız, 815’i (%68,4) erkektir.

Ailesi izin vermeyen öğrencilerin 80’i (%42,6) il, 93’ü (%49,5) ilçe, 2’si (%1,1) belde, 13’ü (%6,9) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır. Ailesi izin veren öğrencilerin 690’ı (%57,9) il, 372’si (%31,2) ilçe, 25’i (%2,1) belde, 105’i (%8,8) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır.

Ailesi izin vermeyen öğrencilerin 33’ü (%17,6) iyi, 136’sı (%72,3) orta, 19’u (%10,1) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir. Ailesi izin veren öğrencilerin 280’i (%23,5) iyi, 828’i (%69,5) orta, 84’ü (%7,0) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir.

Ailesi izin vermeyen öğrencilerin 8’i (%4,3) eğitim almamış, 112’si (%59,6) ilkokul mezunu, 21’i (%11,2) ortaokul mezunu, 42’si (%22,3) lise mezunu, 4’ü (%2,1) üniversite mezunu, 1’i (%0,5) diğer okul mezunu anneye sahiptir. Ailesi izin veren öğrencilerin 37’si (%3,1) eğitim almamış, 638’i (%53,5) ilkokul mezunu, 230’u (%19,3) ortaokul mezunu, 245’i (%20,6) lise mezunu, 34’ü (%2,9) üniversite mezunu, 8’i (%0,7) diğer okul mezunu anneye sahiptir.

Tablo 43. “Ailem İzin Vermiyor” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

		Evet		Hayır	
		n	%	n	%
Sınıf	9	19	% 10,1	171	% 14,3
	10	90	% 47,9	602	% 50,5
	11	68	% 36,2	330	% 27,7
	12	11	% 5,9	89	% 7,5
Cinsiyet	Kız	79	% 42,0	377	% 31,6
	Erkek	109	% 58,0	815	% 68,4
Aile yerleşim yeri	İl	80	% 42,6	690	% 57,9
	İlçe	93	% 49,5	372	% 31,2
	Belde	2	% 1,1	25	% 2,1
	Köy	13	% 6,9	105	% 8,8
Aile ekonomik düzeyi	İyi	33	% 17,6	280	% 23,5
	Orta	136	% 72,3	828	% 69,5
	Zayıf	19	% 10,1	84	% 7,0
Anne eğitim düzeyi	Eğitim almamış	8	% 4,3	37	% 3,1
	İlkokul mezunu	112	% 59,6	638	% 53,5
	Ortaokul mezunu	21	% 11,2	230	% 19,3
	Lise mezunu	42	% 22,3	245	% 20,6
	Üniversite mezunu	4	% 2,1	34	% 2,9
	Diğer	1	% 0,5	8	% 0,7
Baba eğitim düzeyi	Eğitim almamış	0	% 0,0	15	% 1,3
	İlkokul mezunu	99	% 52,7	485	% 40,7
	Ortaokul mezunu	46	% 24,5	256	% 21,5
	Lise mezunu	29	% 15,4	355	% 29,8
	Üniversite mezunu	14	% 7,4	78	% 6,5
	Diğer	0	% 0,0	3	% 0,3
Anne meslek	Çalışmıyor	130	% 69,1	832	% 69,8
	Çiftçi	2	% 1,1	11	% 0,9
	İşçi	27	% 14,4	147	% 12,3
	Serbest meslek	3	% 1,6	41	% 3,4
	Memur	3	% 1,6	13	% 1,1
	Diğer	23	% 12,2	148	% 12,4
Baba meslek	Çalışmıyor	4	% 2,1	76	% 6,4
	Çiftçi	11	% 5,9	60	% 5,0
	İşçi	68	% 36,2	387	% 32,5
	Serbest meslek	37	% 19,7	284	% 23,8
	Memur	19	% 10,1	62	% 5,2
	Diğer	49	% 26,1	323	% 27,1

Ailesi izin vermeyen öğrencilerin 0'ı (%0,0) eğitim almamış, 99'u (%52,7) ilkokul mezunu, 46'sı (%24,5) ortaokul mezunu, 29'u (%15,4) lise mezunu, 14'ü (%7,4) üniversite mezunu, 0'ı (%0,0) diğer okul mezunu babaya sahiptir. Ailesi izin veren öğrencilerin 15'i (%1,3) eğitim almamış, 485'i (%40,7) ilkokul mezunu, 256'sı

(%21,5) ortaokul mezunu, 355'i (%29,8) lise mezunu, 78'i (%6,5) üniversite mezunu, 3'ü (%0,3) diğer okul mezunu babaya sahiptir.

Ailesi izin vermeyen öğrencilerin 130'u (%69,1) çalışmıyor, 2'si (%1,1) çiftçi, 27'si (%14,4) işçi, 3'ü (%1,6) serbest meslek, 3'ü (%1,6) memur, 23'ü (%12,2) diğer mesleği olan anneye sahiptir. Ailesi izin veren öğrencilerin 832'si (%69,8) çalışmıyor, 11'i (%0,9) çiftçi, 147'si (%12,3) işçi, 41'i (%3,4) serbest meslek, 13'ü (%1,1) memur, 148'i (%12,4) diğer mesleği olan anneye sahiptir.

Ailesi izin vermeyen öğrencilerin 4'ü (%2,1) çalışmıyor, 11'i (%5,9) çiftçi, 68'i (%36,2) işçi, 37'si (%19,7) serbest meslek, 19'u (%10,1) memur, 49'u (%26,1) diğer mesleği olan babaya sahiptir. Ailesi izin veren öğrencilerin 76'sı (%6,4) çalışmıyor, 60'ı (%5,0) çiftçi, 387'si (%32,5) işçi, 284'ü (%23,8) serbest meslek, 62'si (%5,2) memur, 323'ü (%27,1) diğer mesleği olan babaya sahiptir.

2.8.3. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenlerinden “ailemin parası yeterli değil” nedenine verilen yanıtların sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre dağılımı Tablo 44’de verilmiştir.

Tablo 44’e göre, ailesinin parası yeterli olmayan öğrencilerin 21'i (%11,9) 9, 93'ü (%52,8) 10, 50'si (%28,4) 11, 12'si (%6,8) 12. sınıf öğrencisidir. Ailesinin parası yeterli olan öğrencilerin 169'u (%14,0) 9, 599'u (%49,8) 10, 348'i (%28,9) 11, 88'i (%7,3) 12. sınıf öğrencisidir.

Ailesinin parası yeterli olmayan öğrencilerin 44'ü (%25,0) kız, 132'si (%75,0) erkektir. Ailesinin parası yeterli olan öğrencilerin 412'si (%34,2) kız, 792'si (%65,8) erkektir.

Tablo 44. “Ailemin Parası Yeterli Değil” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

		Evet		Hayır	
		n	%	n	%
Sınıf	9	21	% 11,9	169	% 14,0
	10	93	% 52,8	599	% 49,8
	11	50	% 28,4	348	% 28,9
	12	12	% 6,8	88	% 7,3
Cinsiyet	kız	44	% 25,0	412	% 34,2
	erkek	132	% 75,0	792	% 65,8
Aile yerleşim yeri	il	91	% 51,7	679	% 56,4
	ilçe	56	% 31,8	409	% 34,0
	belde	2	% 1,1	25	% 2,1
	köy	27	% 15,3	91	% 7,6
Aile ekonomik düzeyi	iyi	9	% 5,1	304	% 25,2
	orta	114	% 64,8	850	% 70,6
	zayıf	53	% 30,1	50	% 4,2
Anne eğitim düzeyi	eğitim almamış	7	% 4,0	38	% 3,2
	ilkokul mezunu	118	% 67,0	632	% 52,5
	ortaokul mezunu	27	% 15,3	224	% 18,6
	lise mezunu	19	% 10,8	268	% 22,3
	üniversite mezunu	4	% 2,3	34	% 2,8
	diğer	1	% 0,6	8	% 0,7
Baba eğitim düzeyi	eğitim almamış	3	% 1,7	12	% 1,0
	ilkokul mezunu	100	% 56,8	484	% 40,2
	ortaokul mezunu	24	% 13,6	278	% 23,1
	lise mezunu	39	% 22,2	345	% 28,7
	üniversite mezunu	10	% 5,7	82	% 6,8
	diğer	0	% 0,0	3	% 0,2
Anne meslek	çalışmıyor	124	% 70,5	838	% 69,6
	çiftçi	3	% 1,7	10	% 0,8
	işçi	25	% 14,2	149	% 12,4
	serbest meslek	2	% 1,1	42	% 3,5
	memur	1	% 0,6	15	% 1,2
	diğer	21	% 11,9	150	% 12,5
Baba meslek	çalışmıyor	21	% 11,9	59	% 4,9
	çiftçi	14	% 8,0	57	% 4,7
	işçi	69	% 39,2	386	% 32,1
	serbest meslek	32	% 18,2	289	% 24,0
	memur	12	% 6,8	69	% 5,7
	diğer	28	% 15,9	344	% 28,6

Ailesinin parası yeterli olmayan öğrencilerin 91'i (%51,7) il, 56'sı (%31,8) ilçe, 2'si (%1,1) belde, 27'si (%15,3) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır. Ailesinin parası

yeterli olan öğrencilerin 679'u (%56,4) il, 409'u (%34,0) ilçe, 25'i (%2,1) belde, 91'i (%7,6) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır.

Ailesinin parası yeterli olmayan öğrencilerin 9'u (%5,1) iyi, 114'ü (%64,8) orta, 53'ü (%30,1) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir. Ailesinin parası yeterli olan öğrencilerin 304'ü (%25,2) iyi, 850'si (%70,6) orta, 50'si (%4,2) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir.

Ailesinin parası yeterli olmayan öğrencilerin 7'si (%4,0) eğitim almamış, 118'i (%67,0) ilkokul mezunu, 27'si (%15,3) ortaokul mezunu, 19'u (%10,8) lise mezunu, 4'ü (%2,3) üniversite mezunu, 1'i (%0,6) diğer okul mezunu anneye sahiptir. Ailesinin parası yeterli olan öğrencilerin 38'i (%3,2) eğitim almamış, 632'si (%52,5) ilkokul mezunu, 224'ü (%18,6) ortaokul mezunu, 268'i (%22,3) lise mezunu, 34'ü (%2,8) üniversite mezunu, 8'i (%0,7) diğer okul mezunu anneye sahiptir.

Ailesinin parası yeterli olmayan öğrencilerin 3'ü (%1,7) eğitim almamış, 100'i (%56,8) ilkokul mezunu, 24'ü (%13,6) ortaokul mezunu, 39'u (%22,2) lise mezunu, 10'u (%5,7) üniversite mezunu, 0'ı (%0,0) diğer okul mezunu babaya sahiptir. Ailesinin parası yeterli olan öğrencilerin 12'si (%1,0) eğitim almamış, 484'ü (%40,2) ilkokul mezunu, 278'i (%23,1) ortaokul mezunu, 345'i (%28,7) lise mezunu, 82'si (%6,8) üniversite mezunu, 3'ü (%0,2) diğer okul mezunu babaya sahiptir.

Ailesinin parası yeterli olmayan öğrencilerin 124'ü (%70,5) çalışmıyor, 3'ü (%1,7) çiftçi, 25'i (%14,2) işçi, 2'si (%1,1) serbest meslek, 1'i (%0,6) memur, 21'i (%11,9) diğer mesleği olan anneye sahiptir. Ailesinin parası yeterli olan öğrencilerin 838'i (%69,6) çalışmıyor, 10'u (%0,8) çiftçi, 149'u (%12,4) işçi, 42'si (%3,5) serbest meslek, 15'i (%1,2) memur, 150'si (%12,5) diğer mesleği olan anneye sahiptir.

Ailesinin parası yeterli olmayan öğrencilerin 21'i (%11,9) çalışmıyor, 14'ü (%8,0) çiftçi, 69'u (%39,2) işçi, 32'si (%18,2) serbest meslek, 12'si (%6,8) memur, 28'i (%15,9) diğer mesleği olan babaya sahiptir. Ailesinin parası yeterli olan öğrencilerin 59'u (%4,9) çalışmıyor, 57'si (%4,7) çiftçi, 386'sı (%32,1) işçi, 289'u (%24,0) serbest meslek, 69'u (%5,7) memur, 344'ü (%28,6) diğer mesleği olan babaya sahiptir.

2.8.4. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememelerinden “okulumda etkinlik düzenlenmiyor” nedenine verilen yanıtların sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi,

ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre dağılımı Tablo 45’de verilmiştir.

Okulunda etkinlik düzenlenmeyen öğrencilerin 45’i (%16,5) 9, 141’i (%51,6) 10, 72’si (%26,4) 11, 15’i (%5,5) 12. sınıf öğrencisidir. Okulunda etkinlik düzenlenen öğrencilerin 145’i (%13,1) 9, 551’i (%49,8) 10, 326’sı (%29,4) 11, 85’i (%7,7) 12. sınıf öğrencisidir.

Okulunda etkinlik düzenlenmeyen öğrencilerin 80’i (%29,3) kız, 193’ü (%70,7) erkektir. Okulunda etkinlik düzenlenen öğrencilerin 376’sı (%34,0) kız, 731’i (%66,0) erkektir.

Okulunda etkinlik düzenlenmeyen öğrencilerin 144’ü (%52,7) il, 99’u (%36,3) ilçe, 4’ü (%1,5) belde, 26’sı (%9,5) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır. Okulunda etkinlik düzenlenen öğrencilerin 626’sı (%56,5) il, 366’sı (%33,1) ilçe, 23’ü (%2,1) belde, 92’si (%8,3) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır.

Okulunda etkinlik düzenlenmeyen öğrencilerin 57’si (%20,9) iyi, 198’i (%72,5) orta, 18’i (%6,6) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir. Okulunda etkinlik düzenlenen öğrencilerin 256’sı (%23,1) iyi, 766’sı (%69,2) orta, 85’i (%7,7) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir.

Okulunda etkinlik düzenlenmeyen öğrencilerin 8’i (%2,9) eğitim almamış, 127’si (%46,5) ilkokul mezunu, 55’i (%20,1) ortaokul mezunu, 68’i (%24,9) lise mezunu, 11’i (%4,0) üniversite mezunu, 4’ü (%1,5) diğer okul mezunu anneye sahiptir. Okulunda etkinlik düzenlenen öğrencilerin 37’si (%3,3) eğitim almamış, 623’ü (%56,3) ilkokul mezunu, 196’sı (%17,7) ortaokul mezunu, 219’u (%19,8) lise mezunu, 27’si (%2,4) üniversite mezunu, 5’i (%0,5) diğer okul mezunu anneye sahiptir.

Okulunda etkinlik düzenlenmeyen öğrencilerin 0’ı (%0,0) eğitim almamış, 98’i (%35,9) ilkokul mezunu, 53’ü (%19,4) ortaokul mezunu, 97’si (%35,5) lise mezunu, 25’i (%9,2) üniversite mezunu, 0’ı (%0,0) diğer okul mezunu babaya sahiptir.

Tablo 45. “Okulumda Etkinlik Düzenlenmiyor” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

		Evet		Hayır	
		n	%	n	%
Sınıf	9	45	% 16,5	145	% 13,1
	10	141	% 51,6	551	% 49,8
	11	72	% 26,4	326	% 29,4
	12	15	% 5,5	85	% 7,7
Cinsiyet	kız	80	% 29,3	376	% 34,0
	erkek	193	% 70,7	731	% 66,0
Aile yerleşim yeri	il	144	% 52,7	626	% 56,5
	ilçe	99	% 36,3	366	% 33,1
	belde	4	% 1,5	23	% 2,1
	köy	26	% 9,5	92	% 8,3
Aile ekonomik düzeyi	iyi	57	% 20,9	256	% 23,1
	orta	198	% 72,5	766	% 69,2
	zayıf	18	% 6,6	85	% 7,7
Anne eğitim düzeyi	eğitim almamış	8	% 2,9	37	% 3,3
	ilkokul mezunu	127	% 46,5	623	% 56,3
	ortaokul mezunu	55	% 20,1	196	% 17,7
	lise mezunu	68	% 24,9	219	% 19,8
	üniversite mezunu	11	% 4,0	27	% 2,4
	diğer	4	% 1,5	5	% 0,5
Baba eğitim düzeyi	eğitim almamış	0	% 0,0	15	% 1,4
	ilkokul mezunu	98	% 35,9	486	% 43,9
	ortaokul mezunu	53	% 19,4	249	% 22,5
	lise mezunu	97	% 35,5	287	% 25,9
	üniversite mezunu	25	% 9,2	67	% 6,1
	diğer	0	% 0,0	3	% 0,3
Anne meslek	çalışmıyor	203	% 74,4	759	% 68,6
	çiftçi	1	% 0,4	12	% 1,1
	işçi	25	% 9,2	149	% 13,5
	serbest meslek	9	% 3,3	35	% 3,2
	memur	3	% 1,1	13	% 1,2
	diğer	32	% 11,7	139	% 12,6
Baba meslek	çalışmıyor	14	% 5,1	66	% 6,0
	çiftçi	15	% 5,5	56	% 5,1
	işçi	81	% 29,7	374	% 33,8
	serbest meslek	54	% 19,8	267	% 24,1
	memur	31	% 11,4	50	% 4,5
	diğer	78	% 28,6	294	% 26,6

Okulunda etkinlik düzenlenen öğrencilerin 15'i (%1,4) eğitim almamış, 486'sı (%43,9) ilkokul mezunu, 249'u (%22,5) ortaokul mezunu, 287'si (%25,9) lise

mezunu, 67'si (%6,1) üniversite mezunu, 3'ü (%0,3) diğer okul mezunu babaya sahiptir.

Okulunda etkinlik düzenlenmeyen öğrencilerin 203'ü (%74,4) çalışmıyor, 1'i (%0,4) çiftçi, 25'i (%9,2) işçi, 9'u (%3,3) serbest meslek, 3'ü (%1,1) memur, 32'si (%11,7) diğer mesleği olan anneye sahiptir. Okulunda etkinlik düzenlenen öğrencilerin 759'u (%68,6) çalışmıyor, 12'si (%1,1) çiftçi, 149'u (%13,5) işçi, 35'i (%3,2) serbest meslek, 13'ü (%1,2) memur, 139'u (%12,6) diğer mesleği olan anneye sahiptir.

Okulunda etkinlik düzenlenmeyen öğrencilerin 14'ü (%5,1) çalışmıyor, 15'i (%5,5) çiftçi, 81'i (%29,7) işçi, 54'ü (%19,8) serbest meslek, 31'i (%11,4) memur, 78'i (%28,6) diğer mesleği olan babaya sahiptir. Okulunda etkinlik düzenlenen öğrencilerin 66'sı (%6,0) çalışmıyor, 56'sı (%5,1) çiftçi, 374'ü (%33,8) işçi, 267'si (%24,1) serbest meslek, 50'si (%4,5) memur, 294'ü (%26,6) diğer mesleği olan babaya sahiptir.

2.8.5. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenlerinden “derslerimdeki başarımlarım düşüyor” nedenine verilen yanıtların sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre dağılımı Tablo 46'da verilmiştir.

Tablo 46'ya göre, Derslerindeki başarımları düşen öğrencilerin 65'i (%17,0) 9, 191'i (%49,9) 10, 112'si (%29,2) 11, 15'i (%3,9) 12. sınıf öğrencisidir. Derslerindeki başarımları düşmeyen öğrencilerin 125'i (%12,5) 9, 501'i (%50,3) 10, 286'sı (%28,7) 11, 85'i (%8,5) 12. sınıf öğrencisidir.

Derslerindeki başarımları düşen öğrencilerin 133'ü (%34,7) kız, 250'si (%65,3) erkektir. Derslerindeki başarımları düşmeyen öğrencilerin 323'ü (%32,4) kız, 674'ü (%67,6) erkektir.

Tablo 46. “Derslerimdeki Başarım Düşüyor” Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

		Evet		Hayır	
		n	%	n	%
Sınıf	9	65	% 17,0	125	% 12,5
	10	191	% 49,9	501	% 50,3
	11	112	% 29,2	286	% 28,7
	12	15	% 3,9	85	% 8,5
Cinsiyet	kız	133	% 34,7	323	% 32,4
	erkek	250	% 65,3	674	% 67,6
Aile yerleşim yeri	il	214	% 55,9	556	% 55,8
	ilçe	136	% 35,5	329	% 33,0
	belde	4	% 1,0	23	% 2,3
	köy	29	% 7,6	89	% 8,9
Aile ekonomik düzeyi	iyi	66	% 17,2	247	% 24,8
	orta	300	% 78,3	664	% 66,6
	zayıf	17	% 4,4	86	% 8,6
Anne eğitim düzeyi	eğitim almamış	19	% 5,0	26	% 2,6
	ilkokul mezunu	218	% 56,9	532	% 53,4
	ortaokul mezunu	63	% 16,4	188	% 18,9
	lise mezunu	67	% 17,5	220	% 22,1
	üniversite mezunu	13	% 3,4	25	% 2,5
	diğer	3	% 0,8	6	% 0,6
Baba eğitim düzeyi	eğitim almamış	6	% 1,6	9	% 0,9
	ilkokul mezunu	174	% 45,4	410	% 41,1
	ortaokul mezunu	81	% 21,1	221	% 22,2
	lise mezunu	91	% 23,8	293	% 29,4
	üniversite mezunu	28	% 7,3	64	% 6,4
	diğer	3	% 0,8	0	% 0,0
Anne meslek	çalışmıyor	262	% 68,4	700	% 70,2
	çiftçi	0	% 0,0	13	% 1,3
	işçi	55	% 14,4	119	% 11,9
	serbest meslek	6	% 1,6	38	% 3,8
	memur	6	% 1,6	10	% 1,0
	diğer	54	% 14,1	117	% 11,7
Baba meslek	çalışmıyor	17	% 4,4	63	% 6,3
	çiftçi	23	% 6,0	48	% 4,8
	işçi	152	% 39,7	303	% 30,4
	serbest meslek	100	% 26,1	221	% 22,2
	memur	25	% 6,5	56	% 5,6
	diğer	66	% 17,2	306	% 30,7

Derslerindeki başarısı düşen öğrencilerin 214'ü (%55,9) il, 136'sı (%35,5) ilçe, 4'ü (%1,0) belde, 29'u (%7,6) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır. Derslerindeki başarısı

düşmeyen öğrencilerin 556'sı (%55,8) il, 329'u (%33,0) ilçe, 23'ü (%2,3) belde, 89'u (%8,9) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır.

Derslerindeki başarısı düşen öğrencilerin 66'sı (%17,2) iyi, 300'ü (%78,3) orta, 17'si (%4,4) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir. Derslerindeki başarısı düşmeyen öğrencilerin 247'si (%24,8) iyi, 664'ü (%66,6) orta, 86'sı (%8,6) zayıf aile ekonomik düzeyindedir.

Derslerindeki başarısı düşen öğrencilerin 19'u (%5,0) eğitim almamış, 218'i (%56,9) ilkokul mezunu, 63'ü (%16,4) ortaokul mezunu, 67'si (%17,5) lise mezunu, 13'ü (%3,4) üniversite mezunu, 3'ü (%0,8) diğer okul mezunu anneye sahiptir. Derslerindeki başarısı düşmeyen öğrencilerin 26'sı (%2,6) eğitim almamış, 532'si (%53,4) ilkokul mezunu, 188'i (%18,9) ortaokul mezunu, 220'si (%22,1) lise mezunu, 25'i (%2,5) üniversite mezunu, 6'sı (%0,6) diğer okul mezunu anneye sahiptir.

Derslerindeki başarısı düşen öğrencilerin 6'sı (%1,6) eğitim almamış, 174'ü (%45,4) ilkokul mezunu, 81'i (%21,1) ortaokul mezunu, 91'i (%23,8) lise mezunu, 28'i (%7,3) üniversite mezunu, 3'ü (%0,8) diğer okul mezunu babaya sahiptir. Derslerindeki başarısı düşmeyen öğrencilerin 9'u (%0,9) eğitim almamış, 410'u (%41,1) ilkokul mezunu, 221'i (%22,2) ortaokul mezunu, 293'ü (%29,4) lise mezunu, 64'ü (%6,4) üniversite mezunu, 0'ı (%0,0) diğer okul mezunu babaya sahiptir.

Derslerindeki başarısı düşen öğrencilerin 262'si (%68,4) çalışmıyor, 0'ı (%0,0) çiftçi, 55'i (%14,4) işçi, 6'sı (%1,6) serbest meslek, 6'sı (%1,6) memur, 54'ü (%14,1) diğer mesleği olan anneye sahiptir. Derslerindeki başarısı düşmeyen öğrencilerin 700'ü (%70,2) çalışmıyor, 13'ü (%1,3) çiftçi, 119'u (%11,9) işçi, 38'i (%3,8) serbest meslek, 10'u (%1,0) memur, 117'si (%11,7) diğer mesleği olan anneye sahiptir.

Derslerindeki başarısı düşen öğrencilerin 17'si (%4,4) çalışmıyor, 23'ü (%6,0) çiftçi, 152'si (%39,7) işçi, 100'ü (%26,1) serbest meslek, 25'i (%6,5) memur, 66'sı (%17,2) diğer mesleği olan babaya sahiptir. Derslerindeki başarısı düşmeyen öğrencilerin 63'ü (%6,3) çalışmıyor, 48'i (%4,8) çiftçi, 303'ü (%30,4) işçi, 221'i (%22,2) serbest meslek, 56'sı (%5,6) memur, 306'sı (%30,7) diğer mesleği olan babaya sahiptir.

2.8.6. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinliklerle değerlendirememeye nedenlerinden “öğretmenlerim tarafından bilgi

verilmiyor” nedenine verilen yanıtların sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre dağılımı Tablo 47’de verilmiştir.

Tablo 47’ye göre, öğretmenleri tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 24’ü (%11,2) 9, 76’sı (%35,5) 10, 92’si (%43,0) 11, 22’si (%10,3) 12. sınıf öğrencisidir. Öğretmenleri tarafından bilgi verilen öğrencilerin 166’sı (%14,2) 9, 616’sı (%52,8) 10, 306’sı (%26,2) 11, 78’i (%6,7) 12. sınıf öğrencisidir.

Öğretmenleri tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 48’i (%22,4) kız, 166’sı (%77,6) erkektir. Öğretmenleri tarafından bilgi verilen öğrencilerin 408’i (%35,0) kız, 758’i (%65,0) erkektir.

Öğretmenleri tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 113’ü (%52,8) il, 76’sı (%35,5) ilçe, 5’i (%2,3) belde, 20’si (%9,3) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır. Öğretmenleri tarafından bilgi verilen öğrencilerin 657’si (%56,3) il, 389’u (%33,4) ilçe, 22’si (%1,9) belde, 98’i (%8,4) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır.

Öğretmenleri tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 31’i (%14,5) iyi, 169’u (%79,0) orta, 14’ü (%6,5) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir. Öğretmenleri tarafından bilgi verilen öğrencilerin 282’si (%24,2) iyi, 795’i (%68,2) orta, 89’u (%7,6) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir.

Öğretmenleri tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 7’si (%3,3) eğitim almamış, 111’i (%51,9) ilkokul mezunu, 48’i (%22,4) ortaokul mezunu, 42’si (%19,6) lise mezunu, 5’i (%2,3) üniversite mezunu, 1’i (%0,5) diğer okul mezunu anneye sahiptir. Öğretmenleri tarafından bilgi verilen öğrencilerin 38’i (%3,3) eğitim almamış, 639’u (%54,8) ilkokul mezunu, 203’ü (%17,4) ortaokul mezunu, 245’i (%21,0) lise mezunu, 33’ü (%2,8) üniversite mezunu, 8’i (%0,7) diğer okul mezunu anneye sahiptir.

Tablo 47. “Öğretmenlerim Tarafından Bilgi Verilmiyor”
Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

		Evet		Hayır	
		n	%	n	%
Sınıf	9	24	% 11,2	166	% 14,2
	10	76	% 35,5	616	% 52,8
	11	92	% 43,0	306	% 26,2
	12	22	% 10,3	78	% 6,7
Cinsiyet	kız	48	% 22,4	408	% 35,0
	erkek	166	% 77,6	758	% 65,0
Aile yerleşim yeri	il	113	% 52,8	657	% 56,3
	ilçe	76	% 35,5	389	% 33,4
	belde	5	% 2,3	22	% 1,9
	köy	20	% 9,3	98	% 8,4
Aile ekonomik düzeyi	iyi	31	% 14,5	282	% 24,2
	orta	169	% 79,0	795	% 68,2
	zayıf	14	% 6,5	89	% 7,6
Anne eğitim düzeyi	eğitim almamış	7	% 3,3	38	% 3,3
	ilkokul mezunu	111	% 51,9	639	% 54,8
	ortaokul mezunu	48	% 22,4	203	% 17,4
	lise mezunu	42	% 19,6	245	% 21,0
	üniversite mezunu	5	% 2,3	33	% 2,8
	diğer	1	% 0,5	8	% 0,7
Baba eğitim düzeyi	eğitim almamış	2	% 0,9	13	% 1,1
	ilkokul mezunu	84	% 39,3	500	% 42,9
	ortaokul mezunu	49	% 22,9	253	% 21,7
	lise mezunu	66	% 30,8	318	% 27,3
	üniversite mezunu	12	% 5,6	80	% 6,9
	diğer	1	% 0,5	2	% 0,2
Anne meslek	çalışmıyor	161	% 75,2	801	% 68,7
	çiftçi	1	% 0,5	12	% 1,0
	işçi	27	% 12,6	147	% 12,6
	serbest meslek	6	% 2,8	38	% 3,3
	memur	3	% 1,4	13	% 1,1
	diğer	16	% 7,5	155	% 13,3
Baba meslek	çalışmıyor	7	% 3,3	73	% 6,3
	çiftçi	13	% 6,1	58	% 5,0
	işçi	89	% 41,6	366	% 31,4
	serbest meslek	38	% 17,8	283	% 24,3
	memur	20	% 9,3	61	% 5,2
	diğer	47	% 22,0	325	% 27,9

Öğretmenleri tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 2'si (%0,9) eğitim almamış, 84'ü (%39,3) ilkokul mezunu, 49'u (%22,9) ortaokul mezunu, 66'sı (%30,8) lise mezunu, 12'si (%5,6) üniversite mezunu, 1'i (%0,5) diğer okul mezunu babaya

sahiptir. Öğretmenleri tarafından bilgi verilen öğrencilerin 13'ü (%1,1) eğitim almamış, 500'i (%42,9) ilkokul mezunu, 253'ü (%21,7) ortaokul mezunu, 318'i (%27,3) lise mezunu, 80'i (%6,9) üniversite mezunu, 2'si (%0,2) diğer okul mezunu babaya sahiptir.

Öğretmenleri tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 161'i (%75,2) çalışmıyor, 1'i (%0,5) çiftçi, 27'si (%12,6) işçi, 6'sı (%2,8) serbest meslek, 3'ü (%1,4) memur, 16'sı (%7,5) diğer mesleği olan anneye sahiptir. Öğretmenleri tarafından bilgi verilen öğrencilerin 801'i (%68,7) çalışmıyor, 12'si (%1,0) çiftçi, 147'si (%12,6) işçi, 38'i (%3,3) serbest meslek, 13'ü (%1,1) memur, 155'i (%13,3) diğer mesleği olan anneye sahiptir.

Öğretmenleri tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 7'si (%3,3) çalışmıyor, 13'ü (%6,1) çiftçi, 89'u (%41,6) işçi, 38'i (%17,8) serbest meslek, 20'si (%9,3) memur, 47'si (%22,0) diğer mesleği olan babaya sahiptir. Öğretmenleri tarafından bilgi verilen öğrencilerin 73'ü (%6,3) çalışmıyor, 58'i (%5,0) çiftçi, 366'sı (%31,4) işçi, 283'ü (%24,3) serbest meslek, 61'i (%5,2) memur, 325'i (%27,9) diğer mesleği olan babaya sahiptir.

2.8.7. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememeye nedenlerinden “okul tarafından bilgi verilmiyor” nedenine verilen yanıtların sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre dağılımı Tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48. “Okul Tarafından Bilgi Verilmiyor”
Nedeninin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

		Evet		Hayır	
		n	%	n	%
Sınıf	9	35	% 11,7	155	% 14,3
	10	142	% 47,7	550	% 50,8
	11	101	% 33,9	297	% 27,4
	12	20	% 6,7	80	% 7,4
Cinsiyet	kız	78	% 26,2	378	% 34,9
	erkek	220	% 73,8	704	% 65,1
Aile yerleşim yeri	il	170	% 57,0	600	% 55,5
	ilçe	94	% 31,5	371	% 34,3
	belde	7	% 2,3	20	% 1,8
	köy	27	% 9,1	91	% 8,4
Aile ekonomik düzeyi	iyi	56	% 18,8	257	% 23,8
	orta	228	% 76,5	736	% 68,0
	zayıf	14	% 4,7	89	% 8,2
Anne eğitim düzeyi	eğitim almamış	4	% 1,3	41	% 3,8
	ilkokul mezunu	152	% 51,0	598	% 55,3
	ortaokul mezunu	66	% 22,1	185	% 17,1
	lise mezunu	65	% 21,8	222	% 20,5
	üniversite mezunu	7	% 2,3	31	% 2,9
	diğer	4	% 1,3	5	% 0,5
Baba eğitim düzeyi	eğitim almamış	0	% 0,0	15	% 1,4
	ilkokul mezunu	105	% 35,2	479	% 44,3
	ortaokul mezunu	67	% 22,5	235	% 21,7
	lise mezunu	100	% 33,6	284	% 26,2
	üniversite mezunu	25	% 8,4	67	% 6,2
	diğer	1	% 0,3	2	% 0,2
Anne meslek	çalışmıyor	211	% 70,8	751	% 69,4
	çiftçi	3	% 1,0	10	% 0,9
	işçi	34	% 11,4	140	% 12,9
	serbest meslek	9	% 3,0	35	% 3,2
	memur	4	% 1,3	12	% 1,1
	diğer	37	% 12,4	134	% 12,4
Baba meslek	çalışmıyor	9	% 3,0	71	% 6,6
	çiftçi	24	% 8,1	47	% 4,3
	işçi	109	% 36,6	346	% 32,0
	serbest meslek	50	% 16,8	271	% 25,0
	memur	27	% 9,1	54	% 5,0
	diğer	79	% 26,5	293	% 27,1

Tablo 48’e göre, okul tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 35’i (%11,7) 9, 142’si (%47,7) 10, 101’i (%33,9) 11, 20’si (%6,7) 12. sınıf öğrencisidir. Okul tarafından

bilgi verilen öğrencilerin 155'i (%14,3) 9, 550'si (%50,8) 10, 297'si (%27,4) 11, 80'i (%7,4) 12. sınıf öğrencisidir.

Okul tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 78'i (%26,2) kız, 220'si (%73,8) erkektir. Okul tarafından bilgi verilen öğrencilerin 378'i (%34,9) kız, 704'ü (%65,1) erkektir.

Okul tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 170'i (%57,0) il, 94'ü (%31,5) ilçe, 7'si (%2,3) belde, 27'si (%9,1) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır. Okul tarafından bilgi verilen öğrencilerin 600'ü (%55,5) il, 371'i (%34,3) ilçe, 20'si (%1,8) belde, 91'i (%8,4) köy yerleşim yerinde yaşamaktadır.

Okul tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 56'sı (%18,8) iyi, 228'i (%76,5) orta, 14'ü (%4,7) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir. Okul tarafından bilgi verilen öğrencilerin 257'si (%23,8) iyi, 736'sı (%68,0) orta, 89'u (%8,2) zayıf Aile ekonomik düzeyindedir.

Okul tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 4'ü (%1,3) eğitim almamış, 152'si (%51,0) ilkokul mezunu, 66'sı (%22,1) ortaokul mezunu, 65'i (%21,8) lise mezunu, 7'si (%2,3) üniversite mezunu, 4'ü (%1,3) diğer okul mezunu anneye sahiptir. Okul tarafından bilgi verilen öğrencilerin 41'i (%3,8) eğitim almamış, 598'i (%55,3) ilkokul mezunu, 185'i (%17,1) ortaokul mezunu, 222'si (%20,5) lise mezunu, 31'i (%2,9) üniversite mezunu, 5'i (%0,5) diğer okul mezunu anneye sahiptir.

Okul tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 0'ı (%0,0) eğitim almamış, 105'i (%35,2) ilkokul mezunu, 67'si (%22,5) ortaokul mezunu, 100'ü (%33,6) lise mezunu, 25'i (%8,4) üniversite mezunu, 1'i (%0,3) diğer okul mezunu babaya sahiptir. Okul tarafından bilgi verilen öğrencilerin 15'i (%1,4) eğitim almamış, 479'u (%44,3) ilkokul mezunu, 235'i (%21,7) ortaokul mezunu, 284'ü (%26,2) lise mezunu, 67'si (%6,2) üniversite mezunu, 2'si (%0,2) diğer okul mezunu babaya sahiptir.

Okul tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 211'i (%70,8) çalışmıyor, 3'ü (%1,0) çiftçi, 34'ü (%11,4) işçi, 9'u (%3,0) serbest meslek, 4'ü (%1,3) memur, 37'si (%12,4) diğer mesleği olan anneye sahiptir. Okul tarafından bilgi verilen öğrencilerin 751'i (%69,4) çalışmıyor, 10'u (%0,9) çiftçi, 140'ı (%12,9) işçi, 35'i (%3,2) serbest meslek, 12'si (%1,1) memur, 134'ü (%12,4) diğer mesleği olan anneye sahiptir.

Okul tarafından bilgi verilmeyen öğrencilerin 9'u (%3,0) çalışmıyor, 24'ü (%8,1) çiftçi, 109'u (%36,6) işçi, 50'si (%16,8) serbest meslek, 27'si (%9,1) memur, 79'u

(%26,5) diğ er mesleğ i olan babaya sahiptir. Okul tarafından bilgi verilen öğrencilerin 71'i (%6,6) çalışmıyor, 47'si (%4,3) çiftçi, 346'sı (%32,0) işçi, 271'i (%25,0) serbest meslek, 54'ü (%5,0) memur, 293'ü (%27,1) diğ er mesleğ i olan babaya sahiptir.

2.9. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okullarının ne tür etkinlikler düzenlemesini beklemektedirler?

Araştırmaya katılan Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmek için etkinlikler düzenlenmesinde okullarından beklentilerinin neler olduğuna ilişkin verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 49'da verilmiştir.

Tablo 49. Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinliklerin Düzenlenmesinde Okuldan Beklentileri Cevaplarının Dağılımı

	Frekans	%
Sportif faaliyetler	319	23,1
Özel ders, etüt ve kurs	185	13,4
Sanatsal etkinlikler	162	11,7
Çeşitli yarışmalar	119	8,6
Gezi faaliyetleri	109	7,9
Tiyatro ve sinema faaliyetleri	93	6,7
Çeşitli turnuva ve şenlikler	55	4
Kütüphane, kitap, dergi, gazete talebi	47	3,4
Oyunlar	18	1,3
Diğ er etkinlikler	17	1,3
Yanıtlamayan	256	18,6
TOPLAM	1380	100

Araştırmaya katılan Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmek için okullarında düzenlenmesini bekledikleri etkinlikler % 23,1 oranında sportif faaliyetler, % 13,4 özel ders, etüt ve kurs, % 11,7 oranında sanatsal etkinlikler, % 8,6 oranında çeşitli yarışmalar, % 7,9 oranında gezi faaliyetleri, % 6,7 oranında tiyatro ve sinema faaliyetleri, % 4 oranında çeşitli turnuva ve şenlikler, % 3,4 okulda kütüphane, kitap, dergi ve gazete olması, % 1,3 oranında oyunlar olarak bulunmuştur. Buna göre öğrenciler okullardan okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmek için en çok sportif faaliyetler ve özel ders, etüt ve kurslar istemektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmek için okullardan beklentileri arasında düşük oranda "akıllı tahta",

“daha uzun süreli teneffüs”, “park”, “parti”, “yürüyen merdiven” gibi beklentiler yer almaktadır.

Araştırmaya katılan Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmek için etkinlikler düzenlenmesinde okullarından beklentilerinin neler olduğuna ilişkin verdikleri yanıtların tamamının dağılımı Tablo 50’de verilmiştir.

Tablo 50. Araştırmaya Katılan Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinliklerin Düzenlenmesinde Okuldan Beklentileri Cevaplarının Dağılımı

	Frekans	Yüzde
cevap vermeyen	256	18,6
kapalı saha	1	,1
7/24 kütüphane olsun	1	,1
akıllı tahta	6	,4
antrenman olması	2	,1
atıkların toplanması	2	,1
ayrı sınıflar	2	,1
badminton	2	,1
bale	8	,6
basketbol	22	1,6
basketbol eğitimi	1	,1
basketbol kursu	17	1,2
basketbol kulübü	2	,1
basketbol maçı	6	,4
basketbol maçları	2	,1
basketbol okul ligi	1	,1
basketbol oynamak	4	,3
basketbol sahası	1	,1
basketbol takımı	2	,1
basketbol turnuvaları	10	,7
basketbol turnuvası	1	,1
basketbol turnuvaları	1	,1
bedava dersler	1	,1
bedava kurs	1	,1
beden eğitimi	2	,1
bilgi turnuvaları	1	,1
bilgi yarışması	35	2,5
bilgisayar dersleri	1	,1
bilgisayar kursu	2	,1
bilgisayar odası	1	,1
bisiklet alanı	1	,1
bisiklet yarışı	2	,1
bowling	1	,1
bulmaca yarışması	1	,1

burs	1	,1
burslar	1	,1
büyük kütüphane	1	,1
çalğı aletleri	1	,1
çalışmalar	1	,1
çeşitli etkinlikler	1	,1
çeşitli faaliyetler	1	,1
çeşitli kurslar	1	,1
çuval yarışı	1	,1
daha değişik şeyler	1	,1
daha uzun teneffüs	1	,1
dans	16	1,2
dans gurubu kurmak	1	,1
dans kursu	3	,2
değişik geziler	1	,1
ders	16	1,2
ders çalışmak	2	,1
ders alınması	2	,1
ders çalışmak	2	,1
ders verilmesi	2	,1
ders yapmak	2	,1
dershane	2	,1
dershane kursu	2	,1
ebru dersi	2	,1
egzersiz çalışmaları	2	,1
eğitici etkinlik	2	,1
eğitim	2	,1
eğitsel faaliyet	2	,1
eğlence	1	,1
eğlenceler	2	,1
eğlenceli bir şeyler	2	,1
eğlenceli oyunlar	2	,1
eğlenceli şeyler	3	,2
ek ders	9	,7
el sanatları kursu	3	,2
etüt	52	3,8
evde yemek yemek	2	,1
faydalı kitaplar	2	,1
fazla kitap okuma	1	,1
fazladan spor dersleri	2	,1
film	2	,1
folklor	15	1,1
futbol	29	2,1
futbol dersi	4	,3
futbol eğitimi	2	,1
futbol etkinliği	1	,1

futbol gurupları	2	,1
futbol kulübü	2	,1
futbol kursu	6	,4
futbol maçı	2	,1
futbol müsabakası	2	,1
futbol oynamak	5	,4
futbol sahası	8	,6
futbol turnuvaları	2	,1
futbol turnuvası	5	,4
futbol	1	,1
futbol	2	,1
gazete	2	,1
genel kültür	2	,1
gezdirmelerini	2	,1
gezerek	2	,1
gezi	80	5,8
gezi düzenlenmesi	1	,1
gezi etkinliği	1	,1
gezi ve folklor	1	,1
geziler	8	,6
geziye gitmek	1	,1
gitar kursu	12	,9
halk oyunları	6	,4
halk oyunu	17	1,2
havuz	2	,1
hentbol	2	,1
her ders ten kurslar	2	,1
İngilizce dersi	2	,1
İngilizce kursu	2	,1
internet cafe	2	,1
karate	2	,1
karate kursu	1	,1
kayak	1	,1
kitap etkinlikleri	1	,1
kitap okuma	4	,3
kitap okuma saati	1	,1
kitap okuma yarışı	2	,1
kitap okumak	2	,1
kitap yarışması	1	,1
kitapçı	1	,1
koşu	4	,3
koşu pisti	1	,1
koşu turnuvaları	1	,1
koşu yarışı	4	,3
kitap okunması	1	,1
kurs	40	2,9

kurs açılması	1	,1
kurs olması	1	,1
kurs verilmesi	1	,1
kurs verilmesini	1	,1
kurslar	13	,9
kus	1	,1
kültürel faaliyetler	1	,1
kütüphane	17	1,2
kütüphane etkinliği	1	,1
kütüphaneden kitap okumak	2	,1
laboratuvarı kullanma	1	,1
maç	5	,4
masa tenisi	1	,1
masa tenisi turnuvaları	1	,1
matematik kursu	4	,3
müze gezisi	1	,1
müzik	1	,1
müzik aletleri	4	,3
müzik çalmak	1	,1
müzik dersi	2	,1
müzik etkinlikleri	1	,1
müzik korosu	1	,1
müzik kulübü	1	,1
müzik kursları	7	,5
müzik kursu	6	,4
müzik odası	2	,1
müzik salonu	1	,1
okul dergisi	1	,1
okul futbol takımı	1	,1
okul gezisi	3	,2
okul maçları	1	,1
okulda yüzme havuzu	1	,1
okuma yarışı	1	,1
okuma yarışması	2	,1
olimpiyatlar	1	,1
oyun	9	,7
oyun oynamak	2	,1
oyunlar	1	,1
ödevleri yapabiliriz	1	,1
ödüllü sınav	1	,1
özel ders	1	,1
özel eğitim dersi	1	,1
özel eğitmen	1	,1
özel kurs	1	,1
özle ders	1	,1
park	2	,1

parti	1	,1
piknik	6	,4
piyano kursu	1	,1
puzzle çalışmaları	1	,1
resim	4	,3
resim dersi	3	,2
resim kursu	15	1,1
resim salonu	1	,1
resim turnuvası	4	,3
resim yapılması	1	,1
resim yarışmaları	1	,1
resim yarışması	3	,2
sanat geceleri	1	,1
sanatsal faaliyetler	1	,1
satranç	15	1,1
satranç eğitimi	1	,1
satranç kulübü	1	,1
satranç kursu	7	,5
satranç odası	1	,1
satranç turnuvası	5	,4
serbest	1	,1
sınıfta basketbol oynamak	1	,1
sinema	20	1,4
sinema faaliyetleri	5	,4
sinema salonu	1	,1
sinemaya gitmek	2	,1
sosyal	1	,1
spor	37	2,7
spor alanı	1	,1
spor aletleri	2	,1
spor antrenmanları	1	,1
spor dersleri	1	,1
spor eğitimi	1	,1
spor etkinliği	1	,1
spor etkinlikleri	3	,2
spor faaliyetleri	3	,2
spor kursları	4	,3
spor kursu	3	,2
spor kursu	1	,1
spor saati	1	,1
spor salonu	12	,9
spor turnuvaları	3	,2
spor yapmak	1	,1
spor yarışması	1	,1
sportif faaliyetler	1	,1
şarkı yarışması	2	,1

şehirler arası geziler	1	,1
şenlik	1	,1
şenlikler	2	,1
şir okumak	1	,1
şir okunması	1	,1
şir turnuvası	1	,1
tarihi geziler	1	,1
tek öğretmen olsun	1	,1
temizlik	1	,1
tenis	9	,7
tenis dersi	1	,1
tenis kulübü	1	,1
tenis kursu	1	,1
tenis sahası	1	,1
tiyatro	40	2,9
tiyatro daha sık yapılmalı	1	,1
tiyatro düzenlenmesi	1	,1
tiyatro etkinliği	3	,2
tiyatro gösterisi	1	,1
tiyatro kursu	8	,6
tiyatro vb.	2	,1
tiyatro ve drama	2	,1
tiyatro ve oyunlar	1	,1
tiyatro yapılması	1	,1
top oynanması	1	,1
turnuvalar	30	2,2
uçurtma şenliği	2	,1
ücretsiz ders	2	,1
ücretsiz kurslar	1	,1
ücretsiz tiyatro	4	,3
voleybol	11	,8
voleybol kursları	1	,1
voleybol kursu	6	,4
voleybol maçı	1	,1
voleybol sahası	1	,1
voleybol takımları	1	,1
voleybol turnuvası	2	,1
yarış	2	,1
yarışma	4	,3
yarışmalar	56	4,1
yarışmalar ve voleybol	1	,1
yazı sanatı	1	,1
yürüyen merdiven	1	,1
yüzme	8	,6
yüzme kursu	11	,8
Toplam	1380	100,0

2.10. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede mahallelerinde ne tür etkinlikler olmasını beklemektedirler?

Araştırmaya katılan Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmek için mahallelerinde ne tür etkinlikler olması ile ilgili beklentilerinin neler olduğuna ilişkin verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 51’de verilmiştir.

Tablo 51. Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinliklerin Düzenlenmesinde Mahallelerinden Beklentileri Cevaplarının Dağılımı

	Frekans	%
Spor faaliyetleri ve alanları	384	27,8
Park, bahçe ve oyun alanları	291	21,5
Eğlence, kültür ve alışveriş merkezleri	133	9,6
Çeşitli kurslar ve etütler	81	5,8
Fiziki donanımın iyileştirilmesi	72	5,2
Yarışmalar ve turnuvalar	28	2,0
Geziler ve piknikler düzenlenmesi	24	1,7
Diğer etkinlikler	17	1,2
Yanıtlamayan	350	25,4
TOPLAM	1380	100

Araştırmaya katılan Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmek için mahallelerinde olmasını bekledikleri etkinlikler % 27,8 oranında sportif faaliyetler ve alanları, % 21,5 park, bahçe ve oyun alanları, % 9,6 oranında eğlence, kültür ve alışveriş merkezleri, % 5,8 oranında çeşitli kurslar ve etütler, % 5,2 oranında mahallenin fiziki donanımının iyileştirilmesi (temizlik, yol, otopark, ...), % 2 oranında yarışmalar ve turnuvalar , % 1,7 oranında geziler ve piknikler düzenlenmesi olarak bulunmuştur. Buna göre öğrenciler mahallelerinde okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmek için en çok sportif faaliyetler ve bunları yapacakları uygun alanlar istemektedirler, ayrıca park, bahçe ve oyun alanları da en çok istedikleri etkinlikler arasında ikinci sıradadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmek için mahallelerinden beklentileri arasında düşük oranda “para”, “tören”, “arkadaş”, “yakın arkadaş” gibi beklentiler yer almaktadır.

Araştırmaya katılan Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmek için mahallelerinde ne tür etkinlikler olması ile ilgili

beklentilerinin neler olduğuna ilişkin verdikleri yanıtların tamamının dağılımı Tablo 52’de verilmiştir.

Tablo 52. Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinliklerin Düzenlenmesinde Mahallelerinden Beklentileri Cevaplarının Dağılımı

	Frekans	Yüzde
cevap vermeyen	350	25,4
alan	3	,2
alışveriş merkezi	1	,1
apartmana özel park	1	,1
arabaların geçmemesi	3	,2
arkadaş	6	,4
arkadaş olması	2	,1
arkadaşla gezinti	1	,1
arkadaşla gezmek	1	,1
arkadaşla iyi geçinme	1	,1
asfalt yol	2	,1
oyun alanı	1	,1
az ev olmaması	1	,1
bahçe	1	,1
bale	2	,1
barınak	1	,1
basket potası	1	,1
basket sahası	4	,3
basketbol	6	,4
basketbol alanı	2	,1
basketbol potası	2	,1
basketbol sahası	37	2,7
basketbol potası	3	,2
basketbol sahası	10	,7
bedava internet	1	,1
bedava internet cafe	1	,1
bedava kurs	2	,1
bedava oyuncak dükkanı	1	,1
belediye etkinlik düzenleyebilir	1	,1
bilgi yarışması	4	,3
bilgisayar salonu	2	,1
bir kişi çalıştırsın	2	,1
birkaç arkadaş	1	,1
bisiklet alanı	1	,1
bisiklet alanı	8	,6
bisiklet kursu	1	,1
bisiklet parkı	1	,1
bisiklet yeri	1	,1
bisiklet yolları	2	,1

bisiklet yolu	3	,2
bisiklete binmek	1	,1
boks yeri	2	,1
çardak	1	,1
çeşitli kurslar	6	,4
çiçekler dikilmesi	1	,1
çocuk oyunları	2	,1
çöp toplamak	1	,1
çöpleri toplamak	1	,1
daha az araba	5	,4
daha büyük park	2	,1
daha fazla park	3	,2
daha geniş mahalle	1	,1
daha güzel yollar	1	,1
daha temiz bahçe	1	,1
ders	3	,2
ders çalışma odası	1	,1
ders çalışma yerleri	1	,1
ders çalışmak	2	,1
dershane	11	,8
dersler	1	,1
dışarıda oynama imkanı	1	,1
dışarı çıkmak	1	,1
dışarıda oynamak	2	,1
doğal gaz	1	,1
dolaşma taşıtları	1	,1
düz alan	1	,1
düz yol	1	,1
düzgün yollar	2	,1
eğitici kurs	1	,1
eğitsel kulüp	1	,1
eğlence	2	,1
eğlence merkezi	11	,8
eğlence organizasyonu	1	,1
eğlence yerleri	1	,1
eğlenceler	2	,1
eğlenceli kurs	1	,1
eğlenme	2	,1
el sanatları	4	,3
el sanatları kursu	1	,1
el sanatları yarışması	1	,1
etkinlik için yer	1	,1
etkinlikler	1	,1
etüt merkezi	6	,4
futbol sahası	1	,1
futbol	3	,2

futbol kursu	1	,1
futbol okulu	1	,1
futbol oynamak	6	,4
futbol sağası	1	,1
futbol sahaları	1	,1
futbol sahası	105	7,6
futbol sahası bedava	1	,1
futbol turnuvası	3	,2
futbol	1	,1
futbol kursu	1	,1
futbol sahası	12	,9
futbol sahası	1	,1
geniş mahalle	1	,1
geniş yol	1	,1
geri dönüşüm kutuları	1	,1
gezecek arkadaş	1	,1
gezi	2	,1
gezmek	1	,1
gitar kursuna gitmek	2	,1
gösteriler	1	,1
halı saha	2	,1
halı saha	10	,7
havuz	3	,2
hentbol sahası	1	,1
internet cafe	1	,1
iyi bir mahalle	2	,1
kafeterya	2	,1
kaldırımlar	1	,1
kamp gezileri	2	,1
kapak toplama	1	,1
kapalı alan	2	,1
kapalı futbol sahası	1	,1
kapalı havuz	1	,1
kapalı spor salonları	1	,1
karate kursu	1	,1
karting	2	,1
kaykay yerleri	2	,1
kırtasiye	2	,1
kitap dağıtmak	2	,1
kitap fuarı	1	,1
kitap okuma yeri	1	,1
konser	3	,2
koşu alanları	1	,1
koşu yarışları	2	,1
köpeklerin olmaması	1	,1
kulüp	5	,4

kulüpler	1	,1
kum sahası	1	,1
kuran kursu	1	,1
kurs	3	,2
kurslar	4	,3
kültür merkezi	3	,2
kütüphane	53	3,8
kütüphane faaliyetleri	1	,1
laboratuvar	1	,1
luna park	1	,1
lunapark	9	,7
maç	1	,1
maç oynamak	4	,3
maç sahası	4	,3
mahalle maçı	1	,1
mahalle piknikleri	1	,1
mahalle sessiz olsun	1	,1
mahallede havuz	1	,1
mahallenin geniş olması	1	,1
masa tenisi	2	,1
matematik eğitimi olsun	2	,1
mini oyun salonları	2	,1
misket alanı	1	,1
müzik aletleri dersi	1	,1
müzik kursu	1	,1
okul yapılması	1	,1
okuma yarışı	1	,1
oynanabilecek bahçeler	1	,1
oyun	12	,9
oyun alanı	26	1,9
oyun alanları	20	1,4
oyun kulübü	1	,1
oyun oynamak	8	,6
oyun parkı	6	,4
oyun parkları	9	,7
oyun sahası	8	,6
oyun salonu	3	,2
oyun yerleri	1	,1
oyuncak araba	2	,1
oyunlar	1	,1
oyunlar oynamak	1	,1
para	1	,1
park	155	11,2
park yeri	1	,1
parkın yenilenmesi	2	,1
paten alanı	1	,1

paten binme yeri	1	,1
piknik	3	,2
pil toplama	1	,1
plastik oyun yeri	1	,1
rahat etmek	1	,1
rahatsız edici yer	1	,1
rahatsız edilmemek	1	,1
resim atölyesi	1	,1
resim kulübü	1	,1
resim kursu	2	,1
saha	4	,3
salıncak	2	,1
sanat atölyesi	1	,1
spor salonu	1	,1
satranç	1	,1
satranç kursu	4	,3
satranç turnuvaları	1	,1
satranç turnuvası	1	,1
sessizlik	2	,1
sessizlik ister	1	,1
sinema salonu	3	,2
sinema	6	,4
sinema salonu	1	,1
sokakta top oynamak	2	,1
spor	10	,7
spor alanı	4	,3
spor alanları	9	,7
spor aletleri	10	,7
spor evi	1	,1
spor kulübü	2	,1
spor kursları	1	,1
spor müsabakaları	2	,1
spor parkı	1	,1
spor sahaları	1	,1
spor sahası	1	,1
spor salonu	46	3,3
spor takımları	1	,1
spor tesisi	2	,1
spor tesisleri	1	,1
spor yeri	2	,1
tekvando kulübü	1	,1
temiz	3	,2
temiz bir mahalle	5	,4
temiz mahalle	1	,1
temiz parklar	1	,1
tenis	1	,1

tenis sahası	4	,3
tiyatro	4	,3
tiyatro aktivitesi	1	,1
tiyatro kursu	2	,1
tiyatro sahnesi	1	,1
tiyatro salonu	2	,1
top oynamak	3	,2
top sahası	5	,4
toplu halde ders yapmak	1	,1
tören	2	,1
törenler	1	,1
trafiğe kapatılmasını	1	,1
turnuvalar	2	,1
ücretsiz ders	1	,1
ücretsiz havuz	1	,1
ücretsiz oyun salonu	1	,1
vakit geçirmek	2	,1
voleybol sahası	24	1,7
voleybol sahası	1	,1
yakar top	2	,1
yakın arkadaş	3	,2
yakın arkadaşlar	2	,1
yarış	2	,1
yarışlar	1	,1
yarışma	4	,3
yarışmalar	5	,4
yeni park	2	,1
yeşillik alan	4	,3
yeşillik alanda eğlenmek	1	,1
yeterli alan	1	,1
yolların düz olması	1	,1
yolların düzeltilmesi	1	,1
yolların temiz olması	1	,1
yüzme	4	,3
yüzme havuzu	3	,2
yüzme kulübü olması	1	,1
yüzme kursu	4	,3
Toplam	1380	100,0

2.11. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede ailelerinden ne yapmasını beklemektedirler?

Araştırmaya katılan Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmek için etkinlikler düzenlenmesinde ailelerinden beklentilerinin neler olduğuna ilişkin verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 53'te verilmiştir.

Tablo 53. Araştırmaya Katılan Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinliklerin Düzenlenmesinde Ailelerinden Beklentileri Cevaplarının Dağılımı

	Frekans	%
Birlikte alışverişe, gezmeye, pikniğe vb. gitmek	295	21,3
Bazı faaliyetler ve kurslar için izin vermeleri	163	11,8
Birlikte sinema veya tiyatroya gitmek	158	11,4
Birlikte vakit geçirmek	154	11,2
Birlikte spor yapmak	51	3,7
Daha fazla İlgi göstermeleri	40	2,9
Diğer etkinlikler	38	2,8
Yanıtlamayan	481	34,9
TOPLAM	1380	100

Araştırmaya katılan Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmek için ailelerinden bekledikleri etkinlikler % 21,3 oranında birlikte alışverişe, gezmeye, pikniğe gitmek, % 11,8 bazı faaliyetler ve kurslar için izin vermeleri, % 11,4 oranında birlikte sinema veya tiyatroya gitmek, % 11,2 oranında birlikte vakit geçirmek, % 3,7 oranında birlikte spor yapmak, % 2,9 oranında ailelerinin daha fazla ilgi göstermelerini istemek olarak bulunmuştur. Buna göre öğrenciler ailelerinden okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmek için en çok birlikte alışverişe, gezmeye, pikniğe gitmek istemektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmek için ailelerinden beklentileri arasında düşük oranda “yemek”, “ayrı oda”, “CD çalar”, “bilgisayar”, “harçlık” gibi beklentiler yer almaktadır.

Araştırmaya katılan Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmek için etkinlikler düzenlenmesinde ailelerinden beklentilerinin neler olduğuna ilişkin verdikleri yanıtların tamamının dağılımı Tablo 54'de verilmiştir.

Tablo 54. Araştırmaya Katılan Öğrencilerinin Okul Dışındaki Etkinliklerin Düzenlenmesinde Ailelerinden Beklentileri Cevaplarının Dağılımı

	Frekans	Yüzde
cevap vermeyen	481	34,9
5d film izlemek	1	,1
aile ile gezi	1	,1
aile pikniği	1	,1
ailecek tiyatroya gitmek	1	,1
akraba ziyaretleri	2	,1
akrabalara gitmek	1	,1
alışverişe gitmek	4	,3
Amerika'ya gitmek	1	,1
arkadaşların gelmesi	1	,1
ayrı oda	1	,1
azıcık daha ilgi	1	,1
badminton	1	,1
bahçe işleri	1	,1
balık tutmak	1	,1
basket potası	1	,1
basketbol kursu	1	,1
basketbol oynamak	1	,1
basketbol turnuvaları	1	,1
bazı etkinlikler	1	,1
belediyeyi araması	1	,1
benimle ders	1	,1
beraber ders çalışma	1	,1
beraber oyun oymak	1	,1
beraber vakit geçirmeyi	2	,1
bilgisayar	1	,1
bilgisayar izin vermeleri	3	,2
bilgisayar ve internet	1	,1
bir oda	2	,1
bir yere gitmek	1	,1
birlikte eğlenmek	2	,1
birlikte gezmek	2	,1
birlikte kitap okumak	1	,1
birlikte sinemaya gitmek	8	,6
birlikte sohbet etmek	2	,1
birlikte vakit geçirmek	7	,5
bisikletle gezmek	1	,1
bulmaca çözmek	1	,1
buz pateni kursu	2	,1
buz patenine göndermesi	1	,1
CD çalar	2	,1
çeşitli oyunlar	1	,1
daha çok gezmek	3	,2

daha fazla vakit	1	,1
daha iyi imkan	1	,1
daha sık alışverişe çıkmak	1	,1
değişik yerler görmek	1	,1
Değişik değişik kitap olsun	2	,1
deniz	1	,1
denize gitmek	2	,1
ders	2	,1
ders çalışma odası	1	,1
ders çalışmak	3	,2
ders takibi	2	,1
ders yaparken sessizlik	1	,1
derse yardım etmesi	1	,1
dershane	13	,9
derslerime yardım etmelerini	1	,1
destek	8	,6
destek olmalarını	1	,1
dışarı çıkarılmak	1	,1
dışarıda dolaşmak	1	,1
dışarıda gezmek	1	,1
dışarıda oturmak	2	,1
ebeveynlerle voleybol oynamak	1	,1
eğlence	4	,3
eğlence merkezlerine gitmek	1	,1
eğlenceli şeyler yapmak	1	,1
eğlenceli yerler	4	,3
eğlenceli yerlerde gezmeyi	5	,4
eğlenmek	7	,5
en iyi bilgisayar	1	,1
eski oyunlar	3	,2
etkinliğe katmaları	1	,1
etkinliklere katmak	1	,1
etüt	5	,4
etütlere gönderilmesi	2	,1
evde beklemesi	2	,1
evde film	1	,1
evde top oynamak	1	,1
evde vakit geçirmek	1	,1
farklı illere gitmek	1	,1
fazla zaman geçirme	1	,1
fıkra okunması	2	,1
film izlemek	1	,1
film seyretmek	1	,1
fuar	1	,1
fuara gitmek	1	,1

futbol kursu	4	,3
futbol oynamak	1	,1
gezdirmelerini	52	3,8
gezi	13	,9
gezi izni	1	,1
geziye gitmek	4	,3
gezme	13	,9
gezmek	35	2,5
gezmeye gitmek	14	1,0
gitar çalmak	1	,1
gitar kursu	3	,2
göndermesini ister	1	,1
görmediği yerlere gitmek	1	,1
güzel zaman geçirmek	1	,1
hafta içi sinema	1	,1
harçlık	1	,1
herhangi bir etkinlik	1	,1
ilgi	9	,7
ilgi istiyor	3	,2
ilgilenilmek	1	,1
ilgilerinin bende olması	22	1,6
internet almalarını	1	,1
ip çevirmesini	1	,1
isim şehir oynamak	1	,1
İstanbul'a gitmek	1	,1
istediklerini almaları	1	,1
isteklerim yapılması	2	,1
istenen kursa göndermek	1	,1
İtalya'ya gitmek	3	,2
iyi davranmalarını ister	1	,1
iyi vakit geçirmek	5	,4
izin	51	3,7
izin vermeleri	1	,1
izin vermelerini	17	1,2
izin vermesi	2	,1
İzmir'e gitmek	1	,1
karting e gitmek	1	,1
kış sporlarına gitmek	1	,1
kitap	4	,3
kitap almaları	2	,1
kitap okuma	5	,4
kitap okuma saati	2	,1
kitap okuma saatleri	1	,1
kitap okumak	14	1,0
kitap okumaları	1	,1
kitap okunması	1	,1

komşulara gitmek	1	,1
koşu yapmak	1	,1
kuran okunması	1	,1
kurs	10	,7
kursa gönderilmek	1	,1
kursa göndermelerini	2	,1
kursa göndermelerini	3	,2
lunapark	4	,3
lunaparka gitmek	1	,1
maç	1	,1
maça gitmek	1	,1
misafirlığe gitmek	1	,1
monopoly	3	,2
müziğe göndermesi	1	,1
müzik odası	1	,1
sinemaya gitmek	1	,1
oda olması	1	,1
okul çıkışı almaları	1	,1
okul faaliyetlerine izin	1	,1
oyun	10	,7
oyun oynamak	1	,1
oyun alanı	3	,2
oyun oynamak	5	,4
oyun oynamaları	1	,1
oyun oynamalarını	2	,1
oyun oynamak	1	,1
oyunlar	3	,2
öğretmenle konuşmalarını	1	,1
önem vermelerini	1	,1
para	1	,1
park	4	,3
parka gitmek	1	,1
paten almalarını	1	,1
PC izni	1	,1
pikniğe gitmek	1	,1
piknik	87	6,3
rahatsız edilmemek	2	,1
satranç	1	,1
satranç kursu	2	,1
satranç oynamak	3	,2
saygı görmek	1	,1
serbest kalmak	1	,1
sessiz bir ortam	1	,1
sessizlik	4	,3
sinema	20	1,4
sinema gibi şeyler	1	,1

sinema vb. Gitmek	1	,1
sinemaya fazla gitmeliyiz	1	,1
sinemaya gitmek	77	5,6
sinemaya gitmek ister	2	,1
sinemaya gitmeyi	1	,1
sinemaya götürmeleri	3	,2
sinemaya götürmelerini	5	,4
sinemaya götürmesini isterim	2	,1
sirke gitmek	1	,1
sohbet	3	,2
sohbet etmek	6	,4
sosyal aktiviteye göndermelerini	1	,1
sosyal etkinlik	1	,1
sosyalleşme	1	,1
sosyal aktivite	3	,2
spor	5	,4
spor etkinliğine göndermesi	1	,1
spor kursları	5	,4
spor salonuna gitmek	2	,1
spor yapmak	2	,1
spora göndermelerini	2	,1
şehir dışı	2	,1
şehir dışına çıkmak	1	,1
tarihi geziler	1	,1
tarihi yerler gezisi	1	,1
tatile gitmek	1	,1
televizyon izlemek	1	,1
televizyon izni	1	,1
tenis oynamak	1	,1
tenis sahası	1	,1
test	1	,1
test kitabı	1	,1
tiyatro	19	1,4
tiyatro kulübüne gitmek	1	,1
tiyatroya gitmek	14	1,0
tombala	2	,1
top oynamak	2	,1
TV izlemek	2	,1
oyun oynamak	2	,1
ülke dışına çıkmak	2	,1
vakit ayırmalarımı	1	,1
vakit geçirmek	13	,9
voleybol	2	,1
voleybol kursu	1	,1
yanımda olmaları	2	,1

yardım	7	,5
yardım etmeleri	2	,1
yarışma	5	,4
yemek	1	,1
yurt dışına gitmek	2	,1
yürüyüş	2	,1
yürüyüş yolları	1	,1
yürüyüşe çıkmak	1	,1
yüzme	1	,1
yüzme havuzu	3	,2
yüzmeye gitmek	2	,1
zaman ayırmalarını	4	,3
ziyarete gitmek	3	,2
Total	1380	100,0

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçları, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5. 1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme şekillerini ve bu şekillerde etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, çeşitleme yöntemi, araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda, nicel veri toplama yöntemi olarak, genel tarama modelinde tarama (betimsel) araştırma yöntemi; Nitel veri toplama yöntemi olarak standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Bursa ili merkezi ve ilçelerindeki toplam 90 Meslek Lisesinin farklı sınıflarında öğrenim gören toplam 58.635 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmanın örnekleme, bu okullardan oranı örnekleme yoluyla seçilen toplam 1380 öğrenci oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak, Tutkun, Arısoy ve Okay (araştırmacı) tarafından geliştirilen “Öğrencilerin Okul Dışı Zamanlarını Değerlendirme Şekilleri ve Bunları etkileyen Faktörler Anketi” kullanılmıştır. Araştırmada nicel veri analizinde tanımlayıcı istatistiksel metotları -Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma- kullanılmıştır. Nitel veri analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

5. 1. 1. Araştırma Örneklemine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri şu şekilde dağılmaktadır: Sınıf düzeyleri dağılımı 9'uncu (% 13,8) 10'uncu (% 50,1) 11'inci (% 28,8) 12'inci (% 7,2) sınıf öğrencisidir; Cinsiyet dağılımı 456'sı (% 33,0) kız, 924'ü (% 67,0) erkektir; Yaşadıkları yerleşim birimi 770'i (% 55,8) il, 465'i (% 33,7) ilçe, 27'si (% 2,0) belde, 118'i (% 8,6) köyde yaşamaktadır; Ailenin ekonomik durumu 313'ü (% 22,7) iyi, 964'ü (% 69,9) orta, 103'ü (% 7,5) zayıf ekonomik düzeyde aileye sahiptir; Anne eğitim düzeyi dağılımı 45'i (% 3,3) eğitim almamış, 750'si (% 54,3) ilkokul mezunu, 251'i (% 18,2) ortaokul mezunu, 287'si (% 20,8) lise mezunu, 38'i (% 2,8) üniversite mezunu, 9'u (% 0,7) diğerdir; Baba eğitim düzeyi dağılımı 15'i (% 1,1) eğitim almamış, 584'ü (% 42,3) ilkokul mezunu, 302'si (% 21,9) ortaokul mezunu, 384'ü (% 27,8) lise mezunu, 92'si (% 6,7) üniversite mezunu, 3'ü (% 0,2) diğerdir; Anne meslek dağılımı 962'si (% 69,7) çalışmıyor, 13'ü (% 0,9) çiftçi, 174'ü (% 12,6) işçi, 44'ü (% 3,2) serbest meslek, 16'sı (% 1,2) memur, 171'i (% 12,4) diğerdir; Baba meslek dağılımı 80'i (% 5,8) çalışmıyor, 71'i (% 5,1) çiftçi, 455'i (% 33,0) işçi, 321'i (% 23,3) serbest meslek, 81'i (% 5,9) memur, 372'si (% 27,0) diğer.

5. 1. 2. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını hangi etkinlikler ile değerlendirmektedirler?

Meslek lisesi öğrencilerinin okul dışında kalan zamanlarında ne tür etkinlikleri hangi sıklık düzeyinde yaptıklarına ilişkin her zaman-ara sıra-hiçbir zaman yanıtlarına, sırası ile 3-2-1 değerleri verilerek, toplam değerlerden öğrencilerin okul saatleri dışında yaptıkları etkinlikleri yapma sıklıkları düzeylerinin ortalamaları hesaplanmıştır. Buna göre, öğrencilerin sırasıyla en çok, Müzik dinlerim (2,8), televizyon seyredirim (2,5), evde ailemle vakit geçiririm (2,5), ödevlerimi yaparım (2,4), ve spor yaparım (2,4); orta düzeyde, sırasıyla ailemle birlikte komşu akraba ziyaretlerine giderim (2,1), arkadaşlarıma dışarıda oynarım (2,0), kardeşlerimin bakımına yardım ederim (1,9) ve bulmaca çözerim (1,9); en az, sırasıyla etüt, özel ders veya dershaneye giderim (1,4) ve el sanatları yaparım (1,4) ve müzik aleti çalarım (1,4) yanıtlarını vermişlerdir.

Bu sonuçlara göre meslek lisesi öğrencilerinin okul dışı saatlerini daha çok pasif etkinlikler ile değerlendirdikleri söylenebilir. Çünkü öğrenciler yukarıda verilen etkinliklerde aktif olarak yer almamakta, grup ve etkileşim gerektiren etkinliklere katılmamakta, daha çok bireysel ve yakın çevreye dönük etkinlikler yapmaktadırlar. Bu sonuçlar diğer araştırma sonuçlarını ile örtüşmektedir. Alan yazında yer alan bazı araştırma sonuçlarına göre; Yetiş (2008), ortaöğretim öğrencilerinin dershaneye gittiklerinden dolayı boş zamanları yeterli değildir. Akkaya (2008), televizyon, gazete, internet gibi kitle iletişim araçları diğer boş zaman etkinliklerine oranla daha çok tercih edilmektedir. Gültekin (2008) insanların büyük bir kısmının öncelikli olarak serbest zamanlarını evde dinlenerek, televizyon karşısında ya da internet başında geçirmeyi tercih ettiklerini, bu durumda serbest zamanın daha çok pasif şekilde değerlendirildiği sonucunu ortaya koymuştur. Gökalp (2007), gençliğin boş zamanlarını değerlendirmede televizyon seyretme alışkanlıkları spor yapma alışkanlıklarından daha yüksektir. Akkaya (2006), Endüstri Meslek lisesi öğrencilerinin %60'lık bölümünün hiç kütüphane kullanma alışkanlıklarının olmadığını ortaya koymuştur. Kırkpınar (2004), lise son sınıf öğrencilerinin boş zamanlarını pasif biçimde - evde geçirdikleri- değerlendirdiklerini orta koymuştur. Yavaş Karataş (2006) araştırmasında öğrencilerin %64'ü boş zamanını yeterince değerlendirdiğini düşündükleri sonucunu ortaya koymuştur.

5. 1. 3. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?

Meslek lisesi öğrencilerinin okul dışında kalan zamanlarında ne tür etkinlikleri hangi sıklık düzeyinde yaptıklarının ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır ($F=9,053$; $p=0,000<0,05$). Bu fark 10 ve 11 sınıf düzeylerinde görülmektedir. 10.sınıf öğrencilerinin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeyleri, 11. sınıf öğrencilerinin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur. Akkaya

(2006)'nın araştırmasında, endüstri meslek lisesi öğrencilerinin endüstri meslek liselerinde ki eğitim sürecine ilişkin görüşleri sınıf düzeylerine göre farklılaşmaktadır.

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları cinsiyet değişkenine anlamlı bir fark yoktur ($t=-0,200$; $p=0,842>0,05$). Bu sonuç geçmişe oranla ailelerin kız-erkek çocuk ayırımı yapmadıklarının bir göstergesidir denilebilir. Yavaş Karataş (2006) çalışmasında, yatılı bölge ilköğretim okulu öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmede kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha az zaman ayırmaktadırlar. Gökalp (2007) araştırmasında, gençliğin boş zamanlarını değerlendirmesinde spor faaliyetlerinin yeri adlı çalışmasında, cinsiyet bir faktör olarak bulunmuştur.

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları ailenin yaşadığı yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur ($F=0,034$; $p=0,992>0,05$). Araştırmaya katılan öğrencilerin %89'u il ve ilçede yaşamaktadırlar. Bu nedenle boş zamanları değerlendirme yönünden bir fark olmayabilir.

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları ailenin ekonomik durumu değişkenine göre anlamlı bir fark vardır ($F=9,324$; $p=0,000<0,05$). Bu fark aile gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin lehinedir. Aile gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeyleri, aile gelir düzeyi orta ve zayıf olan öğrencilerin Okul dışındaki etkinlikleri yapma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksektir.

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları annenin eğitim durumu ($F=0,036$; $p=0,965>0,05$) ve babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur ($F=0,926$; $p=0,396>0,05$).

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları annenin meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur ($F=1,503$; $p=0,186>0,05$). Ancak, Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme sıklıkları babanın meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir fark vardır ($F=3,035$; $p=0,010<0,05$). Babası işçi olan öğrencilerin okul dışında etkinlik yapma sıklığı babası serbest meslek sahibi olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

5. 1. 4. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine en çok kim tarafından yönlendirilmektedirler?

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışı etkinliklere en çok kim tarafından yönlendirilme sıklık düzeylerinin ortalamalarına göre; öğrenciler okul dışında ne tür etkinlikler yapacağına en çok kendileri (12,74) karar vermektedirler. Daha sonra sırası ile ailesi (4,90), arkadaşları (2,67) ve okulda (1,27) yaptığı etkinlikler olmak üzere sıralanmaktadır. Bu sonuçlar tartışılabilir bir durumu ortaya koymaktadır. Çünkü ikinci ergenlik döneminde olan orta öğretim öğrencilerinin bir yandan kendileri ne ölçüde doğru kararlar alabilirler? sorusu, öte yandan kararları kendilerinin almalarının birey olma anlamında gelişimsel yararlarıdır.

Meslek Lisesi öğrencilerinin kendisinin yaptığı etkinlikler şöyle sıralanmaktadır: En çok sırası ile bulmaca çözerim (%86) ve müzik dinlerim (%86), resim yaparım (%83), internette vakit geçiririm (%80), kitap okurum (%79) ve para kazanırım (%79). En az sırası ile ailemle birlikte komşu-akraba ziyaretlerine giderim (%21), ailemle sinema-tiyatro vb. giderim (%33), evde ailemle vakit geçiririm (%39). Bu sonuçlar, öğrencilerin daha çok pasif etkinlikler içerisinde olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Diğer deyişle, öğrenciler yaratıcı, kendilerini geliştirici, çoklu etkileşim ortamlarına girici etkinliklerde bulunmamaktadırlar.

Meslek Lisesi öğrencilerinin okulda yaptığı etkinlikler şöyle sıralanmaktadır: En çok sırası ile eğitsel kulübümle ilgili projelerde görev alırım (%24), çeşitli yarışmalara bilgi, spor, resim, şiir vb. katılırım (%20) ve okul gezilerine katılırım (%18). En az sırası ile müzik aleti çalarım (%3) ve top oynarım (%2).

Meslek Lisesi öğrencilerinin arkadaşları ile yaptığı etkinlikler şöyle sıralanmaktadır: En çok sırası ile arkadaşlarımla dışarıda oyun oynarım (%54) ve top oynarım (%47). En az sırası ile resim yaparım (%4) kitap okurum (%5).

Meslek Lisesi öğrencilerinin ailesi ile yaptığı etkinlikler şöyle sıralanmaktadır: En çok sırası ile Ailemle birlikte komşu, akraba ziyaretlerine giderim (%75) ve (%70).

Bu araştırma sonucuna toplu olarak bakıldığında, öğrenciler okul dışı saatlerini değerlendirmede daha çok pasif etkinliklerde bulunmaktadırlar. Ayrıca, profesyonel

yönlendirme yapılmamaktadır. Etkilikler için zengin seçeneklere sahip değildirler ya da bu tür seçenekler sunulmamaktadır.

5. 1. 5. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine en çok kim tarafından yönlendirilmeleri sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?

Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre:

Meslek Lisesi öğrencilerinin aile ile yaptığı etkinlikler sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=10,991$; $p=0,000<0,05$). 9.sınıf ve 10.sınıf öğrencilerinin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri, 11.sınıf ve 12.sınıf öğrencilerinin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksektir.

Meslek Lisesi öğrencilerinin Arkadaşları ile yaptığı etkinlikler sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=0,607$; $p=0,611>0,05$).

Meslek Lisesi öğrencilerinin Okul ile yaptığı etkinlikler sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=1,746$; $p=0,156>0,05$).

Öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik düzeyleri ortalamalarının sınıf değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=6,597$; $p=0,000<0,05$). 12.sınıf öğrencilerinin kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri, 9.sınıf, 10.sınıf ve 11.sınıf öğrencilerinin kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

Cinsiyet Değişkenine Göre:

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,835$; $p=0,067>0,05$). Yine, Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri

ortalamlarının cinsiyet değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,705$; $p=0,089>0,05$).

Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($t=3,26$; $p=0,001<0,05$). Kız öğrencilerin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ($x=5,360$), erkek öğrencilerin Aile ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeylerinden ($x=4,682$) yüksek bulunmuştur.

Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($t=-5,20$; $p=0,000<0,05$). Erkek öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ($x=2,951$), kız öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeylerinden ($x=2,099$) yüksek bulunmuştur.

Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre:

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin ailenin yaşadığı yerleşim birimi değişkenine göre incelendiğinde; Öğrencilerin Aile ($F=1,976$; $p=0,116>0,05$), Arkadaşları ($F=1,601$; $p=0,187>0,05$), Okul ($F=0,137$; $p=0,938>0,05$) ve Kendisinin yaptığı ($F=0,921$; $p=0,430>0,05$) etkinlik sıklığı maddelerine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile yerleşim yeri değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır

Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre:

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin ailenin ekonomik durumu değişkenine göre incelendiğinde; Öğrencilerin Aile ($F=2,428$; $p=0,089>0,05$), Arkadaşları ($F=0,504$; $p=0,604>0,05$) ve Okul ($F=0,650$; $p=0,522>0,05$) ile yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamaları Aile ekonomik düzeyi değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır

Araştırmaya katılan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı maddesine katılım düzeyleri ortalamalarının Aile ekonomik düzeyi değişkenine göre grup

ortalamları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=3,113$; $p=0,045<0,05$). Gelir düzeyi orta olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı, aile gelir düzeyi zayıf olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığından yüksek bulunmuştur.

Anne- Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre:

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin annenin eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; Öğrencilerin Aile ($F=0,305$; $p=0,737>0,05$), Okul ($F=0,589$; $p=0,555>0,05$) ve Kendisinin ($F=0,913$; $p=0,402>0,05$) yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=3,634$; $p=0,027<0,05$). Anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu olan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları, anne eğitim düzeyi lise mezunu olan öğrencilerin Arkadaşları ile yaptığı etkinlik sıklığı puanlarından düşük bulunmuştur.

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin babanın eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; Öğrencilerin Aile ($F=0,845$; $p=0,430>0,05$), Arkadaşları ($F=0,439$; $p=0,645>0,05$), Okul ($F=1,714$; $p=0,181>0,05$) ve Kendisinin ($F=1,156$; $p=0,315>0,05$) yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Anne-Babanın Meslek Durumu Değişkenine Göre:

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin annenin meslek durumu değişkenine göre incelendiğinde; Öğrencilerin Aile ($F=0,326$; $p=0,898>0,05$), Arkadaşları ($F=2,092$; $p=0,064>0,05$), Okul ($F=2,297$; $p=0,054>0,05$) ve Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının annenin meslek durumu değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=3,659$; $p=0,087>0,05$).

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme etkinliklerine yönlendirilme düzeylerinin babanın meslek durumu değişkenine göre incelendiğinde; Öğrencilerin Aile ($F=2,027$; $p=0,072>0,05$), Arkadaşları ($F=2,106$; $p=0,062>0,05$) ve Okul ile yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba meslek durumu değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,723$; $p=0,126>0,05$).

Öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanları ortalamalarının baba meslek değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=4,483$; $p=0,000<0,05$). Baba mesleği serbest meslek olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanları, baba mesleği memur ve diğer olan öğrencilerin Kendisinin yaptığı etkinlik sıklığı puanlarından düşük bulunmuştur.

5. 1. 6.Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından ne düzeyde yararlanmaktadırlar?

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeylerinin ortalamalarına göre; öğrenciler okulun olanaklarından en çok sırası ile Okulun kantininden veya kafeteryasından faydalanırım (2,5), Okulun bahçesinden faydalanırım (2,4) ve Okulun spor salonundan faydalanırım (2,3), Okulun futbol sahasından faydalanırım. (2,1) ve Okulun basket sahasından faydalanırım (2,0) yararlanmaktadırlar.

Öğrencilerin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri şöyledir: Her zaman, Okulun kantininden veya kafeteryasından faydalanırım (%54) ve Okulun spor salonundan faydalanırım (%48); Ara sıra, Okulun basket sahasından faydalanırım (%62) ve Okulun kütüphanesinden faydalanırım ((%57); Okulumda yok, Okulun resim atölyesinden faydalanırım (%70) ve Okulun gazete ve dergi faaliyetlerinde görev alırım (%68).

5. 1. 7. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarından yararlanma düzeyleri sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre nasıldır?

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarında yararlanma düzeyleri sınıf düzeyi değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=3,068$; $p=0,027<0,05$). 9.sınıf öğrencilerinin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri, 11.sınıf öğrencilerinin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarında yararlanma düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark vardır ($t=-7,49$; $p=0,000<0,05$). Erkek öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeyleri ($x=1,781$), kız öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı maddesine katılım düzeylerinden ($x=1,641$) yüksek bulunmuştur.

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarında yararlanma düzeyleri ailenin yaşadığı yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bulunmamıştır ($F=0,809$; $p=0,489>0,05$).

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarında yararlanma düzeyleri ekonomik durumu değişkenine göre incelendiğinde;

Öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı Ailenin ekonomik durumu değişkenine göre anlamlı bulunmuştur ($F=6,596$; $p=0,001<0,05$). Aile gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı, aile gelir düzeyi orta ve zayıf olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı düzeylerinden yüksek bulunmuştur.

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarında yararlanma düzeyleri annenin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bulunmamıştır ($F=1,769$; $p=0,171>0,05$).

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarında yararlanma düzeyleri babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bulunmamıştır ($F=1,901$; $p=0,150>0,05$).

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarında yararlanma düzeyleri annenin meslek durumu değişkenine göre anlamlı bulunmamıştır ($F=1,105$; $p=0,356>0,05$).

Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okulların olanaklarında yararlanma düzeyleri babanın meslek durumu değişkenine göre anlamlı bulunmuştur ($F=2,808$; $p=0,016<0,05$). Babası işçi olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığı, babası serbest meslek olan öğrencilerin Okul saatleri dışında okuldan faydalanma sıklığından yüksek bulunmuştur.

5. 1. 8. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememenin nedenleri nelerdir?

Meslek lisesi öğrencilerine göre okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememenin nedenleri şöyle sıralanmıştır: Yeterli vaktim yok (% 54,1), Derslerimdeki başarımla düşüyor (% 27,8), Okul tarafından bilgi verilmiyor (% 21,6), Okulumda etkinlik düzenlenmiyor (% 19,8), Öğretmenlerim tarafından bilgi verilmiyor (% 15,5), Ailem izin vermiyor (% 13,6), Ailemin parası yeterli değil (% 12,8).

5. 1. 9. Meslek Lisesi öğrencilerinin okul saatleri dışında kalan zamanlarını herhangi bir etkinlikle değerlendirememenin nedenlerinin sınıf düzeyi, cinsiyet, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, ailenin ekonomik durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, annenin meslek durumu ve babanın meslek durumu değişkenlerine göre dağılımı nasıldır?

“Yeterli vaktim yok” diyen öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımı şöyledir: %52,8’i 10. Sınıf; %66,4’ü erkek; %59’4’ünün ailesinin yerleşim birimi il;

%72,9 aile ekonomik düzeyi orta; %54'2 anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu; %44'9 baba eğitim düzeyi ilkokul mezunu; %69 anne meslek çalışmıyor ve %34'3 baba meslek işçi.

“Ailem İzin Vermiyor” diyen öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımı şöyledir: %47'9 10. Sınıf; %58 erkek; %49,5 aile yerleşim yeri İlçe; %72,3 aile ekonomik düzeyi orta; %59'6 anne eğitim düzeyi ilkokul; %52,7 baba eğitim düzeyi ilkokul; %69,1 anne meslek çalışmıyor ve %36,2 baba meslek işçi.

“Ailemin parası yeterli değil” diyen öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımı şöyledir: %52,8 10. Sınıf; %75 erkek; %31,8 aile yerleşim yeri İlçe; %64,8 aile ekonomik düzeyi orta; %67 anne eğitim düzeyi ilkokul; %56,8 baba eğitim düzeyi ilkokul; %70,5 anne meslek çalışmıyor ve %39,2 baba meslek işçi.

“Okulumda etkinlik düzenlenmiyor” diyen öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımı şöyledir: %51,6 10. Sınıf; %70,7 erkek; %52,7 aile yerleşim yeri il; %72,5 aile ekonomik düzeyi orta; %46,5 anne eğitim düzeyi ilkokul; %35,9 baba eğitim düzeyi ilkokul; %74,4 anne meslek çalışmıyor ve %29,7 baba meslek işçi.

“Derslerimdeki başarımlarım düşüyor” diyen öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımı şöyledir: %49,9 10. Sınıf; %65,3 erkek; %55,9 aile yerleşim yeri il; %78,3 aile ekonomik düzeyi orta; %56,9 anne eğitim düzeyi ilkokul; %45,4 baba eğitim düzeyi ilkokul; %68,4 anne meslek çalışmıyor ve %39,7 baba meslek işçi.

“Öğretmenlerim tarafından bilgi verilmiyor” diyen öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımı şöyledir: %43. 11. Sınıf; %77,6 erkek; %52,8 aile yerleşim yeri İl; %79 aile ekonomik düzeyi orta; %51,9 anne eğitim düzeyi ilkokul; %39,3 baba eğitim düzeyi ilkokul; %75,2 anne meslek çalışmıyor ve %41,6 baba meslek işçi.

“Okul tarafından bilgi verilmiyor” diyen öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımı şöyledir: %47,7 10. Sınıf; %73,8 erkek; %57 aile yerleşim yeri il; %76,5 aile ekonomik düzeyi orta; %51 anne eğitim düzeyi ilkokul; %35,2 baba eğitim düzeyi ilkokul; %70,8 anne meslek çalışmıyor ve %36,6 baba meslek işçi.

5. 1. 10. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede okullarının ne tür etkinlikler düzenlemesini beklemektedirler?

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmek için etkinlikler düzenlenmesinde, okullarından sırasıyla en çok sportif faaliyetler (%23,1), özel ders, etüt ve kurs (%13,49), sanatsal etkinlikler (%11,7), çeşitli yarışmalar (%8,6), gezi faaliyetleri (%7,9), tiyatro ve sinema faaliyetleri (%6,7), çeşitli turnuva ve şenlikler (%4), kütüphane, kitap, dergi, gazete talebi (%3,4), oyunlar (%1,3) ve diğer etkinlikler(%1,3) düzenlenmesini istemektedirler.

2. 10. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirmede mahallelerinde ne tür etkinlikler olmasını beklemektedirler?

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmek için mahallelerinde en çok sportif faaliyetler ve alanları (%27,8), park, bahçe ve oyun alanları (%21,5), eğlence, kültür ve alışveriş merkezleri (%9,6), çeşitli kurslar ve etütler (%5,8), fiziki donanımının iyileştirilmesi (temizlik, yol, otopark vb.) (%5,2), yarışmalar ve turnuvalar (%2) , geziler ve piknikler düzenlenmesi (%17) ve diğer etkilikler (%1,2) olmasını beklemektedirler.

2. 11. Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirme de ailelerinden ne yapmasını beklemektedirler?

Meslek Lisesi öğrencileri okul saatleri dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmek için ailelerinden en çok birlikte alışverişe, gezmeye, pikniğe gitmek (%21,3), bazı faaliyetler ve kurslar için izin vermeleri (%11,8), birlikte sinema veya tiyatroya gitmek (%11,4), birlikte vakit geçirmek (%11,2), birlikte spor yapmak (%3,7), ailelerinin daha fazla ilgi göstermelerini istemek (%2,9) ve diğer etkinlikler (%2,8) beklemektedirler.

5. 2. ÖNERİLER

5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1- Öğrencilerin okul dışı zamanlarını ve boş zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirebilmeleri için öğrenciler, aileler, okul yöneticileri, öğretmenler ve sosyal çevreye bilinç ve farkındalık oluşturmaya dönük eğitim programları hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

2- Okullarda ve mahallelerde fiziksel olanaklar oluşturulmalıdır.

3- Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı gençlerin (okula kayıtlı ya da okul dışında bulunan) serbest zamanlarını verimli değerlendirebilmeleri, istenmeyen davranışlardan uzak durmaları, suçtan uzak kalmaları, zararlı alışkanlıklar ve bağımlılık kazanmamaları için koordineli bir şekilde çalışmalıdır.

5.2.2. İlerde Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1- Araştırma, diğer orta öğretim kurumları ve okul dışında bulunan gençler için uygulanabilir.

2- Serbest zaman ve boş zaman kavramının topluma dönük olarak, toplumsal algılanması ve uygulamalarına dönük araştırmalar yapılabilir.

3- Milli Eğitimin Bakanlığının yeni uygulamaya koyduğu “Okullar Hayat Olsun” projesi etkinliği uygulamasında bu faktörler göz önünde bulundurarak düzenlemeler yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, C.O, Berk, Ş. (2009). “Mesleki Ve Teknik Ortaöğretimde Yeni Arayışlar: Yeterliğe Dayalı Modüler Sistemin Değerlendirilmesi”. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, VI(1), 220-236.
- Akkaya, E. (2006). *Endüstri Meslek Liselerine Öğrenci Yönelimi Ve Eğitim Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Akkaya, S. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Popüler Kültür Etkinlikleri Ve Boş Zaman Alışkanlıkları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Eskişehir.
- Akyüz, Y. (2008). *Türk Eğitim Tarihi*. (12. Baskı) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alkan, E. (2008). *Meslek Liselerinde Okul Kültürünün Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi (Ümraniye İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Bakır, M. (1990). *Rekreasyon ve Turizm İlişkisinin Turizm Politikalarının Oluşturulmasındaki Önemi*. Yayınlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Başaran, İ. E. (1982). *Eğitime Giriş*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Bekdemir, A. (2011). *Kütahya Merkez Emniyet Teşkilatında Görevli Polislerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Kütahya.
- Bryman, A. (2001). *Social Research Method*. New York: Oxford University Press.
- Cohen, L. & Manion, L. (1998). *Research Methods in Education*. New York: Routledge.
- Çetinkaya, G. (2008). *Milli Parkların Bir Rekreasyon Alanı Olarak Düzenlenmesi Ve Yönetilmesi; Bir Model Önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi: Antalya.

- Çüçen, K. A. (1996). Ortaçağ Felsefesinde Zaman Kavramı. *Felsefe Dünyası*, 20, 73–79.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Ertürk, S. (1988). Türkiye’de Eğitim Felsefesi Sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 11-16.
- Eurydice Türkiye Birimi (2009). Avrupa Eğitim Ve Yetiştirme Sistemlerinin Yapısı. Türkiye 2009/10. 10 Ocak 2012’de <http://eurydice.org> adresinden erişilmiştir.
- Demir, C., Demir, N. (2006). Bireylerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmalarını Etkileyen Faktörler İle Cinsiyet Arasındaki İlişki: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 6 (1), 36-48.
- Demirel, M. ve Harmandar, D. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi. *Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 838-846.
- Gökalp, H. (2007). *Gençliğin Boş Zamanlarını Değerlendirmesinde Spor Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi (Tunceli İli Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Elazığ.
- Gökmen, D., Kaş, O. ve Vurgun, F. (2012). Mesleki ve Teknik Öğretim Yönetimi Süreci İç Denetim Raporu. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Gülbahçe, Ö. (1996). *Boş Zamanları Değerlendirme Alışkanlıkları (Türkiye Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı: Erzurum.
- Gültekin, E. (2008). *Serbest Zaman Etkinlikleri içinde Müzikli Etkinliklerin Yeri (Sakarya Mahallesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Sakarya.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2009). *Boş Zaman ve Rekreatif Yöntemi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Karakullukçu, Ö. F. (2009). *Adalet Bakanlığı Çalışanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Karaman Kepenekci, Y. (2007). “Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Ulusal Hukuksal Dayanakları”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 271-285.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 12. Baskı. Ankara: Nobel.
- Kırkpınar, M. (2004). *Lise Son Sınıftaki Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Araştırılması (Muğla İli Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Muğla.
- Köprü, C. M. (2007). *Endüstri Meslek Liselerinde Eğitim Gören Öğrencilerin Mesleki İlgisi İle Seçtikleri Alan Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2012a). 1739 sayılı mevzuat.
<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>, 14 Nisan 2012’de indirildi.
- MEB (Mili Eğitim Bakanlığı). (2012b). Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği Ve Katılımcı (Gönüllü) Belediyeler İşbirliğinde Geliştirilen “Okullar Hayat Olsun” projesi uygulama protokolü.
<http://www.meb.gov.tr/haberler/2012/okullarhayatolsun/index.html>, 02 Mayıs 2012’de indirildi.
- MEB (2012c). Ortaöğretim Kurumları Yönetmelik Taslağı.
www.memurlar.net/haber/225826/, adresinden erişilmiştir.
- Nogay, S. (2007). *Türkiye’de Meslek Eğitimi Sorunu Ve Çözüm Önerisi*. Ankara Meslekî ve Teknik Öğretim Derneği Genel Merkezi, 3, 5-31.
- Okumuş, Y. (2002). *Kocaeli İlinde Bulunan, Farklı Sanayi Kuruluşlarında Çalışan Bireylerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Tercihlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Kocaeli.

- Özer, B., Gelen, İ. ve Öcal, S. (2009). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıklarının Günlük Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (12), 235-257.
- Özkaptan, E. (2007). *Okullardaki Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Rekreasyonel Açından Değerlendirilmesi (Adapazarı Ortaöğretim Kurumları Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Sakarya.
- Sağlam Saföz, P. (2008). *Boş Zamanları Değerlendirmeye Yönelik Hazırlanan Grup Rehberliği Programının Öğrencilerin Saldırgan Davranışları Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Mersin.
- Şişman, A. (2008). Osmanlı Devleti'nde Batılı Anlamda Mesleki ve Teknik Eğitimin Doğuşu. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 1, 27-43.
- Şişman, M., ve Taşdemir, İ. (2008). *Türk Eğitim Sistemi Ve Okul Yönetimi*, 2. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tekin, M. (2007). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Serbest Zamanlarını Değerlendirme Anlayış ve Alışkanlıkları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Türkiye.
- Terzioğlu, E. A. ve Yazıcı, M. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anlayış Ve Alışkanlıkları (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2).
- Terzioğlu, E. A. (1991). "Halk Oyunlarının Eğitimde Rolü." *Türk Halk Oyunları Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri*. Ankara. s.43.
- Tezcan, M. (1994). *Boş Zamanları Değerlendirme Sosyolojisi*. Ankara: Atilla Kitabevi.
- Tezcan, M. (1976). "Boş Zaman Eğitimi ve Eğitim Politikamız." *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1),403-414. DOI: 10,1501/Egifak_0.000.000.450.

- Tunçel, E. F. (1999). *Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarında Sporun Yeri (İzmir İli Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: İzmir.
- Türk Dil Kurumu (1982). Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Ankara. 18 Nisan 2012’de <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- TÜSİAD. (1999) Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması. Yayın No, TÜSİAD-T /9 9- 2/ 2 5 2.
- Uysal, M. (2010). *Endüstri Meslek Liselerinde Çalışan Memnuniyetine Yönelik Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Toplam Kalite Yönetimi Anabilim Dalı: İzmir.
- Yavaş Karataş, N. (2006). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları: Bingöl İli Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eğitim- Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı: Bursa.
- Yetiş, Ü. (2008). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri (Ankara Örneği)*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. ,Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yörük, S., Dikici, A. ve Uysal, A. (2002). Bilgi Toplumu Ve Türkiye’de Mesleki Eğitim. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 299-312.

EKLER

Ek 1)

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : **E.08.4.MEM.0.16.20.02-605/İS 6**
Ş Konu : **Soçil OKAY Anıttama İmri**

6 Mart

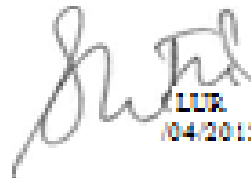
VALİLİK MAKAMINA

Şeii: **M.E.B. Anıttama, Yararıma ve Sosyal Etkinlik İmrleri konulu 07/03/2012 tarihli ve 2012/13 sayılı Genelgesi**

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı Nispetiye Lisesi Öğretmeni Soçil OKAY'ın, "Eğitimsel Model, Lise Öğrencilerinin Okul Dışı Zamanlarını Değerlendirmeye Sebilleri ve Değerlendirmeye Sebillerini Etkileyen Faktörler" konulu araştırmaya veri toplamak amacıyla çalışmasına ilişkin hususları, ve olan ilmi, 20 makale hakkındaki önerileri, yayımlamak istediği Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 23 Mart 2012 tarihli ve 044-506 sayılı yazısı ile bildiğinden,

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her tür ve derecedeki okul ve kurumlarında, üniversitelerde, özel eğitim kurumlarında ve araştırma merkezlerinde, araştırma faaliyetleri kapsamında yapılacak toplantılara ilişkin işlemleri ile ilgili usulüne uygun delil ve belgeleri ibraz edilmiş olduğundan, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı Nispetiye Lisesi Öğretmeni Soçil OKAY'ın, "Eğitimsel Model, Lise Öğrencilerinin Okul Dışı Zamanlarını Değerlendirmeye Sebilleri ve Değerlendirmeye Sebillerini Etkileyen Faktörler" konulu araştırmaya ilişkin veri toplama çalışmasını ilmi olarak kabul edilmesini, Değerlendirmeye Katılımcıların Toplanarak Değerlendirilmesi konusunda yapılacak araştırmaya ilişkin işlemleri ile ilgili usulüne uygun delil ve belgeleri ibraz edilmiş olduğundan, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 23 Mart 2012 tarihli ve 044-506 sayılı yazısı ile bildiğinden,

Makamınıza da uygun görüldüğü takdirde gereğini

LUR
04/2012

Eyüp Sabri KARTAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

çalışmalarına arz'olun.

Atilla GÜLSAR
Millî Eğitim Müdürü

Muhammet ATAKLI
Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Adres: Yeni Hükümetkonagi 6-Blok
Demirgazi/16050 BURSA
Tel: (0 224) 65870 00/116 Faks: (0 224) 658 66 60
Web: www.burysm.gov.tr / www.aydinlik.com
Müdür Yardımcısı: Muhammet ATAKLI

MEB
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEB
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

EK 2)

Açıklama:

Sevgili Öğrenciler,
Bu çalışmanın amacı, sizin okul saatleri dışında kalan zamanlarınızı değerlendirme şekillerini tespit etmektir. Soruları dikkatle okuyarak, size en uygun seçeneği (x) “çarpı” ile işaretleyerek cevaplayınız.

Soruları cevapladığınız için teşekkür ederim.

Seçil OKAY
SaÜ Eğitim Fakültesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

I. Kişisel Bilgiler

1. Okulunuzun Adı:

2. Alanınız-Bölümünüz:

3. Sınıfınız 9 () 10 () 11 () 12 ()

4. Cinsiyetiniz?

Kız () Erkek ()

5. Ailenizin yaşadığı yerleşim birimi hangisidir?

İl () İlçe () Belde () Köy ()

6. Size göre ailenizin ekonomik durumu nedir?

İyi () Orta () Zayıf ()

7. Annenizin eğitim durumunu belirtiniz.

Eğitim almamış() İlkokul mezunu() Ortaokul mezunu()

Lise mezunu() Üniversite mezunu() Diğer()

8. Babanızın eğitim durumunu belirtiniz.

Eğitim almamış() İlkokul mezunu() Ortaokul mezunu()

Lise mezunu() Üniversite mezunu() Diğer()

9. Annenizin meslek durumunu belirtiniz.

Çalışmıyor() Çiftçi () İşçi ()

Serbest meslek () Memur () Diğer()

10. Babanızın meslek durumunu belirtiniz.

Çalışmıyor()

Çiftçi()

İşçi()

Serbest meslek()

Memur()

Diğer()

II. Okul saatleri dışında kalan zamanlarınızda aşağıdaki etkinlikleri ne sıklıkla yaparsınız?

	Her zaman	Ara sıra	Hiçbir zaman
1. Ders çalışırım.			
2. Ödevlerimi yaparım.			
3. Etüt, özel ders veya dershaneye giderim.			
4. Spor, müzik, dans vb. herhangi bir kursa giderim.			
5. Satranç oynarım.			
6. Kitap okurum.			
7. Resim yaparım.			
8. Bulmaca çözerim.			
9. Müzik aleti çalarım.			
10. Müzik dinlerim.			
11. Televizyon seyredirim.			
12. Top oynarım.			
13. Kuş, balık, kedi gibi evcil hayvan beslerim.			
14. El sanatları (takı tasarımı, örgü vb.) yaparım.			
15. Spor yaparım.			
16. İnternette vakit geçiririm.			
17. Kütüphanede vakit geçiririm.			
18. Arkadaşlarımla dışarıda oyun oynarım.			
19. Evde ailemle vakit geçiririm.			
20. Ailemle sinema, tiyatro vb. giderim.			
21. Ailemle birlikte komşu, akraba ziyaretlerine giderim.			
22. Ailemle pikniğe giderim.			
23. Kardeşlerimin bakımına yardım ederim.			
24. Aileme ev işlerinde yardım ederim.			
25. Para kazandığım herhangi bir işte çalışırım.			
26. Eğitsel kulübümle ilgili projelerde görev alırım.			
27. Çeşitli yarışmalara (bilgi, spor, resim, şiir vb.) katılırım.			
28. Okul gezilerine katılırım.			
29. Alt sınıflara derslerinde yardım ederim.			

III. Yukarıda belirttiğiniz etkinlikleri yapmaya kim tarafından yönlendiriliyorsunuz? (Yapmadığınız etkinlikleri işaretlemeyiniz.)

	Ailem	Arkadaşlarım	Okulum	Kendim
1. Ders çalışırım.				
2. Ödevlerimi yaparım.				
3. Etüt, özel ders veya dershaneye giderim.				
4. Spor, müzik, dans vb. herhangi bir kursa giderim.				
5. Satranç oynarım.				
6. Kitap okurum.				
7. Resim yaparım.				
8. Bulmaca çözerim.				
9. Müzik aleti çalarım.				
10. Müzik dinlerim.				
11. Televizyon seyredirim.				
12. Top oynarım.				
13. Kuş, balık, kedi vb. evcil hayvan beslerim				
14. El sanatları (takı tasarımı, örgü vb.) yaparım.				
15. Spor yaparım.				
16. İnternette vakit geçiririm.				
17. Kütüphanede vakit geçiririm.				
18. Arkadaşlarımla dışarıda oyun oynarım.				
19. Evde ailemle vakit geçiririm.				
20. Ailemle sinemaya veya tiyatroya giderim.				
21. Ailemle birlikte komşu, akraba ziyaretlerine giderim.				
22. Ailemle pikniğe giderim.				
23. Kardeşlerimin bakımına yardım ederim.				
24. Aileme ev işlerinde yardım ederim.				
25. Para kazandığım bir işte çalışırım.				
26. Eğitsel kulübümle ilgili projelerde görev alırım.				
27. Çeşitli yarışmalara bilgi, spor, resim, şiir vb.) katılırım.				
28. Okul gezilerine katılırım.				
29. Alt sınıflara derslerinde yardım ederim.				

IV. Okul saatleri dışında kalan zamanlarınızı değerlendirmek için okulunuzda bulunan imkânlardan ne sıklıkta faydalanıyorsunuz?

	Her Zaman	Ara Sıra	Okulumda Yok
1. Okulun bahçesinden faydalanırım.			
2. Okulun basket sahasından faydalanırım.			
3. Okulun futbol sahasından faydalanırım.			
4. Okulun bilgisayar laboratuvarından faydalanırım.			
5. Okulun kütüphanesinden faydalanırım			
6. Okulun müzik salonu ve müzik aletlerinden faydalanırım.			
7. Okulun resim atölyesinden faydalanırım.			
8. Okulun tiyatro salonundan faydalanırım.			
9. Okulun sinema izleme faaliyetinden faydalanırım.			
10. Okulun spor salonundan faydalanırım.			
11. Okulun satranç oyunu odasından faydalanırım.			
12. Okul saatleri dışında verilen satranç, drama, spor, halk oyunu vb. okul kurslarından faydalanırım.			
13. Okul saatleri dışında verilen derslere yardımcı okul kurslarından faydalanırım.			
14. Okulun kantininden veya kafeteryasından faydalanırım.			
15. Okulun gezi faaliyetlerinden faydalanırım.			
16. Okul gazete ve dergisinden faydalanırım.			
17. Okulun gazete ve dergi faaliyetlerinde görev alırım.			
18. Okulun eğitsel kol projelerinde görev alırım.			
19. Okulun düzenlediği spor müsabakalarına katılırım.			
20. Okulun düzenlediği yarışmalara katılırım.			
21. Okulun düzenlediği sosyal hizmet projelerine katılırım			
22. Okul takımında görev alırım.			

- V. Okul saatleri dışında kalan zamanlarınızda herhangi bir etkinliğe katılmıyorsanız, bunun nedenleri aşağıdakilerden hangileri olabilir?

Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz	
1. Yeterli vaktim yok.	
2. Ailem izin vermiyor.	
3. Ailemin parası yeterli değil.	
4. Okulumda etkinlik düzenlenmiyor.	
5. Derslerimdeki başarım düşüyor.	
6. Öğretmenlerim tarafından bilgi verilmiyor.	
7. Okul tarafından bilgi verilmiyor.	

- VI. Lütfen aşağıdaki sorulara yazı olarak kısaca yanıt veriniz.

1- Okul saatleri dışında kalan boş zamanlarınızda okulunuzda ne gibi etkinlikler düzenlenmesini beklersiniz?

2- Okul saatleri dışında kalan boş zamanlarınızı değerlendirebilmeniz için mahallenizde ne tür imkânların olmasını istersiniz?

3- Okul saatleri dışında kalan boş zamanlarınızı değerlendirebilmeniz için ailenizin neler yapmasını beklersiniz?

EK 3)

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı: OKAY, Seçil

Uyruğu: T.C.

Doğum tarihi ve yeri: 09.08.1976 - Gaziantep

Medeni hali: Evli

Telefon: 0 (224) 4134890

E-mail: okay.secil@hotmail.com.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Sakarya Üniversitesi /Eğitim Programları ve Öğrt.	2012
Lisans	Hacettepe Üniversitesi/ İngiliz Dil Bilimi Bölümü	2002
Lise	Anadolu Meslek Lisesi	1994

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2003-	MEB(Bursa)	İngilizce Öğretmeni

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

1. Tutkun, F. Ö ve Okay, S. (2012). Bloom'un yenilenmiş taksonomisi üzerine genel bir bakış. *Sakarya University Journal of Education, 1 (3)*,

Hobiler

Müzik dinlemek, farklı şehirleri veya ülkeleri gezmek.